

การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองใน
จังหวัดศรีสะเกษ: กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552

พันตำรวจโทรุ่งนรินทร์ ทองเกษมสกุล



การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Local Election Candidates Supporting of the Political Groups in Si Sa Ket
Province: A Case Study of Local Administrative Organization Election in
Mueang Si Sa Ket District on 6th September 2009**

Pol.Lt.Col. Rungniran Thongkasemsakul

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

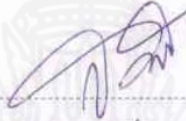
2012

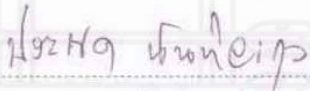
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมือง
ในจังหวัดศรีสะเกษ: กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552


ชื่อและนามสกุล พันตำรวจโทรุ่งนรินทร์ ทองเกษมสกุล
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ


..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประณต นันทิษะกุล)


.....
(รองศาสตราจารย์อุปนรรต พรหมอินทร์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองใน
จังหวัดศรีสะเกษ: กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552

ผู้ศึกษา พันตำรวจโทรุ่งนรินทร์ ทองเกษมสกุล รหัสนักศึกษา 2488000395 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิธีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2552 และ 2) ปัญหาอุปสรรคในการให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในการเลือกตั้งดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากประชากรวิจัยอันประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังกสกุลเกียรติ” กับกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” กลุ่มละ 3 คน รวมเป็น 6 คน กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 10 คน จาก 13 องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดให้มีการเลือกตั้ง กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และต่อมาได้รับการเลือกตั้งจำนวน 39 คน จาก 13 องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดให้มีการเลือกตั้ง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สมัครบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะกลุ่มตระกูล “เครือรัตน์” และกลุ่มตระกูล “อังกสกุลเกียรติ” ซึ่งกลุ่มการเมืองใหญ่ที่มีฐานเสียงและมีอำนาจต่อรองทางการเมืองในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ ในปัจจุบัน การให้การสนับสนุนส่วนใหญ่ เป็นไปในรูปแบบเงินค่าใช้จ่ายในการลงสมัครและค่าใช้จ่ายอื่น การให้การสนับสนุนดังกล่าวส่งผลสำคัญให้ผู้ได้รับการสนับสนุนได้รับการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีวิธีช่วยเหลือทางอ้อมด้านอื่น เช่น การเข้าประมูลงาน โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมีขึ้นในอนาคต ในลักษณะเอื้อเฟื้อกันหรือเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนและเป็นไปในลักษณะการอุปถัมภ์กันในทางการเมือง (2) ปัญหาอุปสรรคในการให้การสนับสนุนพบว่า ในส่วนของกลุ่มการเมืองที่ได้ให้การสนับสนุนนั้นจะต้องมีเงินค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากที่จะนำมาสนับสนุนให้แก่กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเขตเลือกตั้งเป็นพื้นที่ใหญ่ มีหลายตำบล และมีผู้สมัครเป็นจำนวนมาก จึงต้องมีการเตรียมเงินทุนเพื่อสนับสนุนผู้สมัคร และการช่วยเหลือสนับสนุนนั้นไม่เป็นที่สิ้นสุด โดยภายหลังจากการได้รับการเลือกตั้งแล้ว ยังคงต้องให้การช่วยเหลือด้านการเงินแก่กันอยู่เพื่อรักษาฐานอำนาจไว้ ส่วนเงินที่ใช้มาจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” และกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังกสกุลเกียรติ” ต่างก็มีธุรกิจโครงข่ายขนาดใหญ่เป็นของตนเอง

คำสำคัญ การสนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น กลุ่มการเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

Independent Study title: The Local Election Candidates Supporting of the Political Groups in Si Sa Ket Province : A Case Study of Local Administrative Organization Election in Mueang Si Sa Ket District on 6th September 2009

Author: Pol.Lt.Col. Rungniran Thongkasemsakul; **ID:** 2488000395;

Degree : Master of Political Science (Politics and Government);

Independent Study advisor: Dr. Senee Comsook, Associate Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) methods used by political groups to support candidates running for local political positions in Mueang District, Sisaket Province during the local elections of 6 September 2009; and 2) problems with those methods.

The sample population, chosen through purposive sampling, consisted of 3 representatives of the Ungkhasakulkiat family political group, 3 representatives of the Kreuarat family political group, 10 successful candidates who won the election for the position of Tambol Administrative Organization (TAO) chairman out of the 13 TAOs that held elections, and 39 successful candidates who won elections for the position of TAO council member in the 13 TAOs. This was a qualitative research based on documentary research and structured interviews. The data were analyzed descriptively.

The results showed that: (1) Some of the candidates received support from political groups in Sisaket Province, mainly from the Kreuarat family political group and the Ungkhasakulkiat family political group, which are groups with large voter bases and strong bargaining power in Mueang District, Sisaket. The support was mainly in the form of financial assistance for election expenses and other expenses. The support was important in helping the candidates win the election. There were other indirect methods of giving assistance, such as submitting bids for projects funded by the TAOs in the future, giving mutual assistance, reciprocal benefits, and the political mutual obligation/allegiance system. (2) The problem with these methods of support was that the political groups were responsible for a large expenditure because there were elections in several sub-districts in a large area and there were large numbers of candidates. Also, the financial support did not end with the winning of the election, because the political groups still had to support the candidates to maintain their political power. The political groups got their money from their business investments. Both the Kreuarat family political group and the Ungkhasakulkiat family political group had large business networks.

Keywords: Support, Candidate, Local, Political Group, Si Sa Ket Province

กิตติกรรมประกาศ

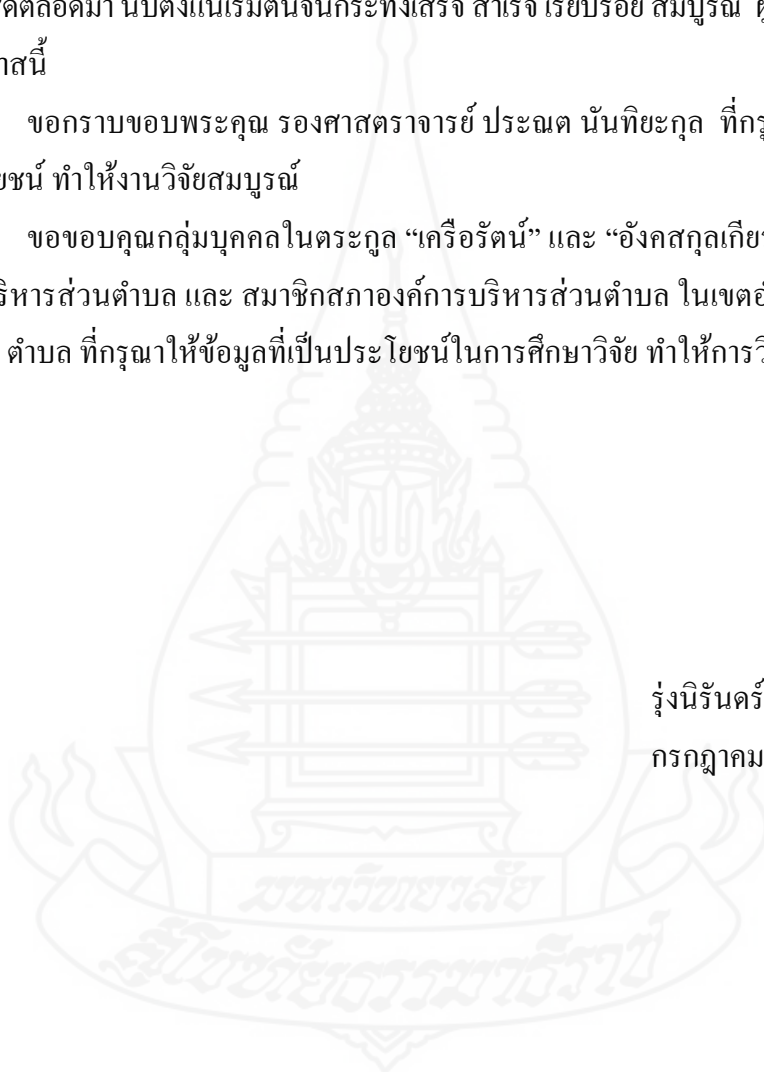
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จ สำเร็จ เรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำอัน เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยสมบูรณ์

ขอขอบคุณกลุ่มบุคคลในตระกูล “เครือรัตน์” และ “อังคสกุลเกียรติ” ตลอดจน นายก องค์กรบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จำนวน 13 ตำบล ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ทำให้การวิจัยมีข้อมูลครบถ้วน สมบูรณ์

รุ่งนิรันดร์ ทองเกษมสกุล

กรกฎาคม 2554



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ความสำคัญในการวิจัย.....	4
วิธีการศึกษาวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทยประชาธิปไตย	
การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการกระจายอำนาจ.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	45
แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์.....	47
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้ง.....	53
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น.....	66
ข้อมูลอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.....	70
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มการเมือง (ตระกูลการเมือง) ในจังหวัดศรีสะเกษ.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ทำการวิจัย.....	89
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	128
สรุปผลการวิจัย.....	128
การอภิปรายผล.....	129
ข้อเสนอแนะ.....	135
บรรณานุกรม.....	138
ภาคผนวก	143
ประวัติผู้ศึกษา.....	147



สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมือง.....	35
ตารางที่ 2.2 แสดงเขตการปกครองของอำเภอเมืองศรีสะเกษ.....	71



สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงตัวแบบทฤษฎีกลุ่ม.....	10
ภาพที่ 2.2 แสดงถึงกลุ่มที่มาต่อสู้อาผลักคั่นนโยบายมีอำนาจและทักษะทางการเมือง เท่ากัน.....	10
ภาพที่ 2.3 แสดงถึงกลุ่มที่มาต่อสู้อาผลักคั่นนโยบายมีอำนาจและทักษะทางการเมือง ไม่เท่ากัน.....	11
ภาพที่ 2.4 แสดงหน้าที่ของพรรคการเมือง.....	14
ภาพที่ 2.5 แสดงการทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในแง่ของการเชื่อมโยงระหว่าง.....	15
ภาพที่ 2.6 แสดงบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์.....	16
ภาพที่ 2.7 แสดงการดำเนินการทางการเมืองโดยการโน้มน้าวโดยตรง.....	18
ภาพที่ 2.8 แสดงการดำเนินการทางการเมืองโดยการ Lobby ทางอ้อม.....	19
ภาพที่ 2.9 แสดงความเจริญเติบโตของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ และอิทธิพลทางการเมือง ของกลุ่มธุรกิจ.....	22
ภาพที่ 2.10 กระบวนการซื้อเสียงเลือกตั้ง.....	63



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จาก พ.ศ.2475 เมื่อครั้งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทำให้การเมืองในประเทศไทยมีการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาธิปไตย มาเป็นลำดับ ซึ่งคำว่าประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน แต่ ระบบการเมืองกับระบบเศรษฐกิจ เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินควบคู่กันไป เนื่องจากระบบการเมืองต้องอาศัยระบบเศรษฐกิจเป็นตัวช่วยในการผลักดัน หรือเป็นต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งอาจรวมไปถึงปัจจัยต่าง ๆ ในทางที่เอื้ออำนวยให้ระบบการเมืองดำเนินไปได้ เช่น การเงินการธนาคาร การตลาด การอำนวยความสะดวกต่างตอบแทนอื่นใด ค่าตอบแทน และผลประโยชน์ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจโดยอาศัยซึ่งกันและกัน

จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการเมืองของไทย ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นจะต้องมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากการลงสู่สนามการเมืองเป็นเรื่องของคนมีสิทธิหรือข้าราชการ และคนที่มียังจะกิน (คนมีเงิน) เพราะในสนามการเมืองแต่การขึ้นป้ายหาเสียง แจกแผ่นพับ แจกใบปลิว ไร่รถแห่ป้ายหาเสียง ก็จะต้องใช้เงินไปหลายหมื่นบาทแล้ว คนที่มีความคิดดี ๆ เก่ง ๆ แต่อยากลงสู่สนามการเมืองก็ทำไม่ได้เนื่องจากใช้ทุนสูง

สำหรับการเมืองท้องถิ่นก็เช่นกัน ในส่วนของผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องคิดคำนวณแล้วว่า ในตำบลมีกี่หมู่บ้าน มีผู้ใช้สิทธิ์ได้กี่คน จะมีวิธีการใดที่จะให้ได้คะแนนเป็นของตน การจ้างรถแห่ป้ายจะใช้รถใคร ไร่รถหมู่บ้านไหนบ้าง แห่ไปทางไหนแห่ไปอย่างไร การวางรากฐานของคะแนนเสียงจะมีกลยุทธ์อะไรบ้าง การหาเสียงเชิงลึกเพื่อดึงคนมาเป็นแนวร่วมจะใช้วิธีใด ในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีวิธีการคล้าย ๆ กันเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนของตนเอง แต่อาจจะเกี่ยวข้องกับผู้สมัครที่สมัครเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจจะเป็นที่มงานเดียวกันหรือเป็นพันธมิตรกันเพื่อ การหาเสียงและการสนับสนุนกันซึ่งกันและกัน

นโยบายการกระจายอำนาจ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชน มีแนวความคิดที่สอดคล้องกันในการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งให้มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่

ท้องถิ่น โดยมุ่งหวังว่าการกระจายอำนาจจะทำให้เกิดระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับล่างของประเทศ ทำให้เกิดความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย สามารถสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ดีกว่าการกำหนดนโยบายพัฒนาที่ทำโดยส่วนกลาง เนื่องจากท้องถิ่นย่อมต้องเข้าใจความต้องการของชุมชนได้ดีกว่า ทำให้สามารถดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และเหมาะสมกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงของแต่ละท้องถิ่น (บุรินทร์ หิรัญบุรณะ, 2547 : 2)

การเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยอื่น ๆ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตยต้องมีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกผู้ปกครองที่ตนเห็นว่าดีและเหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่แทนตน ราษฎรจึงเป็นผู้สนับสนุนที่สำคัญของนักการเมืองที่ไปทำหน้าที่แทนประชาชน ขณะเดียวกันผู้ที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำงานต้องระลึกรวมว่า ต้องทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์และมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นประชาชนจะไม่เลือกเข้ามาทำหน้าที่อีก (สุดาพร พัดแสง, 2548 : 2)

สำหรับนักการเมืองของไทยที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 อำนาจทางการเมืองจะตกอยู่กับกลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือน การที่อำนาจการเมืองตกอยู่ในกลุ่มข้าราชการได้ส่งผลให้สถานิติบัญญัติ นักการเมืองและพรรคการเมือง มีโอกาสใช้อำนาจทางการเมืองอย่างจำกัด ได้เป็นแรงผลักดันให้เกิดกลุ่มการเมืองใหม่ขึ้นมา มีบทบาทสำคัญ คือ กลุ่มนักธุรกิจที่มองเห็นการใช้อำนาจทางการเมืองของข้าราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์แก่กลุ่มตน และได้ร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์จนในที่สุดก็เป็นแรงสนับสนุนให้กลุ่มนักธุรกิจเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเต็มตัว เพื่อเกื้อหนุนและพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่ม และมีความจำเป็นในการวางตำแหน่งผู้สืบทอดทายาททางการเมือง เพื่อปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มที่จะได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง (สุภัทรา ชัยเทวารัตน์, 2545 : 1-2)

การเมืองระดับท้องถิ่น เป็นการเมืองที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาค ที่ประชาชนสัมผัสได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศ เช่น การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งกำนัน การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ อื่น ๆ จากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่ผ่านมามะเห็นได้ว่าในหมู่บ้านหรือในชุมชนนั้น ผู้ที่มีเครือข่ายมากกว่ามักจะได้รับการเลือกตั้ง ส่วนผู้ที่มีความรู้ความสามารถแต่มีเครือข่ายไม่มากก็จะไม่ได้รับการเลือกตั้ง และที่ผ่านมาเป็นที่ทราบกันดีว่ามีการแจกจ่ายเงินกันเป็นส่วนมาก อาจจะแทบทุกหมู่บ้านทุกชุมชนด้วยซ้ำ แต่ไม่มีใครต้องการจะร้องเรียน เพราะต่างคนต่างก็ทำผิดกฎผิดระเบียบเช่นกัน จึงไม่มีใครร้องเรียนหรือแจ้งความ เพราะเท่ากับว่าเป็นการสร้าง

ศัตรูโดยเปิดเผย ซึ่งถ้าต้องการทราบข้อมูล ในลักษณะเปิดเผยจะไม่มีใครให้ข้อมูล แต่ถ้าหากใช้ความสนิทสนมหรือความใกล้ชิดส่วนตัว ก็อาจจะได้ข้อมูลที่เป็นความจริง

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ ในแต่ละจังหวัดมักจะมี “กลุ่มการเมือง” ในระดับชาติที่เป็น “ตระกูลการเมือง” ที่สำคัญที่ผูกขาดตำแหน่งทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง พยายามสร้างฐานทางการเมืองด้วยการช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ทั้งในองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลไปจนถึงองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพราะถ้าคนหรือกลุ่มคนที่ฝ่ายตนให้การสนับสนุนได้รับการเลือกตั้ง ก็จะเป็นการรับประกันถึงการผูกขาดตำแหน่งทางการเมืองในระดับชาติของตนและเครือข่ายไว้ได้ต่อไป ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันของกลุ่มการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นดังกล่าว

สำหรับกลุ่มการเมืองและผู้สนับสนุนการเมืองในระดับท้องถิ่น มักจะเป็นกลุ่มการเมืองที่เคยเป็นนักการเมือง และยังมีสภาพการเป็นนักการเมืองอยู่ในขณะที่มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้น และเป็น ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองซึ่งทราบกันดีในชุมชน การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ 6 กันยายน พ.ศ.2552 ซึ่งมีผู้ได้รับเลือกตั้งที่ได้มาจากการสนับสนุนของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ จากตระกูลเครือรัตน์ (พรรคเพื่อไทย) และจากตระกูล อังคสกุลเกียรติ (พรรคชาติไทยพัฒนา) ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีในชุมชนว่าการสนับสนุนของกลุ่มการเมืองที่กล่าวมานี้ มีวิธีการสนับสนุนที่แตกต่างกันออกไป

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ 6 กันยายน 2552 ว่ามีรูปแบบการสนับสนุนกันอย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ โดยมีเหตุผลเนื่องจากเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ มีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ซึ่งการแข่งขันจะเป็นการใช้ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้รับเลือก รวมทั้งมีตระกูลเก่าแก่ทางการเมือง 2 ตระกูลสำคัญ ซึ่งสืบทอดมายาวนาน นอกจากนั้นจังหวัดศรีสะเกษ ยังมีความโดดเด่นด้านการแข่งขันทางการเมืองระหว่างตระกูลการเมืองหลายตระกูล นับตั้งแต่ตระกูลวัชรภรณ์ ตระกูลแซ่จิ่ง และตระกูลอุทธิเสน จนกระทั่งมาถึงยุคปัจจุบัน ที่ตระกูลเครือรัตน์กับตระกูลอังคสกุลเกียรติ ได้มีความเข้มแข็งมากที่สุด จนกลายเป็นตระกูลการเมืองสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ในยุคนี้ และสองตระกูลดังกล่าวนี้ก็ได้ใช้ความพยายามสร้างฐานทางการเมืองในระดับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีรูปแบบและวิธีการอย่างไร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการให้การสนับสนุน ทั้งฝ่ายที่ให้การสนับสนุน (กลุ่มการเมือง) และฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุน (ผู้สมัครรับการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระสำคัญ

ศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการที่กลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ สองกลุ่ม คือ กลุ่มตระกูล “เครือรัตน์” กับตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ในการให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตเลือกตั้งอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการสนับสนุน ทั้งฝ่ายสนับสนุนคือกลุ่มการเมือง กับ ผู้ได้รับการสนับสนุน คือ กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกและ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตเลือกตั้งอำเภอเมืองศรีสะเกษ เฉพาะที่เป็นผลโดยตรงจากการสนับสนุน

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยทำการวิจัยในท้องที่อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งประกอบด้วย ตำบลคูซอด ตำบลชำ ตำบลจาน ตำบลหนองกรก ตำบลโพนข่า ตำบลโพนค้อ ตำบลหญ้าปล้อง ตำบลพุ่ม ตำบลหนองไฮ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพธิ์ ตำบลหมากเจียบ ตำบลหนองไผ่ ที่ได้มีการจัดการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น เนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่ง

3.3 ขอบเขตด้านเวลา

ทำการวิจัยในช่วงเวลาก่อนการเลือกตั้งถึงหลังการเลือกตั้ง แต่เดือน กรกฎาคม – ตุลาคม 2552

4. ความสำคัญในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยประสงค์ศึกษาประวัติของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มตระกูลการเมือง และตระกูลการเมืองที่มีอิทธิพลทางการเมืองในปัจจุบันคือ กลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” กับกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ทำให้ทราบรูปแบบ

และวิธีการ ในการให้การสนับสนุนของกลุ่มตระกูลการเมืองต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ทำให้เข้าใจถึงปัญหาการพัฒนาาระบบประชาธิปไตยของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานจากประชาชน และกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อการเมืองในระดับชาติ

5. วิธีการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก และการวิจัยเอกสารประกอบ

6. นิยามศัพท์

6.1 การสนับสนุน หมายถึง การส่งเสริม การช่วยเหลือหรือการให้ความอุปการะ ในที่นี้ หมายถึง การให้การสนับสนุนของตระกูลเครือญาติและตระกูลอังกศกุลเกียรติ ในการสนับสนุนผู้สมัครเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษ

6.2 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดศรีสะเกษ

6.3 ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น ; (กฎ) พื้นที่ภายในเขตการปกครองของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล สุขาภิบาล (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานสถาน พ.ศ. 2525, 2539 : 385) ในที่นี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด ศรีสะเกษ

6.4 ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือด้วยการพูด การเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธก็ได้

6.5 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีและพอใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งในเรื่องเดียวกันบางคนอาจจะพอใจแต่อีกคนอาจจะไม่พอใจก็ได้

6.6 กระบวนการเข้าสู่การเมือง หมายถึง การชักชวน (Lobbying) เป็นกระบวนการในการชักชวนหรือโน้มน้าวบุคคลให้สนับสนุนการกระทำที่เป็นประโยชน์ของกลุ่ม โดยมีผลตอบแทนในทางการเมือง

6.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยที่ประชาชนคำนึงถึงในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกของผู้สมัคร ซึ่งประกอบด้วย

6.7.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ภูมิหลังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ส่งผลต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง และผลประโยชน์ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะได้รับจากผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรงและทางอ้อม

6.7.2 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ภูมิหลังและคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบาย การหาเสียงของผู้สมัคร กระบวนการและวิธีการในการหาเสียงของผู้สมัครและกระบวนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

6.8 คณะกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการให้ดำเนินการเลือกตั้ง

6.9 การนำนโยบายปฏิบัติ หมายถึง วิธีการดำเนินงานการนำนโยบายปฏิบัติตามระบบการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

6.10 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีบทบาท ภาระหน้าที่ ในด้านการเมืองการปกครอง การรับบริการ การให้บริการ การปฏิบัติงานร่วมกัน รวมไปถึงจนถึงการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของการเมือง

6.11 ทายาทการเมือง หมายถึง บุคคลผู้สืบสกุลในตระกูล หรือครอบครัว หรือสกุลเดียวกัน ที่อยู่ในฐานะที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองต่อจากบุคคลในตระกูล หรือครอบครัว หรือสกุลเดียวกัน ซึ่งได้แก่ คู่สมรส ที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้สืบสกุล บิดามารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวมทั้งพี่น้องที่ร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน

6.12 ผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ส่วนตัวที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลคนใด บุคคลคนหนึ่ง หรือเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของสิ่งของเงินทองหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นใด

6.13 การซื้อสิทธิขายเสียง หมายถึง การกระทำที่เป็นการให้ผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยอาจจะซื้อสิทธิขายเสียงด้วยเงินหรือประโยชน์อื่นใดก็ได้

6.14 กลุ่มการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติในทางการเมืองที่สอดคล้องกัน และได้รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มการเมือง (political groups) การเลือกตั้ง การปกครองส่วนท้องถิ่น มาใช้ในการศึกษาและได้สรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้คือ



8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ทำให้ทราบถึงวิธีการที่กลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะกลุ่มการเมืองในตระกูล เครือรัตน์ กับ ตระกูลอังกศกุลเกียรติ ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

8.2 ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการได้รับการสนับสนุนโดยกลุ่มการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ : กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมือง กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการกระจายอำนาจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการหาเสียง
5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น
6. ข้อมูลอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
7. ข้อมูลจำเพาะของตระกูลเครือรัตน์และตระกูลอังคสกุลเกียรติในทางการเมือง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการกระจายอำนาจ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย

เรื่องกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของกลุ่ม วิธีการดำเนินการ เป้าหมายและความสำเร็จของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ กลุ่มชาวนาหรือเกษตรกร กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มแรงงาน กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มธุรกิจ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะใช้ กลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหลากหลายวิธี เช่น การเดินประท้วง การชุมนุม การยื่นหนังสือต่อรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจ การเข้าพบนักการเมืองหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่กลุ่มจะมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมประชาชนมากน้อยเพียงใดนั้นไม่อาจ

ทราบได้ โดยเฉพาะผลประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม หรือหากว่ากลุ่มจะมุ่งเน้นเฉพาะผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มของตนเท่านั้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นกลุ่มในลักษณะมุ่งเน้นเฉพาะประโยชน์ที่จะเกิดกับกลุ่มของตนเท่านั้น เพื่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงและที่นั่งในสภาท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อฐานอำนาจในการเข้าไปเป็นฝ่ายบริหาร โดยจะมีวิธีการต่าง ๆ เช่น การพยายามดึงคนที่มีความสามารถและมี เครือญาติมากเข้ามาเป็นพวกหรือเป็นพันธมิตรกัน โดยการลอบบี ทั้งทางตรงและทางอ้อม การ ให้ประโยชน์ต่างตอบแทนหรือการให้ประโยชน์อื่นใด การเป็นตัวแทนเป็นหัวคะแนน รวมไปถึงการให้ความสำคัญเพื่อการเกี่ยวข้องเป็นทีมงานเป็นพันธมิตรกัน เป็นต้น ในส่วนที่กล่าวต่อไปนี้เป็นแนวทาง ลักษณะของกลุ่มซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเมือง ดังนี้

1.2 ความสำคัญของกลุ่มต่อการเมือง

จุมพล หนิมพานิช (2545 :16 – 21) ได้อธิบายความสำคัญของกลุ่มต่อการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ.1900 ถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งในช่วงนั้นสภาพสังคมอเมริกันเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่กำลังเจริญเติบโต ได้มีการอพยพหลังไหลของกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ เข้ามาในสังคมอเมริกัน ซึ่งมีผลทำให้

1. การเมืองของอเมริกันเป็นเรื่องของกระบวนการที่กลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่นอกโครงสร้างทางการเมืองที่เป็นทางการพยายามเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของรัฐบาลในทุกขั้นตอน

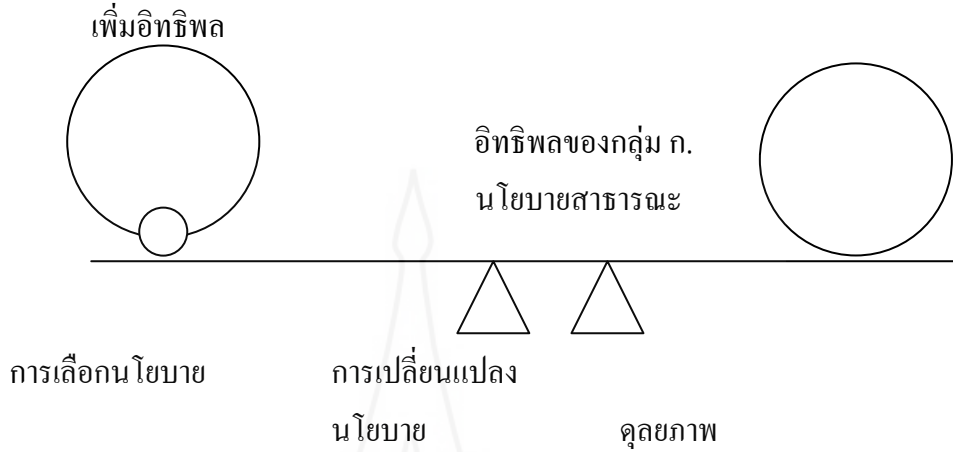
2. ทำให้การศึกษารัฐศาสตร์หันมาสนใจเรื่องกลุ่มต่าง ๆ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง

3. ทำให้นักรัฐศาสตร์ตระหนักว่า แก่นแท้ของการเมืองก็คือ การต่อสู้ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อการเข้ามามีอิทธิพลเหนือนโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล

ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า มนุษย์โดยทั่วไปเมื่อเข้าไปร่วมกิจกรรมในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็พยายามปกป้องรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งในการที่กลุ่มจะทำเช่นนั้นได้ ก็จะต้องมีการต่อสู้แข่งขันระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย

ผลที่ตามมาก็คือ ทำให้รัฐบาลเวลาจะทำการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งออกมา จะต้องคำนึงหรือตระหนักถึง การแข่งขันหรือการต่อสู้ระหว่างกลุ่มดังกล่าว นั้นหมายความว่า เวลาที่รัฐบาล จะมีการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย (Policy-making) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องมีการนำความต้องการหรือข้อเรียกร้องของกลุ่มต่าง ๆ มาพิจารณา มาหาความสมดุล เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ในแง่ดังกล่าว นโยบายจะเป็นดุลยภาพ (Equilibrium) ที่เกิดจากการแข่งขันต่อสู้

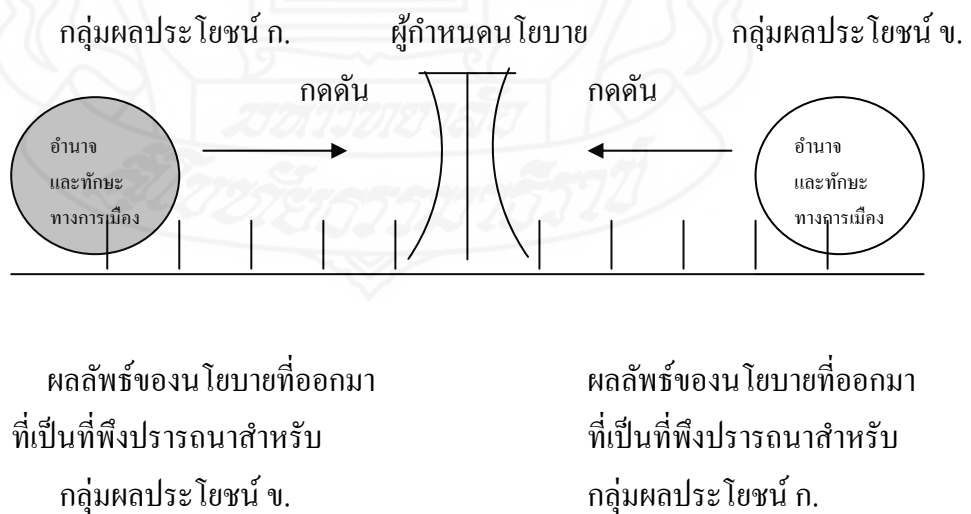
ระหว่างกลุ่ม กลุ่มใดมีอิทธิพลมากนโยบายมักจะโอนเอียงไปตามการเรียกร้องของกลุ่มนั้น ๆ ดังภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 แสดงตัวแบบทฤษฎีกลุ่ม

(ที่มา : จุมพล หนิมพานิช, 2545 : 18)

แต่ถ้าในกรณีที่กลุ่มมาต่อสู้ในแง่ของการผลักดันหรือกดดันให้ผู้กำหนดนโยบาย (Policy-maker) กำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มของตนมีทักษะและอำนาจทางการเมือง (Policy Power and Skill) เท่า ๆ กัน นโยบายที่ออกมาก็จะไม่สามารถโอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งได้ ดังในภาพที่ 2.2



ภาพที่ 2.2 แสดงถึงกลุ่มที่มาต่อสู้ มาผลักดันนโยบายมีอำนาจและทักษะทางการเมืองเท่ากัน (ที่มา : จุมพล หนิมพานิช, 2545 :18)

โดยกล่าวว่า “กลุ่ม” เป็นการรวมตัวของคนที่มียัตถุประสงค์และผลประโยชน์คล้ายคลึงมาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์และผลประโยชน์เหล่านั้น แต่กลุ่มผลประโยชน์จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปในประเด็นที่ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้มีเพียงเพื่อวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกันเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงการมีทัศนคติร่วมกันอีกด้วย

1.4 กลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง

จุมพล หนีมพานิช (2545 : 45-46) กลยุทธ์ที่กลุ่มมักจะใช้เพื่อให้การเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มคนได้ผลก็คือ การพยายามแสดงออกให้เห็นว่า ในการเรียกร้องของกลุ่มตนไม่ใช่การเรียกร้องเพื่อกลุ่มของตนเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังเป็นการเรียกร้องที่มีผลประโยชน์ไปถึงกลุ่มอื่น ๆ ด้วย กลุ่มผลประโยชน์ไม่ต้องการเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล เพียงแต่ต้องการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจหรือนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลสนองตอบต่อข้อเรียกร้องหรือความต้องการของตน หรือการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ ในขณะที่พรรคการเมืองมีเจตนารมณ์หรือการตกลงร่วมกันที่จะแสวงหาอำนาจทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การมีโอกาสเข้าไปจัดตั้งรัฐบาล

1.5 ความหมายของระบบการเมือง (Political System) นักรัฐศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

โรเบิร์ต เอ ดาลส์ (Robert A. Dahl อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช, 2545 : 46) ให้คำจำกัดความของพรรคการเมืองว่า หมายถึง แบบแผนความสำคัญของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรืออำนาจที่ชอบธรรม

รอย ซี มาร์คริดิส (Roy C. Macridis อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช, 2545 : 46) ให้คำจำกัดความ ของพรรคการเมืองโดยเพิ่มเติมจากที่ Robert A. Dahl ให้ไว้ว่า หมายถึง ระบบการเมืองเป็นเรื่องของกลไกที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่มีความชอบธรรม เป็นแบบแผนความสำคัญของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ การบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรืออำนาจที่ชอบธรรม

เดวิด อีสตัน (David Easton อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช, 2545 : 46) ได้ให้ความหมายของระบบการเมืองไว้ว่า หมายถึง แบบแผนของปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าและการบังคับให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรหรือการแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่านั้น ๆ

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง

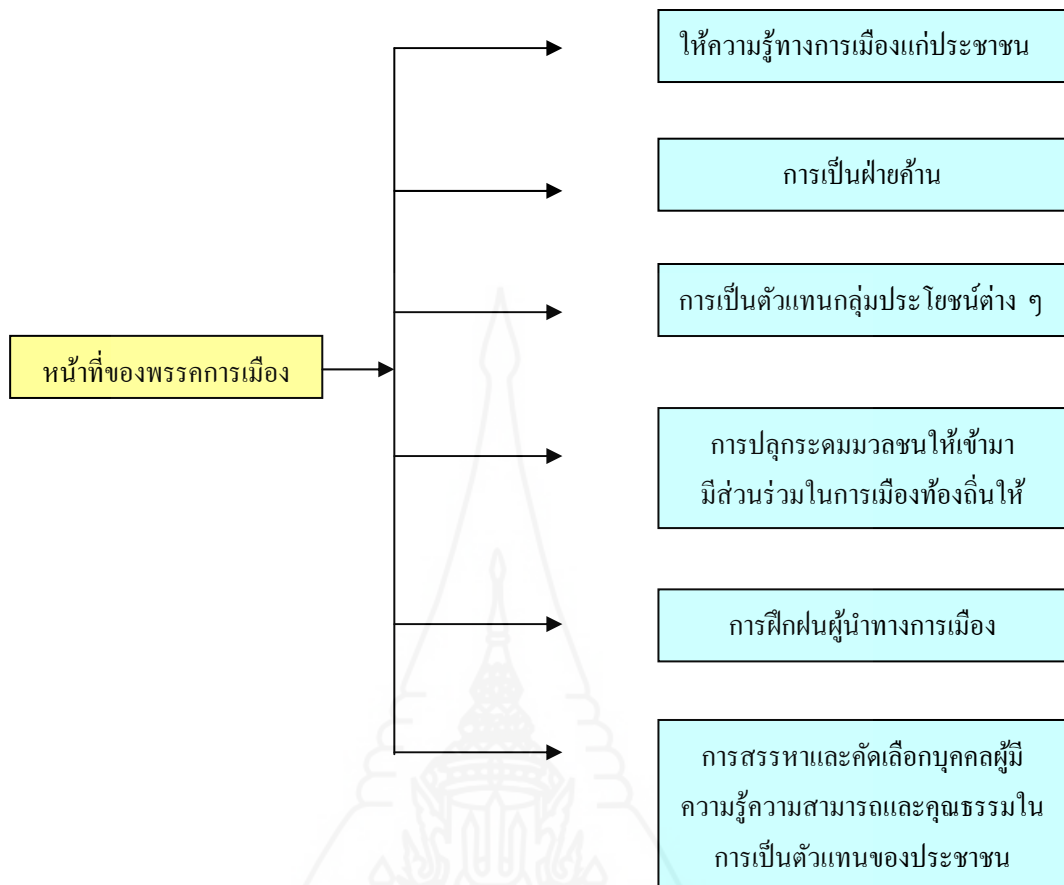
ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง (จุมพล หนีมพานิช, 2545 : 49-52) โดยทั่วไปแล้วความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง นอกจากมารวมตัวกันเพื่อต้องการมีอิทธิพลเหนือการวางหรือกำหนดนโยบายของรัฐบาลแล้ว ยังทำหน้าที่เป็น

ตัวเชื่อมที่สำคัญระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน การทำหน้าที่ในการจัดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นต้น

พรรคการเมือง ถือเป็นกลไกที่มีความสำคัญในการระคับระคองการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีแบบแผนแน่นอน นอกจากนั้นแล้วพรรคยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงหรือเป็นสื่อกลางทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับประชาชน อาจกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองเกิดจากกลุ่มหรือคณะบุคคลที่มีความคิดอุดมการณ์คล้ายคลึงกัน มารวมตัวกันจัดตั้งองค์กรของตนขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะเป็นรัฐบาล ด้วยวิธีการส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการปกครองหรือบริหารประเทศ

การทำหน้าที่การสรรหาและคัดเลือกตัวบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมในการเป็นตัวแทนของประชาชน โดยการตรวจสอบประวัติ ผลงานที่เคยอุทิศตนต่อสังคมส่วนรวม ในอดีตของบุคคลนั้น ๆ ความรู้ความสามารถ ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ต้องมาเสียเวลาศึกษาผลงานของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน ซึ่งจะทำให้เสียเวลาเป็นอันมาก และบางครั้งก็อาจจะไม่ได้ความจริง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งจะโฆษณาโอ้อวดเกินความจริงไปก็ได้

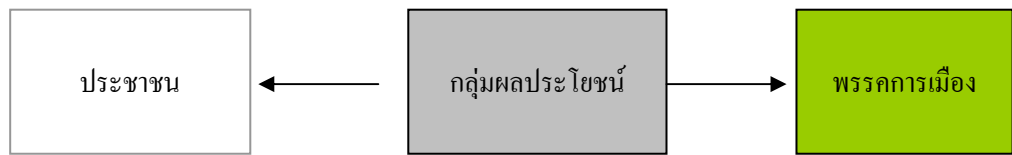
เมื่อพรรคสามารถสรรหาคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มาเป็นตัวแทนของประชาชนได้ พอถึงเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งพรรคมีหน้าที่ส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง กล่าวได้ว่า หน้าที่นี้เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมือง และถ้าพรรคไม่ทำหน้าที่ดังกล่าว ผู้ไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียง จะไม่มีโอกาสรู้ว่าตนควรที่จะเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นไร เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้กับตน



ภาพที่ 2.4 แสดงหน้าที่ของพรการเมือง

ที่มา : จุมพล หนิมพานิช (2545 : 53)

จากที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับบทบาทโดยสังเขปของ กลุ่มผลประโยชน์ และโดยเฉพาะ พรการเมืองในแง่ที่มา ลักษณะ และหน้าที่ของพรการเมือง จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 โครงสร้างหรือสถาบัน ทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในแง่ของการทำหน้าที่ทางการเมือง กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มผลประโยชน์ทำหน้าที่ในแง่ของการจัดการ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับพรการเมือง เช่นเดียวกับพรการเมือง ที่นอกจากทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น อันได้แก่ การเป็นฝ่ายค้าน การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน การสรรหาคัดเลือกตัวบุคคลเป็นตัวแทนประชาชน ส่งตัวแทนเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งและปลุกระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ยังทำหน้าที่พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อีกด้วย



ภาพที่ 2.5 แสดงการทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในแง่ของการเชื่อมโยงระหว่าง
ประชาชนกับพรรคการเมือง

ที่มา : จุมพล หนีมพานิช (2545 : 54)

จากการทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองดังกล่าวจะเห็น
ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางการเมืองทั้ง 2 สถาบันดังนี้

- ต่างมีส่วนในการช่วยระดมช่วยจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
อย่างมีระบบ

- ต่างเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

1.7 การดำเนินการทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์

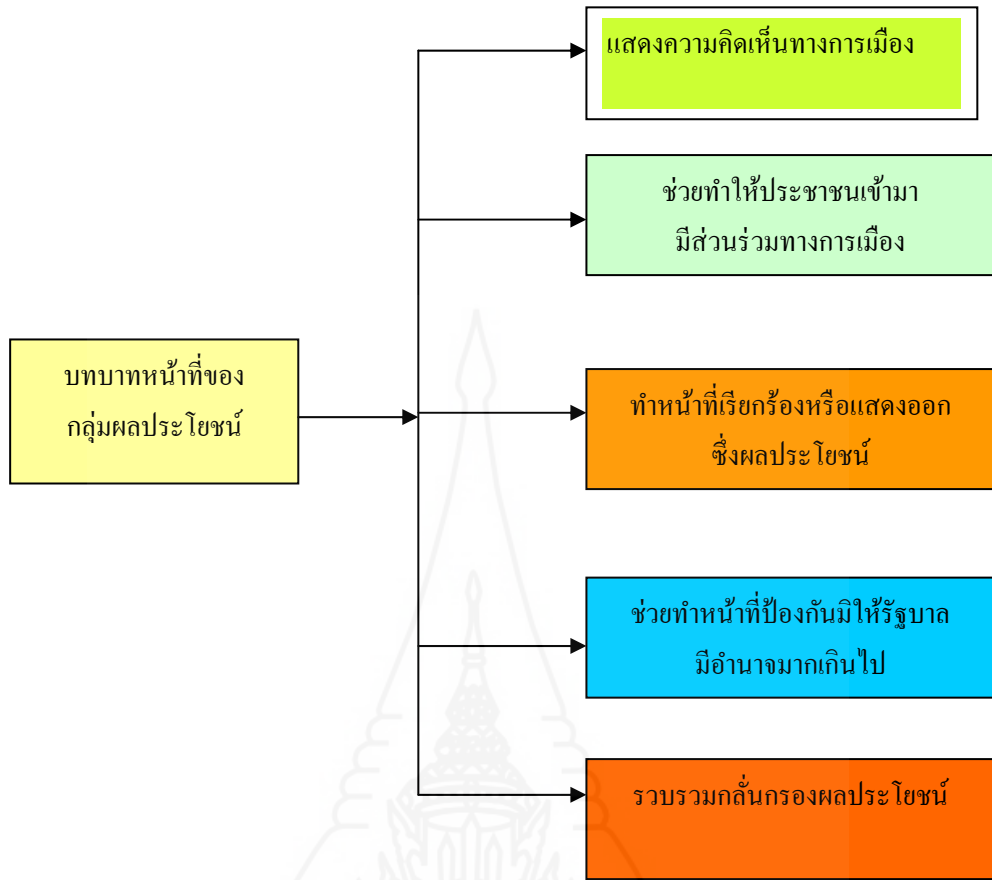
การที่กลุ่มจะดำเนินการทางการเมืองได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยแค่ไหนนั้น ส่วน
หนึ่งขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคม อีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับทรัพยากรของกลุ่ม ดังนั้นจึงมีการ
กล่าวถึงสถานภาพทางสังคมและทรัพยากรของกลุ่ม ที่โดยทั่วไปกลุ่มใดก็ตามที่มีสถานภาพทาง
สังคมสูง (ได้แก่ กลุ่มที่มีอาชีพที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจหรือสังคม) และทรัพยากร (ได้แก่
ลักษณะของผู้นำกลุ่ม ความมั่นคง ความเป็นปึกแผ่น เป็นต้น) มากก็มีแนวโน้มที่จะบรรลุ
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินการทางการเมืองของตน

1.8 บทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ (จุมพล หนีมพานิช, 2545 : 71-73)

การเรียกร้องหรือการแสดงออกซึ่งความต้องการหรือการแสดงออกซึ่ง
ผลประโยชน์ ได้แก่บทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
2. ช่วยทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ช่วยทำหน้าที่ป้องกันมิให้รัฐบาลมีอำนาจมากเกินไป
4. ทำหน้าที่ในการรวบรวมถ้อยแถลงผลประโยชน์

ซึ่งสามารถจัดทำในรูปของแผนภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น ได้ดังนี้



ภาพที่ 2.6 แสดงบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์

ที่มา : จุมพล หนิมพานิช (2545 : 74)

1.9 วิธีการดำเนินการทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ (จุมพล หนิมพานิช, 2545 : 74-80)

ในการดำเนินการทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มมักจะมีกลยุทธ์ (Strategies) หรือยุทธวิธี (Tactics) ดังต่อไปนี้

1. การโน้มน้าวโดยตรง (Direct Lobbying Techniques) ได้แก่วิธีการดังต่อไปนี้

โดยทั่วไปการโน้มน้าว หมายถึง การพยายามใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อพยายามมีอิทธิพล โดยการส่งตัวแทน หรือข้อเรียกร้องไปยังสมาชิกสภานิติบัญญัติ หรือกระทรวง ทบวง กรม เพื่อให้ตัดสินใจในนโยบายหรือออกกฎหมายที่จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม หรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

โดยทั่วไปนักโน้มน้าว หรือที่เรียกว่า Lobbyists ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์จะคอยทำหน้าที่ประสานงานและถ่ายทอดข้อมูลซึ่งมีการเตรียมมาอย่างดี ส่วนฐานะของนัก Lobbyists จะแตกต่างกันไป บางคนเป็นแค่อาสาสมัคร บางคนมีอาชีพค่อนข้างถาวร บาง

คนกินเงินเดือนของผู้ว่าจ้าง บางคนมีการทำสัญญากับผู้ว่าจ้าง แต่ไม่ว่านักโน้มน้าวใจจะอยู่ในฐานะใด เวลาดำเนินการทางการเมืองมักจะใช้วิธีต่อไปนี้

9.10 วิธีการดำเนินการทางการเมืองของนักโน้มน้าว

1. **คอยทำการพบปะกันเป็นส่วนตัว (Marking Personal Contacts)** วิธีนี้เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของการทำหน้าที่โน้มน้าว สำหรับสถานที่ที่จะใช้ในการโน้มน้าวอาจจะเป็นที่ทำงานหรือในโอกาสที่มีการพบปะกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยทั่วไปแล้วการโน้มน้าววิธีนี้เสียค่าใช้จ่ายไม่มาก และลดปัญหาในการตีความผิดพลาดได้มาก เพราะการถามตอบทำได้ตรงจุด ตรงประเด็น ที่สำคัญหากจะให้การโน้มน้าวได้ผล นักโน้มน้าวจะใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์บนพื้นฐานของมิตรภาพระหว่างตนเองกับผู้ที่ตนจะไปทำการโน้มน้าว ดังที่ Leon Panetta ประธานคณะกรรมการทางด้านงบประมาณได้กล่าวไว้ว่า นักโน้มน้าวที่มีประสิทธิภาพคือ บุคคลที่ท่านคิดว่าเขาไม่ใช่ักโน้มน้าวเพราะเขาเป็นบุคคลที่มีแต่ความเป็นมิตร

2. **ทำการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการร่างกฎหมาย** นักโน้มน้าวบางกลุ่มจะทำการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการร่างกฎหมาย แล้วนำข้อที่ค้นพบเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการร่างกฎหมาย นักโน้มน้าวกลุ่มนี้จึงเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ไปมีผลทำให้ผู้ร่างกฎหมายดังกล่าวต้องคอยสอบถามข้อมูลจากการค้นคว้าวิจัยของกลุ่มนักโน้มน้าวกลุ่มนั้น

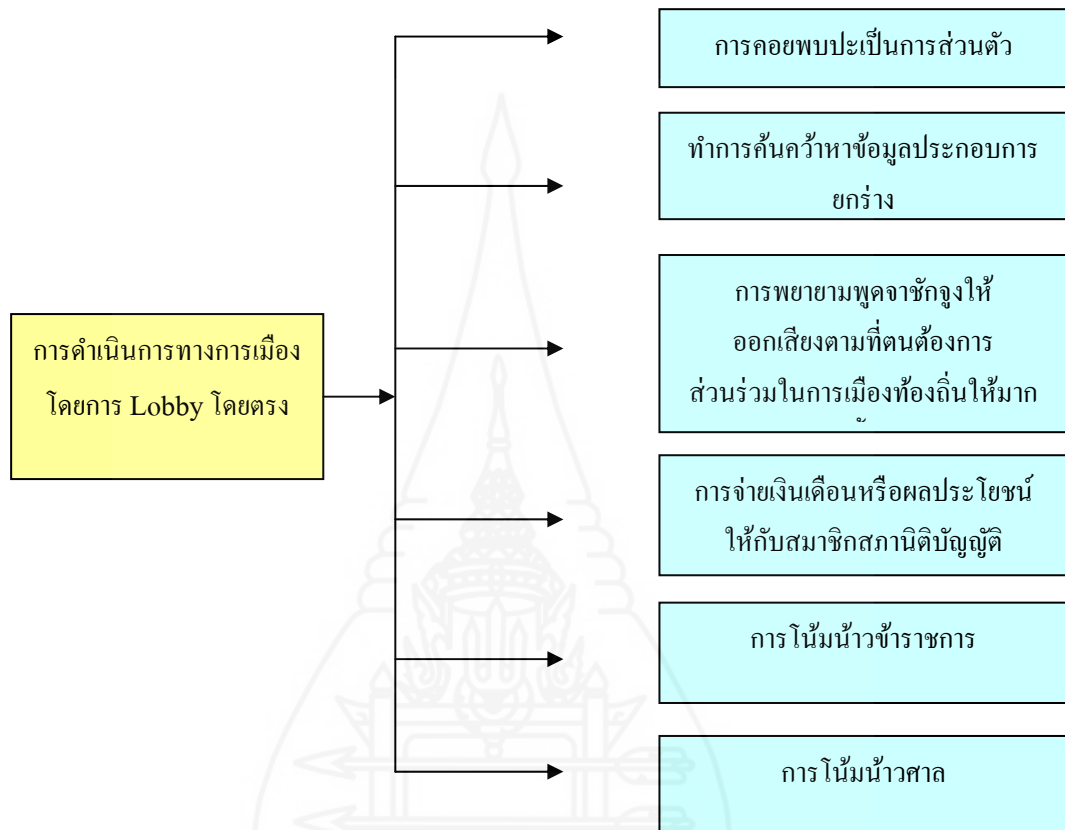
3. **การพยายามพูดจาชักจูงใจให้สมาชิกสภาออกเสียงตามที่ตนต้องการ** วิธีนี้เป็นวิธีที่นักโน้มน้าว หรือตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ พยายามชักจูงหวานล่อมิให้สภานิติบัญญัติออกเสียง หรือลงคะแนนเสียงในร่างกฎหมายที่จะออกมาตอบสนองวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ของกลุ่มที่ตนทำหน้าที่เป็นตัวแทน

4. **การจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ให้กับสมาชิกสภานิติบัญญัติ** สำหรับวิธีการจ่ายเงิน ไม่ใช่จ่ายตอนจะมีการร่างกฎหมาย แต่จะจ่ายตอนที่มีการรณรงค์หาเสียง ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มผลประโยชน์ที่ชอบใช้วิธีนี้มักได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มสหภาพแรงงาน

5. **การโน้มน้าวข้าราชการ** ซึ่งเป็นขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ นักโน้มน้าวที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์พยายามจะมีอิทธิพลต่อข้าราชการผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือให้เข้ามาดูแลการนำนโยบายนั้น ๆ ไปสู่การปฏิบัติ โดยหวังว่าผลประโยชน์ของกลุ่มตนจะได้รับการดูแลหรือได้รับการปฏิบัติอย่างดี

6. **การโน้มน้าวศาล** กลุ่มผลประโยชน์หรือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์จะเข้ามาโน้มน้าวศาล ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย โดยจะพยายามทำให้เป้าหมายของคนที่ตั้งไว้บรรลุผล โดยพยายามให้ศาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายหรือความต้องการของตน การพยายามใช้อิทธิพลต่อศาลของกลุ่มผลประโยชน์นั้นสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนทางอ้อมอย่างเช่น ในกรณีที่วุฒิสภากำหนดผู้พิพากษาบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นมา กลุ่มสามารถใช้อิทธิพลต่อศาลโดยการโน้มน้าวทางอ้อมต่อวุฒิสภาในการสนับสนุนหรือคัดค้านผู้พิพากษาที่จะได้รับการแต่งตั้งโดยวุฒิสภาได้



ภาพที่ 2.7 แสดงการดำเนินการทางการเมืองโดยการโน้มน้าวโดยตรง

ที่มา : จุมพล หนิมพานิช (2545 : 78)

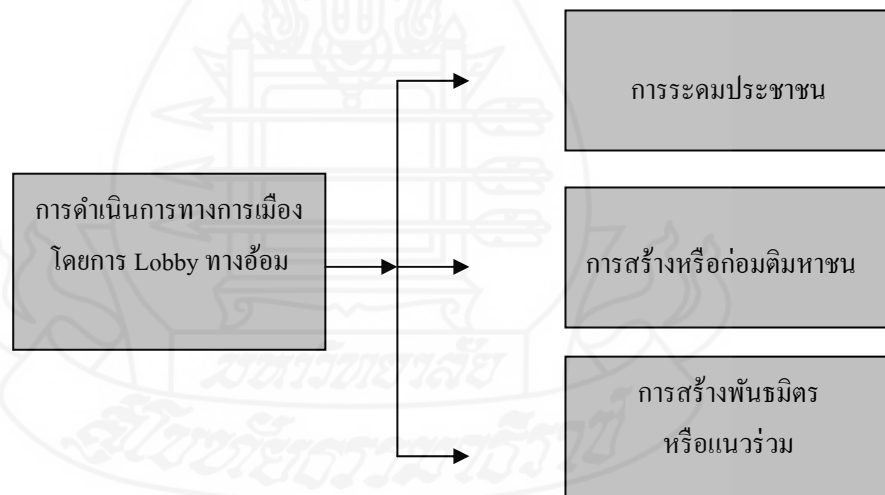
2. การโน้มน้าวทางอ้อม (Indirect Lobbying Techniques) ได้แก่วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 การระดมมวลชน (Mobilizing The Grass roots) กลุ่มผลประโยชน์จะดำเนินการโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย หรือกฎหมายเข้าร่วมสนับสนุนหรือต่อต้านกฎหมาย หรือนโยบายที่ ขัดกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน โดยให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าว เขียนจดหมาย โทรศัพท์ หรือ E-mail ไปยังรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกตระหนักถึงอันตรายความไม่ปลอดภัยในการออกนโยบายหรือกฎหมายนั้น ๆ

2.2 การสร้างหรือก่อดิมมหาชน (Molding Public Opinion) นักวิชาการบางกลุ่มมีความเห็นและมีความเชื่อว่า มติมหาชนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด

นโยบายหรือออกกฎหมาย แต่ในการพิจารณารับฟังยอมรับถึงอิทธิพลของมติมหาชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ออกกฎหมายพึงระวังคือ จะต้องมีการพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดมติมหาชนควบคู่กันไปด้วยในส่วนของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มมองว่าน่าจะเป็นไปได้ที่จะสร้างหรือก่อบมติมหาชน เพื่อมีอิทธิพลต่อผู้กำหนดนโยบายหรือออกกฎหมาย สำหรับวิธีที่จะใช้สร้างหรือก่อบมติมหาชน กลุ่มอาจจะใช้วิธีการลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ วารสาร ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรืออาจจะใช้การชุมนุมเรียกร้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบางครั้งก็ได้ผลมาก บางครั้งก็ได้ผลน้อยหรือไม่ได้ผล

2.3 การสร้างพันธมิตร หรือแนวร่วม (Coalition Building) หมายถึง การสร้างกลุ่มเครือข่ายที่มีลักษณะของความสนใจที่คล้ายคลึงกันมาร่วมกันเรียกร้องกดดันต่อผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย หรือออกกฎหมาย โดยทั่วไปกลุ่มเครือข่ายหรือกลุ่มพันธมิตรมักจะมีขนาดใหญ่ และประเด็นของการเรียกร้องอาจจะมีมากมายหลากหลาย หรือบางครั้งอาจจำเพาะเจาะจง ในการเรียกร้องของกลุ่มพันธมิตรหรือแนวร่วม ประเด็นของการเรียกร้องจะชัดเจนและมีการสนับสนุนที่กว้างขวาง มักทำให้ไปมีผลต่อการกำหนดนโยบายหรือออกกฎหมาย โดยทั่วไปสมาชิกรัฐสภามักให้ความสนใจหรือให้น้ำหนักในข้อเรียกร้องเหล่านั้น



ภาพที่ 2.8 แสดงการดำเนินการทางการเมืองโดยการ Lobby ทางอ้อม

ที่มา : จุมพล หนิมพานิช (2545 : 81)

กลุ่มผลประโยชน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย (จุมพล หนิมพานิช, 2545 : 181-204)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ถือเป็นส่วนสำคัญของระบบการเมืองสมัยใหม่ (Modern Political system) โดยทั่วไปหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายหรือการกระทำของรัฐบาล ต่อการเลือกนโยบายสาธารณะการบริหาร และการเลือกผู้นำทางการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์กับการกำหนดนโยบายหรือออกกฎหมายนั้น หากกลุ่มต้องการ ให้นำนโยบาย (กฎหมาย) ที่ออกมาตอบสนองความต้องการของตน/กลุ่ม ก็จะต้องพยายามเข้าไปมีอิทธิพลในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการกำหนดนโยบาย (กฎหมาย) ถ้ากลุ่มเห็นว่านโยบาย (กฎหมาย) ที่จะออกมานั้นมีความสำคัญ มีความหมายต่อกลุ่ม โดยกลุ่มพยายามจะใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการที่จะพยายามมีอิทธิพลเหนือผู้วางหรือกำหนดนโยบาย ในส่วนนี้จึงจะขอกล่าวถึงกลุ่มผลประโยชน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้ง

กลุ่มผลประโยชน์ที่มีพัฒนาการ มีความเป็นสถาบันจะมีส่วนช่วยระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้งได้ เป็นองค์กรที่ช่วยทำหน้าที่จัดการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ช่วยกระตุ้นและดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้งการเป็นตัวกลางในการเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มที่สนับสนุนให้ประชาชนตื่นตัวไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และมีทั้งกลุ่มที่ไม่สนับสนุน เป็นอุปสรรคต่อการเลือกตั้งตลอดจนใช้การเลือกตั้งเป็นเส้นทางการเข้ามามีอำนาจทางการเมือง

กรณีของกลุ่มนิสิตนักศึกษา บทบาททางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ร่วมกับประชาชนเดินขบวนประท้วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ.2500 ในเรื่องของการเลือกตั้งสกปรก ต่อมาหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง และประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น มีการจัดตั้งกลุ่มนิสิตนักศึกษาอาสาสมัครสังเกตการณ์ การเลือกตั้งซึ่งจัดให้มีขึ้นในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 นับตั้งแต่นั้นมาการแสดงออกทางการเมือง ของนิสิตนักศึกษา ได้มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนสนใจในเรื่องปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในช่วงนั้นนิสิตนักศึกษาได้จัดให้มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งได้จัดทำสิ่งตีพิมพ์ออกเผยแพร่แก่นักศึกษาและประชาชน นอกจากนี้ยังได้พยายามกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตลอดรวมทั้งการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม รู้จักปกป้องผลประโยชน์ของตน การดำเนินการดังกล่าวถือได้ว่ามีส่วนให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมือง รู้จักใช้สิทธิของตน

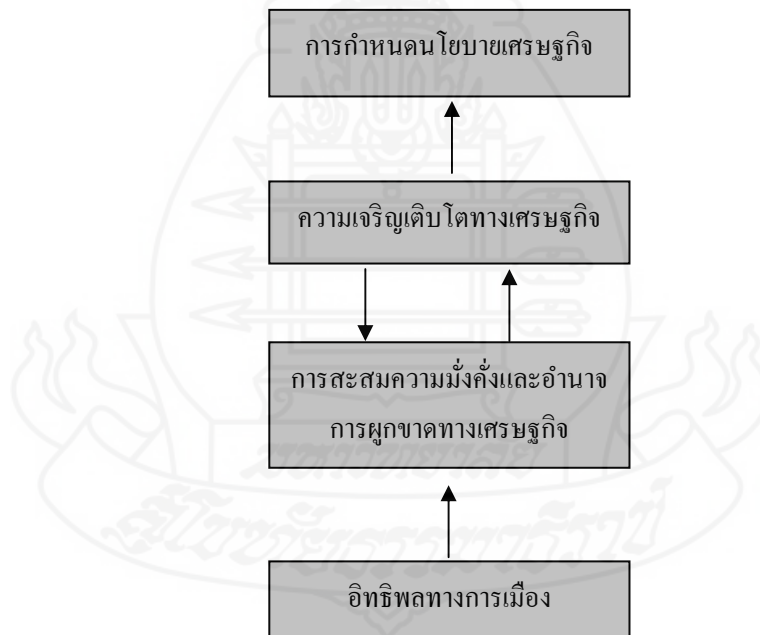
ในทางการเมืองและรู้จักหน้าที่ที่ตนควรต้องปฏิบัติตัวเช่นไรในทางการเมือง การที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาไม่สามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง เพราะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและโดยเฉพาะเงื่อนไขทางการเมือง

กรณีของกลุ่มทหาร นับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการรัฐประหารหรือยึดอำนาจโดยใช้กำลังที่กระทำสำเร็จ 10 กว่าครั้ง ครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะรัฐประหารหรือคณะยึดอำนาจ โดยการนำของ พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน ได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลซึ่งในขณะนั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งในการทำรัฐประหารแต่ละครั้งมีผลกระทบต่อการเมืองอย่างมาก เพราะได้มีการยกเลิกการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือไม่ก็จำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีอยู่บ่อยครั้งที่การรัฐประหารมีขึ้นเพื่อการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่เห็นได้ชัดคือ รัฐบาลของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร กล่าวโดยสรุปคือ กลุ่มทหารไม่สนับสนุนหรือไม่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

กรณีของกลุ่มธุรกิจ นับตั้งแต่รัฐบาลสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา ทำให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ อาทิ กลุ่มแรงงาน กลุ่มนักศึกษาปัญญาชน รวมทั้งกลุ่มธุรกิจ ต่อมาหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีส่วนทำให้มีการขยายตัวของมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มธุรกิจก็ได้ฉวยโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้นด้วย กล่าวคือ นอกจากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องการเรียกร้องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนแล้ว ยังให้ความสนใจการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยมีร้อยละของการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในกรณีของกลุ่มธุรกิจที่เป็นชนชั้นกลางค่อนข้างสูง คือมีร้อยละมากกว่า 50 ขึ้นไป จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา กลุ่มธุรกิจได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะในการเลือกตั้งนั้น กลุ่มธุรกิจจะมามีบทบาทในเรื่องของการใช้เงินซื้อเสียง ใช้เงินเพื่อหวังตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเข้ามาปกป้องผลประโยชน์ของตนและพรรคพวก

2. กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองในรูปของการให้การเรียนรู้ทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่ง ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับระบบการเมือง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ทางการเมืองเพื่อทำให้ประชาชนมีทัศนคติ ความคิด ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของระบบการเมือง และทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดี มีความจงรักภักดี มีความผูกพันต่อชาติของตน ซึ่งในลักษณะของการให้การเรียนรู้ทางการเมืองนี้สามารถแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองได้ คือ กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มสื่อมวลชน

3. กลุ่มผลประโยชน์กับการกำหนดนโยบายหรือออกกฎหมาย ระบบการเมืองไทยเป็นระบบการเมืองโดยระบบราชการหรือระบบอำมาตยาธิปไตย จึงทำให้กลุ่มข้าราชการสามารถครอบงำกระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันได้อาศัยการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ ในการสร้างและขยายอำนาจทางการเมือง สำหรับพรรคการเมืองในระยะแรก ๆ ไม่ค่อยจะมีบทบาท เนื่องจากระบบการเมืองไทยดังกล่าว ฝ่ายบริหารมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติเกือบตลอดเวลา จึงทำให้การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องของกลุ่มข้าราชการเรื่อยมา โดยเฉพาะในสมัย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่ปรากฏว่ารัฐมนตรี มีภูมิหลังอาชีพรับราชการและเป็นกลุ่มข้าราชการระดับกลาง ต่อมาในระยะหลัง ๆ โดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการเมืองกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะเป็นพวกกลุ่มธุรกิจ กลุ่มองค์กรเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายและเศรษฐกิจ ในกลุ่มธุรกิจที่ประกอบกิจการแบบผูกขาดนั้นมักจะถือว่าการใช้จ่ายในเรื่องการวิ่งเต้นเพื่อสร้างอิทธิพลทางการเมืองเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งของการประกอบธุรกิจ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้กลุ่มธุรกิจมีอิทธิพล มีอำนาจต่อรองการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ดังภาพที่ 2.9



ภาพที่ 2.9 แสดงความเจริญเติบโตของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจ (ที่มา : จุมพล หนิมพานิช, 2545 : 202)

4. กลุ่มผลประโยชน์กับการใช้ความรุนแรงทางการเมือง ความหมายของการใช้ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้กำลังที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

เพื่อให้จุดมุ่งหมายทางการเมืองบรรลุผล เนื่องจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเห็นว่าถ้าตนหรือพวกของตนใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายอาจไม่สามารถทำให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้บรรลุผล ส่วนเป้าหมาย ของการใช้ความรุนแรงทางการเมือง มีอยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก เปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล (To change government)

ประการที่สอง เปลี่ยนแปลงในคณะรัฐบาล (To change government personnel)

ประการที่สาม เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรัฐบาล (To change the government structure) รูปแบบของการใช้ความรุนแรง โดยทั่วไปมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบแรก เรียกว่า Turmoil เป็นความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นเองและมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีเป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล เช่น การจลาจล การนัดหยุดงาน เป็นต้น

รูปแบบที่สอง เรียกว่า Conspiracy เป็นความรุนแรงทางการเมืองที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบ มีผู้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจำนวนน้อยเป้าหมายคือต้องการเปลี่ยนแปลงหรือหัวหรือคณะรัฐบาล เช่น การลอบสังหาร การรัฐประหาร เป็นต้น

รูปแบบที่สาม เรียกว่า Internal War เป็นการใช้อำนาจทางการเมืองที่มีการจัดตั้งอย่างมีระบบ มีผู้เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ารูปแบบที่สอง มีเป้าหมายคือ การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือโครงสร้างของรัฐบาล เช่น สงครามกองโจร การก่อการร้าย การปฏิวัติ และสงครามกลางเมือง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย (Democracy Theory)

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ถือว่าประชาชนมีอำนาจสูงสุด การเลือกตั้งก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการได้มาซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการซื้อเสียงการศึกษาเรื่องรูปแบบและวิธีการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องเรียนรู้ถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยว่าการปกครองระบอบนี้ คือการปกครองที่ชอบธรรม และ “ต้องกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตลอดจนการใช้วิถีชีวิตประจำวันทั้งในสถานศึกษา สถานที่ทำงาน ครอบครัวและชุมชนโดยกระทำอย่างต่อเนื่อง” (ปริญญา นาคฉัตรีย์, 2547 : 95)

นักทฤษฎีหลายท่านได้เน้นถึงการยอมรับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีความรับผิดชอบในการบริหารประเทศชาติ โดยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองมาจากประชาชนโดยประชาชนจะเลือกผู้แทนเข้าไปดำเนินการบริหารบ้านเมืองแทนตน ซึ่งตามความคิดของนักทฤษฎีประชาธิปไตย เช่น จอห์น ล็อก และ โทมัส เจฟเฟอร์สัน (John Locks and Thomas

Jefferson) มีแนวคิดที่ว่า ประชาชนมีความเสมอภาคกันและมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานปกครองประเทศชาติ แต่เมื่อประชาชนมีมากขึ้น จึงต้องมีการเลือกผู้แทนเป็นตัวแทนของประชาชน ไปเป็นปากเสียงแทนประชาชน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย บางรูปแบบยังไม่มีหรือมีน้อยมากในสังคมประชาธิปไตย ขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมและประเพณีของแต่ละประเทศ นักวิชาการหลายท่านได้สร้างตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองบนพื้นฐานข้างต้น เช่น การศึกษาของ เมธี ครองแก้ว (2520 : 49) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริบทสากลเพื่อประยุกต์เข้ากับสังคมไทย โดยมีแนวคิดว่ามีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครต้องใช้สิทธิอย่างอิสระปราศจากการใช้อิทธิพลหรืออำภิสลินจางใด ๆ หรือมีการซื้อสิทธิขายเสียง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างแท้จริง

เดวิด เฮลด์ (David Held 1987 อ้างถึงใน วรุตม์ เจตย์ภัทรนาท, 2541 : 59) ได้รวมแนวคิดเห็น ไลเบอร์อล (Liberal) และมาร์กซิส (Marxist) เข้าด้วยกัน และให้ความหมายว่า แต่ละบุคคลควรมีเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันในการกำหนดแนวทางของชีวิตของตนเอง นั่นคือพวกเขาควรจะมีคอบใจกับสิทธิที่เท่าเทียมกันในรอบและโอกาสที่ให้แก่พวกเขาตราบใดที่ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

โรเบิร์ต เอ ดาล (Robert A.Dahl 1971 : 3 อ้างถึงใน เมธี ครองแก้ว, 2520 : 64) ได้ให้คำจำกัดความว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองระบอบหนึ่ง ทางรัฐบาลต้องตอบสนองความชอบของประชาชนที่ถือว่าเป็นความเท่าเทียมของการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของประชาธิปไตยผู้อื่น

ในระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดของผู้วิจัยเห็นว่า การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์จะต้องปราศจากการซื้อเสียง เพราะผู้สมัครที่ซื้อเสียงหรือมีการทุจริต เข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยรูปแบบและวิธีการอื่น เป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยอย่างหาที่ติไม่ได้ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวาน, 2546 : 312)

ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย (Democracy) อาจแยกได้เป็น 2 คำ คือ “ประชา” (Demos) หมายถึงประชาชน กับ “อธิปไตย” หมายถึง อำนาจสูงสุด ประชาธิปไตยจึงหมายถึง ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2546 : 46) ได้สรุปหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1) การปกครองแบบประชาธิปไตย ถือหลักว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมายโดย

ผ่านสภานิติบัญญัติ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจโดยผ่านทางฝ่ายบริหาร และประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการผ่านศาล การใช้อำนาจเหล่านี้ได้มาจากความยินยอมของประชาชน ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องรับผิดชอบต่อประชาชนผู้บริหาร ทั้งนี้เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องยึดมั่นในความสำคัญของบุคคล ในความเสมอภาคและเสรีภาพของมนุษย์

2) การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีวิธีการ คือ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกผู้นำฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งมีวิธีการควบคุมการใช้อำนาจของผู้นำเหล่านั้น ประชาชนมีบทบาทในการปกครองคือการเลือกตั้งรัฐบาล จึงเป็นหน่วยการปกครองที่กำหนดระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจการตัดสินใจตามแบบประชาธิปไตย

3) ประชาธิปไตย มีความมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเพราะหลักการของประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงประชาชน ไม่ใช่เพื่อผู้มีอำนาจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ “และรัฐบาลที่ดีจะต้องยึดหลักการปกครอง โดยคำนึงถึงความสุขของประชาชนเป็นสำคัญ” (จูปนรรต พรหมอินทร์, 2549 : 111)

ประเภทของประชาธิปไตย อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยแบบนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการปกครองตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจปัญหาของประเทศ

2) ประชาธิปไตยทางอ้อม (ประชาธิปไตยโดยตัวแทน) ประชาชนทำหน้าที่เลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนถือว่าการปกครองโดยประชาชน โดยยึดหลักเจตนารมณ์ของฝ่ายเสียงข้างมากอันเป็นผลมาจากการเลือกตั้งนั่นเอง ประชาธิปไตยแบบนี้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย

อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln อ้างถึงใน สันติ รอดไพฑูรย์, 2549 : 46) ได้นิยามความหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า “เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

ดังนั้น โดยหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ยึดถือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สำหรับประชาชนจะไปมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างไรบ้างนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของประชาธิปไตยที่ประเทศนั้น ๆ นำมาใช้ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนำเอาการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ส่วนใหญ่ใช้ประชาธิปไตยทางอ้อม ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องมาจากความยินยอมและได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนส่วนใหญ่โดยผ่านกระบวนการของการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตยที่ให้อำนาจประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีบทบาททางการเมืองโดยตรง การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกและกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งของการดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชน และ “จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังวิถีชีวิต และวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนทุกคนนับแต่วัยเด็กและทุกวัยต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว และร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและทุกองค์กรในสังคม การปลูกฝังในเรื่องดังกล่าวมิใช่เฉพาะเรื่องของการเมืองเท่านั้น แต่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับทุกเรื่อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมด้วย” (ฐปนรรต พรหมอินทร์, 2549 : 119)

การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งเลือกผู้แทนราษฎรมีผลสำคัญทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยหลายประการ คือ

1) เป็นการกำหนดผู้ที่สมควรจะดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ได้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในระดับต่าง ๆ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนักการเมืองผู้ทำหน้าที่บริหารระดับท้องถิ่น เพราะบุคลากรทางการเมืองที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาจะมีคุณภาพดีหรือเลวก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้เลือกตั้ง เป็นสำคัญ

2) เป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบการเมืองการปกครองเนื่องจากการเลือกตั้ง เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนในรูปแบบของการจัดตั้งและเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้ปกครองจึงเป็นการกระทำโดยสันติ ทำให้รัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลในนามของประชาชน ทำให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเกิดความผูกพันอยู่กับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ตนเลือกขึ้นไป เป็นกลไกเชื่อมโยง สะท้อนทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาล ในกรณีของ “ระบบการเมืองไทยเป็นเรื่องของการต่อสู้แข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจการเมือง และชนชั้นนำที่เข้าสู่เวทีอำนาจ มักเป็นบุคคลที่มีความได้เปรียบในการเข้าสู่อำนาจในการเลือกตั้งทางใด ทางหนึ่งหรือหลายทาง” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2546 : 306)

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ที่ผู้วิจัยได้นำมากล่าวข้างต้นเป็นการศึกษา ถึงความหมาย ที่มา และประเภทของประชาธิปไตย เพื่อต้องการให้ทราบว่าประชาชนมีความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครองของไทยในระบอบประชาธิปไตยมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะแนวคิดของประชาธิปไตยในเรื่องการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นการเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมปราศจากการซื้อเสียง

ในเรื่องการซื้อเสียงก็เช่นกัน ประชาชนต้องตระหนักว่า ผลเสียของการซื้อเสียงเป็นตัวถ่วงความเจริญต่อพัฒนาการในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องไม่สนับสนุนผู้สมัครที่ซื้อเสียงด้วยไม่ว่าจะเป็นรูปแบบหรือวิธีการใด ๆ ก็ตาม ในทางกลับกันผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ต้อง

ตระหนักถึงผลเสียของการซื้อเสียงเช่นกัน คุณธรรมและจริยธรรมจะต้องมีอยู่ในจิตสำนึกของนักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะหัวใจของประชาธิปไตยและอำนาจที่แท้จริง อยู่ที่ประชาชนทั้งสิ้น ประชาชนต้องมีอิสระทางความคิด ผู้สมัครหรือนักการเมืองจะมาน้ำมันน้ำหรือชักจูงไม่ได้ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะต้องกระทำโดยลับและมีความชอบธรรม อำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ จะมาเปลี่ยนแปลงให้การเมืองไทยเบี่ยงเบนไปจากระบอบประชาธิปไตยไม่ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
- (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
- (4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- (5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา 87 นี้ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

หมวด 14 เรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 ภายใต้อำนาจมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วยในกรณีที่มีการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การวางแผน และการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมนี้มีนักวิชาการให้ความหมายแตกต่างกันไป ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2549 : 17) อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตยในกรณีต่อไปนี้

2.1 การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2.2 การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนินการ โครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

2.3 การสร้างโอกาสการเอื้อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

3. เมื่อพิจารณาในแง่นี้ การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างที่ประชาชนลงแรง และทรัพยากรเพื่อพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรง ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับผลประโยชน์ที่ได้

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหารรวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของ

ประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนา ที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2525 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการ และทิศทางของความเปลี่ยนแปลง และความคิดเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความริเริ่มโครงการเพื่อการพัฒนา นั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการมีการรวมกันได้ควรจะต้องตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มนั้น

พัฒน์ บุญรัตพันธ์ (2549 :18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า กระบวนการทำให้ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ปรารถนา หรือตั้งใจไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช้การกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอก

ทิพาพร พิมพิสุทธิ์ (2537 : 104-105) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง การกระทำของบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะมาจากแต่ละบุคคลโดยตรงต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล เรียกว่า *autonomous participation* และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายโดยทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรง ซึ่งเรียกว่า *mobilized participation*

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2540 : 1) สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นกิจกรรมที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยที่ถือว่า อำนาจการปกครองมาจากประชาชน คือ ประชาชนเลือกผู้แทนราษฎรเพื่อไปเลือกคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งขึ้นเป็นรัฐบาลบริหารบ้านเมือง ผู้แทนราษฎรอีกส่วนหนึ่งก็ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

สมบัติ ชำรงค์ชูวงศ์ (2542 : 32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อเป็นการแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมนี้ก็ควรเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง มิใช่ส่งเสริมด้วยการกระทำที่มงาย ไร้เหตุผล หรือด้วยการให้อามิสสินจ้าง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นฐานะกระบวนการทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทุกอย่างของประชาชน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นติดต่อข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และการณรงค์ทางการเมืองต่าง ๆ กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอมและปลูกฝังทางการเมืองให้ประชาชนเกิด

ความรู้ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การมีวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) แบบประชาธิปไตยในที่สุด

ไชยวัฒน์ จุนถิระพงษ์ (2545 : 36) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในกิจกรรมทางการเมืองตามความสมัครใจและถูกต้องตามกฎหมายของสมาชิกในสังคมซึ่งมีจุดมุ่งหมายในทางตรงหรือทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของหน่วยการปกครอง ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนแตกต่างกันไปในแต่ละคน ๆ หนึ่งอาจมีแนวความคิดการกระทำที่แตกต่างจากอีกคนหนึ่ง ทั้งนี้สาเหตุอาจสืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่เขาเหล่านั้นได้มามีแนวคิดแตกต่างกัน ในประเทศที่มีปกครองในรูปแบบที่ต่างกันย่อมจะมีค่านิยมและแบบแผนทางสังคมที่แตกต่างกัน

สุจิต บุญบงการ (2542 : 83) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วงหรือการนัดหยุดงานเพื่อผลทางการเมือง

จันทนา สุทธิจารี (2544 : 410) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดไว้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตามแม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่าง ๆ ของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่า การมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมายอาจลุกลามเป็นการ กระทำ ที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ต่อสู้ทำร้ายร่างกาย ใช้ความรุนแรงกัน

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอาจเกิดขึ้นโดยความสมัครใจ เนื่องจากความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ที่ตนจะพึงมีพึงได้จากการมีส่วนร่วมนั้น หรือเกิดขึ้นเพราะการถูกหลอกล่อ โดยการชักจูงเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองของบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม ดังปรากฏอยู่ในการเมืองของหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา ที่กลุ่มผู้มีอำนาจอิทธิพลทางการเมืองอาศัยประโยชน์จากความไม่รู้ ไม่เข้าใจทางการเมืองของประชาชนโดยการชักจูง ระดมพลังโดยทำให้ประชาชนเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงของสถานการณ์ทางการเมืองหรือการใช้ อามิสสินจ้างรางวัลเป็นปัจจัย เพื่ออาศัยพลังของประชาชนนั้นๆ สนับสนุน

สร้างความชอบธรรมเพื่อ การคงอยู่ในอำนาจทางการเมืองของตน หรือกำจัดคู่ต่อสู้ทางการเมือง เป็นต้น

เวอร์บา ไน และ คิม (Verba, Nie and Kim, 1987 อ้างถึงใน แม้นมาศ โอสถ, 2548 : 46) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “เป็นกิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายกระทำโดยประชาชนและโดยส่วนบุคคล” โดยมีเป้าหมายมุ่งเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคลากรของรัฐบาลและหรือกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งบุคคลทั้ง 3 ได้กำหนดรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนี้

1. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น กิจกรรมของแต่ละบุคคลที่จะเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจ ในการปกครอง
2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมเช่นเดียวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นไปในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงกิจกรรมนี้เป็นส่วนที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีจากผลของการเลือกตั้ง
3. กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง และสังคมในกรณีที่ราษฎรจะร่วมมือเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาลกิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอน และมีอิทธิพลมาก
4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาใด ๆ เฉพาะตัว หรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล น้อยมาก

รีดเดอร์ (Reeder, 1974 อ้างถึงใน ฉัฐพล พุกประเสริฐ, 2545 : 21) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการ มีส่วนของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson, 1970 อ้างถึงใน แม้นมาศ โอสถ, 2548 : 42) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมที่ประชาชนโดยส่วนบุคคลมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล การเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ไม่รวมความรู้สึกหรือทัศนคติและกิจกรรมนั้นเป็นของส่วนบุคคลแต่ละคนในฐานะของประชาชนเท่านั้น ไม่รวมถึงกิจกรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่พรรค ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง นักล็อบบี้อาชีพ หรือนักการเมืองอาชีพ โดยปกติแล้วกิจกรรมทางการเมืองของผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะอยู่ในลักษณะที่ไม่ต่อเนื่องไม่เต็มเวลาและไม่ถือเป็นอาชีพหลัก นอกจากนี้กิจกรรมของประชาชนจะต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น ดังนั้น การประท้วงเพื่อ

เรียกร้องให้ฝ่ายบริหารของบริษัทเอกชนขึ้นเงินเดือนให้จึงไม่ถือเป็น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และกิจกรรมนี้ยังรวมถึงกิจกรรมทุกรูปแบบที่มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลไม่ว่า กิจกรรมนั้นจะก่อให้เกิดผลหรือไม่ก็ตาม

แฟรงกลิน ลิงค์ (Franklyn Link, อ้างถึงใน สุภัทรา ชัยเทวารัตน์, 2545 : 46) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ

นอกจากนี้ยังเพิ่มความหมายของการมีส่วนร่วมอีก 3 ประการ คือ

1. อิทธิพลของประชาชนจะมีผลต่อการตัดสินใจ นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรร (Allocation) และการใช้ประโยชน์ (Utilization) ของทรัพยากรเพื่อการผลิต
2. เกี่ยวข้องกับความจำเป็นที่การเข้าร่วมของประชาชนในการวางแผนและดำเนินการกิจกรรมต่างๆ จะสร้างโอกาสด้านสังคม เศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และการจ้างแรงงานและการกินคืออยู่ดี
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองนำมาซึ่งการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากรไปสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อยืนยันว่าการตัดสินใจของประชาชนจะมีได้และได้รับการปฏิบัติตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

แคยูพาน (Caayupan, อ้างถึงใน สมศักดิ์ โล่สถาพรพิพิธ, 2547 : 46) นิยามว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Popular Participation) คือ กระบวนการที่ผู้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนามีโอกาสและใช้โอกาสมิมีส่วนในการแสดงความรู้สึกบ่งบอกถึงความต้องการ และประสานสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด เพื่อวางแผนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ตามสถานที่และวิธีที่ผู้ได้รับประโยชน์คิดไว้โดยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานพัฒนาน้อยที่สุด

นอกจากนี้ยังกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543 : 47) สรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหาร

จัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยการพัฒนา ดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบท สามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ จากส่วนกลางมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจการวางแผน

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2543 : 52) นิยามว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง คือการที่ประชาชนมีโอกาสอิสระ ปราศจากการแทรกแซง ครอบงำ บังคับ ให้ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดแจง ใช้ควบคุม ระดมทรัพยากร และปัจจัยสมาชิกของสังคมมักเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอย่างเชื่อมั่นเพื่อเป้าหมายแห่งการพึ่งตนเองได้ในที่สุด

จากแนวความคิดข้างต้น การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนมีความรู้สึกเป็นข้าของควบคู่ไปกับสิทธิ เสรีภาพและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมหรือโดยตรง ตามกระบวนการพัฒนาในทุกระดับ คือ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมตรวจสอบ ควบคุมรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา รับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจ กำหนดชีวิตด้วยตนเอง ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในท้องถิ่นของตน ตามหลักการกระจายอำนาจอันนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่จะมีผลต่อความสนใจทางการเมืองของบุคคลซึ่งควรจะได้พิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง
2. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อองค์การของรัฐบาล ตัวแทนของรัฐ หรือตัวแทนของปวงชน เป็นต้น
3. ความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึก หรือตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนประกอบของระบบการเมืองเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ

มิลบราท และโกแอล (Mibrath and Goel,1977 : 2 อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543 : 68) ได้นิยามการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้าง ๆ ว่าหมายถึงการกระทำต่าง ๆ ของพลเมืองที่ต้องการจะมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบทางการเมือง จากการนิยามในลักษณะนี้จะพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงพอแต่เป็นการกระทำหรือบทบาทของประชาชนที่จะมีอิทธิพลต่อผลที่ปรากฏออกมาในทางการเมืองแต่ยังรวมไปถึงลักษณะของการกระทำหรือบทบาทนั้น ๆ จะต้องเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนและเป็นการกระทำอย่างเป็นพิธีการอีกด้วย (ceremonial and support activities)

เวอร์บา และคณะ (Verba and others,1978 : 46 อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543 : 75) ได้นิยามการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีความถูกต้องตามตัวบทกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์อาจจะมากหรือน้อยตามแต่ต่อการมีอิทธิพลในการเลือกสรรเจ้าหน้าที่รัฐบาลและตลอดจนการกระทำหรือการดำเนินการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่เหล่านั้น

ลักษณะและประเภทของการเข้าร่วมทางการเมือง โดยทั่วไปแล้วลักษณะและประเภทของการเข้าร่วมทางการเมืองมักจะถูกจัดแบ่งออกไปตามการให้นิยามความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่าจะมีความครอบคลุมได้มากน้อยแค่ไหน เช่น Kim (1996) ได้ทำการจัดรูปแบบได้ค่อนข้างกว้างโดยได้จำแนกออกเป็นมิติต่าง ๆ ปรากฏตามตารางที่ 2.1



ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมือง

	การเข้าร่วมโดยเป็นไปตาม ธรรมเนียมนิยม (conventional)	การเข้าร่วมโดยไม่เป็นไปตาม ธรรมเนียมนิยม (unconventional)
	แบบที่ 1	แบบที่ 2
การเข้าร่วมโดยความสมัครใจ	<ul style="list-style-type: none"> - การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง - การพูดคุยสนทนากันในเรื่องที่กฎหมายเกี่ยวกับทางการเมือง - การเข้าร่วมกลุ่มในทางการเมือง - การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียง - การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่ถูกต้องตามตัวบทเช่น การเดินขบวน การประท้วงการก่อวินาศกรรมการเข้าร่วมในลักษณะการ sit-ins เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่รุนแรง เช่นการลอบฆาตกรรม การลักพาเรียกค่าไถ่การรบอย่างกองโจรการปฏิวัติจลาจล
การเข้าร่วมโดยความไม่สมัครใจ	แบบที่ 3	แบบที่ 4
	<ul style="list-style-type: none"> การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกลุ่มในทางการเมือง การเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียงการเข้าร่วมประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> การเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มพลังต่าง ๆ ทางการเมืองที่มุ่งจะทำลายในทางการเมือง

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546) *ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระดับการเข้าร่วมทางการเมือง การจัดลำดับความสูงต่ำของการเข้าร่วมทางการเมืองประเภทต่าง ๆ มักจะยึดในหลักเชิงตรรกะที่ว่า การเข้าร่วมทางการเมืองแต่ละประเภคนั้นต่างก็จะใช้ทรัพยากร เช่น เวลา เงินทอง ตลอดจนพลังงานและอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้นกิจกรรม การเข้าร่วมแบบใดที่บุคคลใดให้ความทุ่มเทมาก สูญเสีย หรือใช้จ่ายทรัพยากรมากก็จะถือว่าเป็นการเข้าร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับสูงกว่ากิจกรรมการเข้าร่วมประเภทอื่น ๆ ตามลำดับลงไป

มิลบราท และโกแอล (Mibrath and Goel, 1977 : 2 อ้างถึงใน พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย, 2547 : 82) ได้จัดระบบการเข้าร่วมทางการเมืองจากระดับสูงสุดไปสู่ต่ำสุดดังนี้

1. การได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐบาลและของพรรคการเมือง
2. การลงสมัครเป็นผู้เข้ารับการเลือกตั้งเพื่อที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งของรัฐบาล
3. การวิ่งเต้นเพื่อหาเงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
4. การเข้าร่วมประชุมกับบุคคลชั้นหัวหน้าของพรรคการเมืองหรือคณะกรรมการบริหาร พรรคและการประชุมในการวางแผนการณต่าง ๆ ของพรรคการเมือง
5. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
6. การเสียสละเวลาเพื่อช่วยในการรณรงค์หาเสียง
7. การเข้าร่วมชุมนุมหรือการประชุมในทางการเมือง
8. การบริจาคเงินทองเพื่อช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
9. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
10. การติดกระดุมหรือแผ่นป้ายของพรรคการเมืองหรือแสดงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งบนเสื้อผ้าหรือบนรถยนต์
11. การพยายามพูดจาที่เป็นการชักชวนให้บุคคลอื่น ๆ ทั่วไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในทางใดทางหนึ่ง
12. การพูดคุยหรือสนทนากันในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง
13. การไปใช้สิทธิออกเสียงในการเลือกตั้ง
14. การรับทราบสิ่งกระตุ้นทางการเมือง เช่น การรับข่าวทางการเมืองจากสื่อมวลชน
15. พวกที่มีความเฉื่อยหรือเฉยเมยในทางการเมือง

นอกจากแนวความคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว หากศึกษาถึงแนวคิดที่เป็นของไทยแล้ว กล่าวได้ว่าศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสถาบันทางสังคมซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมอันเป็นแบบวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ลักษณะทั้ง 2 ประการจึงมีบทบาทสำคัญและมีผลต่อการเมืองด้วย

รูปแบบและพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่มากมาย และแตกต่างกันในแต่ละระบบ ได้มีผู้ทำการศึกษาและจำแนกรูปแบบดังกล่าวไว้หลายรูปแบบดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activity) ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมชนทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยเชิงวิชาการแล้ว ถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด

3. กิจกรรมของชุมชน (Community Activities) ซึ่งมีกิจกรรมที่ Verba and Nie เรียกว่า Cooperative Activity ได้แก่ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นรวมทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนหรือองค์การอย่างกระตือรือร้นในอันที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting Official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่มของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่มีความกระทบโดยตรงต่อบุคคลนั้น ซึ่ง Verba เรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ว่า การติดต่อเฉพาะเจาะจง (Particularized) หรือการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)

5. การล็อบบี้ (Lobbying) รวมถึงบุคคลที่พยายามติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง โดยหาทางที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายประเด็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ๆ จากตัวอย่างจริง ๆ นั้น หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนหรือต่อต้านพระราชบัญญัติหรือการตัดสินใจนโยบายของฝ่ายบริหารนั่นเอง

6. การประท้วง (Protests) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันที่ Huntington เรียกว่า การใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน (สิทธิพันธ พุทธหุน 2529:15)

7. การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึง การที่บุคคล จะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดีรวมถึงการเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองการให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น ไปยังหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ

(Weiner, 1971 อ้างถึงใน สุรเดช ครองแก้ว, 2550 : 45) ได้สรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 10 ลักษณะด้วยกันคือ

1. การให้สนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำในรัฐบาลเพื่อให้สนองต่อความต้องการใด ๆ
2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การลobbies เป็นต้น
4. การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตน
5. ความรู้สึกแปลกแยกหรือคัดค้านออกจากระบบการเมืองอันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม
6. กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการพูด การถกเถียงปัญหาในทางการเมือง
7. กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดทั้งแบบที่ใช้ความรุนแรง และแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง
8. กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการ
9. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับปกติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย
10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง

อย่างไรก็ตาม Weiner ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยว่า จะต้องอยู่ในกรอบดังนี้

1. จะต้องมิจิจกรรม เช่น มีการพูดคุย และการดำเนินการใด ๆ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงทัศนคติ หรือความรู้สึก
2. ต้องมิจิจกรรมที่มีลักษณะเป็นอาสาสมัคร
3. ต้องมีข้อเลือกหรือทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือกเสมอ

เวอร์บา (Verba, 1978 อ้างถึงใน ไชยวัฒน์ จุนธิพงษ์, 2545 : 33) ได้แบ่งรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละบุคคลในการเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาลและ

มีอิทธิพลต่อผู้ปกครองแต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ

2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิ ตั้งแต่รูปแบบในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพล ในการหาเสียงเลือกตั้งนอกเหนือจากเสียงหนึ่งที่ได้จากสิทธิในการเลือกตั้งแล้ว กิจกรรมการรณรงค์ หาเสียงนับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. การติดต่อเฉพาะเจาะจง เป็นรูปแบบสุดท้ายในการเข้าร่วมทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับประชาชนรายบุคคล ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเพื่อให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เฉพาะตัวหรือครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายรัฐบาลน้อยมาก

4. กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ประชาชนร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองในกรณีนี้จะเป็นการร่วมมือกันในการใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนมีอิทธิพลมาก

จันทนา สุทธิจารี (2544 : 419) ได้สรุปพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน พิจารณาได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเมือง มีลักษณะแตกต่างจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตชนบทที่ชัดเจน คือ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เป็นทางการคือการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ประชาชนในเขตเมืองจะแสดงการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองหลวง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญทุกด้านและอยู่ใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจรัฐมากที่สุด แต่การเลือกตั้งแต่ละครั้ง ทั้งระดับชาติ คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและระดับท้องถิ่นคือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเขตต่าง ๆ ประชาชนออกไปใช้สิทธิในระดับต่ำมาก (ไม่ถึง 50%) แต่เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่า ประชาชนในเขตเมืองจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ ในระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตชนบท พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตชนบทในสังคมไทย อาจแยกพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชาติ

ในรูปแบบที่เป็นทางการคือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประชาชนในเขตชนบทออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าประชาชนในเขตเมือง เห็นได้จากสถิติผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละครั้ง ในบางจังหวัดแม้อยู่ห่างไกล ปรากฏว่ามีผู้ออกมาใช้สิทธิสูงถึง

70 - 80% บางแห่ง 100% ในเวลายังไม่ถึงครึ่งวันของวันเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามเหตุการณ์เช่นนี้คงไม่อาจจะเลยการนำเอาตัวแปรแทรกซ้อนที่สำคัญ คือปัญหาข้อสิทธิขาดเสียมาร่วมพิจารณาด้วย

2.2 การมีส่วนร่วมในการเมืองระดับท้องถิ่น

ชนบทไทยเป็นลักษณะสังคมแบบประเพณี (Traditional Society) ที่ชาวบ้านจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ ซึ่งมักจะเป็นผู้ปกครอง เช่น หัวหน้าหมู่บ้าน แม้วันเวลาผ่านไปสังคมชนบทได้รับการพัฒนาทางวัตถุมากขึ้น ความเจริญในด้านต่าง ๆ หลั่งไหลสู่ชนบท แต่อิทธิพลของระบบคุณค่าความเชื่อเดิม ๆ ก็ยังคงมีอยู่สูงในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอุปถัมภ์ และมีผลต่อการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นด้วย สถานภาพของผู้นำชุมชนในระบบอุปถัมภ์ตามลักษณะสังคมประเพณีของชนบทกับการเข้ามามีตำแหน่งในองค์กรปกครองท้องถิ่นยังคงปะปนกันอยู่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือผลต่อพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะในรูปแบบในระดับและวิธีการอย่างใดก็ตาม จะพบว่ามีปัจจัยและตัวแปรหลายอย่างที่มีอิทธิพลหรือผลอันซับซ้อนต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งสิ้น ปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้กล่าวโดยรวม ๆ ก็ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล วัย เพศ การศึกษา อาชีพ อุปนิสัย เหตุผล ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ครอบครัวยุทธศาสตร์ ฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ฯลฯ และปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อาทิ พฤติกรรมร่วมทางสังคม ระดับการพัฒนาหรือความทันสมัยทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระทำหรือปฏิบัติการตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผู้นำทางการเมืองหรือผู้แทนของประชาชน เป็นต้น

ในกรณีของประเทศไทย ปรากฏว่าคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีการศึกษาสูงกว่าคนในชนบทกลับไปลงคะแนนเสียงน้อยกว่าคนในชนบทกรุงเทพฯ เป็นเขตที่มีคนไปลงคะแนนเสียงน้อยที่สุด อย่างน้อย 4 ครั้งคือ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2495 และเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 และเขตที่มีอัตราผู้ไปลงคะแนนเสียงสูงสุดกลับเป็นเขตจังหวัดที่ไม่มี ความเจริญมากนัก เช่น ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 และเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2526 จังหวัดยโสธรเป็นจังหวัดที่มีผู้ไปลงคะแนนเสียงมากที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 79 และ 77 ตามลำดับ สภาพเช่นนี้อธิบายได้ว่าคนชนบทเนื่องจากการศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำถูกระดมให้ไปลงคะแนนเสียงได้ง่ายรวมทั้งการจ้างวานก็ทำได้ง่ายกว่า (สุจิต บุญบงการ, 2542 : 54)

โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย เช่น ระดับการศึกษาของประชาชนในสังคม มีผลต่อลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนในสังคมนั้น ๆ โดยมีสมมุติฐานว่าการศึกษทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ที่ตนพึงกระทำต่อระบบการเมืองมากขึ้น ดังนั้นหากประชาชนขาดการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะอยู่ในระดับต่ำ (การมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ด้วยความตระหนักรู้ เข้าใจ ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนต่อระบบการเมืองอย่างแท้จริง) แต่ก็มีปรากฏการณ์ที่ควรพิจารณาด้วยอีกประการหนึ่ง คือ การขาดการศึกษาของประชาชนในประเทศด้อยพัฒนาบางครั้งกลับทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมโดยขาดความตระหนักรู้ เข้าใจอย่างแท้จริง กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยการชักจูงหรือบังคับของผู้มีอำนาจทางการเมืองบางคนบางกลุ่มเพื่อใช้ประชาชนเหล่านี้เป็นฐานสร้างความชอบธรรมให้กับการครอบครองอำนาจทางการเมืองของตน (จันทนา สุทธิจารี, 2544 : 416)

จากแนวคิดพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงกริยาอาการและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ การแสดงกริยาอาการ และความนึกคิดดังกล่าว เป็นปฏิกิริยาตอบสนองกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองจึงหมายถึงลักษณะรูปแบบของกริยาอาการ และความนึกคิดทางการเมืองการปกครอง เป็นต้นว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ความสนใจทางการเมือง ความเบื่อหน่ายทางการเมืองและความเชื่อมั่นทางการเมือง และฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อยประชาชนที่ยากจนจะไม่มีเวลามาสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะมีภารกิจที่สำคัญยิ่งกว่าในการดำรงชีวิตประจำวัน คือ การดิ้นรนหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ในขณะที่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า โครงสร้างทางสังคมก็เช่นกันถ้าประชาชนขาดการศึกษาหรือการศึกษาน้อยการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะอยู่ในระดับต่ำไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

“การกระจายอำนาจ” (Decentralization) ในที่นี้หมายถึง สถานะที่หน่วยงานหรือชุมชนระดับล่าง มีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทาง และวิธีการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้อย่างกว้างขวาง การกระจายอำนาจ เป็นสถานะที่ตรงกันข้ามกับ “การรวมอำนาจ” (centralization) ซึ่งเป็นสถานะที่หน่วยงานระดับบนสุด หรือองค์กรระดับสูงสุดเป็นผู้กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ทฤษฎีการกระจายอำนาจ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสำคัญ ให้คำจำกัดความ และให้ความหมายรวมทั้งเงื่อนไขที่ควรพิจารณาในเรื่อง การกระจายอำนาจไว้ดังนี้

เอ็นไซโคลปีเดีย (Encyclopedia of Britannica) (1956 อ้างถึงใน ตระกูล มีชัย, 2538 : 1) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่า หมายถึง การปกครองในท้องถิ่นที่มอบอำนาจการตัดสินใจ ตกลงใจให้แก่สภา ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นปฏิบัติการในขอบเขตอำนาจของตนเอง และมีเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นเอง

ชานาญ ยูวบูรณ์ (2503 อ้างถึงใน ตระกูล มีชัย, 2538 : 1-2) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจตามแนวทฤษฎีดั้งเดิมและแนวทฤษฎีใหม่ ดังนี้

1. แนวทฤษฎีดั้งเดิม ได้ให้ความหมายไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

การกระจายอำนาจตามภารกิจ (Decentralization by function) หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์กรสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีอิสระในการดำเนินการให้สมแก่เทคนิคของงานนั้น

การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Decentralization by territory) หมายถึงการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการ หรือบริการสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระ บางประการในการปกครองตนเอง

2. แนวทฤษฎีใหม่ แนวทฤษฎีนี้เห็นว่า การที่จะพิจารณาการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจ ควรพิจารณาถึงอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดอยู่ที่การจัดรูปแบบเป็นองค์กรปกครองเดี่ยวหรือหลายองค์กรปกครอง ถ้าหากรวมอยู่ในองค์กรปกครองเดี่ยว เรียกว่า “การรวมอำนาจ” แต่ถ้าหากอำนาจนี้ตกอยู่กับหลายองค์กรการปกครอง เรียกว่า “องค์กรกระจายอำนาจ” ซึ่งตามทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยที่จะแยกความหมายของการกระจายอำนาจออกเป็นการกระจายอำนาจตามอาณาเขต และการกระจายอำนาจตามกิจการ เพราะการที่จะพิจารณาว่าการกระจายอำนาจหรือไม่ควรที่จะพิจารณาว่าองค์กรนั้นมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่

พรชัย รัชมิแพทย์ (2530 หน้า 31-32 อ้างถึงใน สมศักดิ์ โสภณพรพิพิธ, 2547 : 72) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. “การกระจายอำนาจทางการบริหาร” (administrative Decentralization) หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ (delegation) หรือการโอนอำนาจหน้าที่ (transfer of authority) หรือการแบ่งอำนาจหน้าที่ (decentralization) ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจตัดสินใจให้หน่วยงานราชการระดับต่าง ๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ โดยไม่ต้องเสนอขออนุมัติหรือขอความเห็นชอบจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป และอาจรวมถึงการกระจายอำนาจออกนอกระบบราชการ เช่น การให้เอกชน

รับผิดชอบดำเนินการกิจกรรมสาธารณะบางอย่างแทนหน่วยงานราชการ หรือกระจายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของหน่วยงานราชการ

เมื่อพิจารณาถึงการใช้อำนาจทางการบริหารแล้ว พิจารณาได้จากรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีที่มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายในการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบร่วมกันและองค์กร ที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ กระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลาง ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลาง โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการบริหารงาน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำบริการสาธารณะ จึงจัดตั้งองค์กรในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคขึ้น และได้แต่งตั้งข้าราชการจากส่วนกลาง ไปปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งมอบอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งให้ดำเนินการบริการสาธารณะ ที่จัดการโดยหน่วยราชการส่วนกลางตามหลักการรวมอำนาจ แต่การดำเนินการจะไม่ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของประชาชน จึงทำให้รัฐจำเป็นต้องมอบกิจการบางอย่างให้กับองค์กรอื่น ๆ ไปจัดทำ เช่น มอบให้เอกชน หรือการจัดตั้งองค์กรของรัฐขึ้นมาใหม่ แล้วมอบภารกิจบริการสาธารณะเฉพาะเรื่องให้ไปดำเนินการ รวมทั้งการมอบอำนาจการตัดสินใจในการจัดทำกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเองอย่างมีอิสระ โดยที่รัฐไม่มีอำนาจนั้นอีกต่อไปและไม่กำหนดให้อยู่ได้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ในราชการส่วนกลาง แต่ราชการส่วนกลางจะมีหน้าที่ให้การสนับสนุนและควบคุมกำกับเท่านั้น

2. “การกระจายอำนาจทางการเมือง” (Political Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจให้ชุมชนต่าง ๆ ปกครองตนเอง ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองและการปกครองอย่างเด็ดขาด จากเดิมที่มีการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองที่ส่วนกลางไปให้องค์กรทางการเมืองปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจที่จะตัดสินใจเลือกผู้บริหารท้องถิ่นเองและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสาธารณะของท้องถิ่น โดยลดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภูมิภาคจนถึงไม่มีหน่วยงานภูมิภาคในที่สุด

จรัส สุวรรณมาลา (2537 อ้างถึงใน พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย, 2547 : 72) ได้ให้เงื่อนไขการกระจายอำนาจไว้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพของชุมชน

เงื่อนไขประการแรกของการกระจายอำนาจทางการเมืองสู่ชุมชนระดับล่าง คือ การมีอยู่ของชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยที่จะรับการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อมีชุมชนที่เข้มแข็ง มีความต้องการปกครองตนเองยิ่งถ้ามีชุมชนที่มีศักยภาพทางการเงินการคลัง มีผู้นำที่เข้มแข็งมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน มีวัฒนธรรมที่เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เห็นประโยชน์ของชุมชนส่วนรวม และมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยด้วยแล้ว โอกาสที่การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จเป็นไปได้สูง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าในพื้นที่หนึ่งมีคนอยู่

รวมกันหนาแน่น แต่ไม่มีความเป็นชุมชน ถึงจะมีการออกกฎหมายจัดตั้งพื้นที่นั้นให้เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นมาได้ การกระจายอำนาจในสถานการณ์เช่นนั้นก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จ

2. สภาพขององค์กร

องค์กรต่าง ๆ มีสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรที่แตกต่างกัน จำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมตลอดเวลา ในกรณีที่องค์กรเน้นกลยุทธ์เพื่อการขยายตัว ต้องการส่งเสริมความคิดริเริ่ม ต้องการสร้างงานใหม่ หรือต้องการทดลองวิธีการใหม่ ๆ ในกรณีเช่นนี้การกระจายอำนาจจะสมประโยชน์ตามหลักการที่กล่าว ในทางตรงกันข้ามองค์กรมีสถานะแวดล้อมที่คงที่เน้นวิธีการทำงานแบบเดิม ๆ ต้องการรักษาสถานภาพเดิมไว้ ไม่ส่งเสริมการขยายตัว หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การทำงาน หรือองค์กรที่กำลังใช้กลยุทธ์เพื่อลดขนาดการดำเนินงาน หรือต้องการยุบเลิกองค์กร ในกรณีหลังนี้การรวมอำนาจการบริการและการตัดสินใจอาจมีความเหมาะสมกว่าการกระจายอำนาจ

สถานะของผู้บริหารในหน่วยงานระดับล่างเป็นเงื่อนไขอีกประการหนึ่ง ทฤษฎีการกระจายอำนาจด้านการบริหารนั้น มีข้อสมมุติฐานว่าเมื่อหน่วยงานระดับล่างมีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้บริหารระดับล่างจะต้องใช้ดุลพินิจ หรืออำนาจนั้นเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงนั้น ผู้บริหารระดับล่างอาจตัดสินใจผิดพลาด ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเพราะความด้อยประสิทธิภาพของผู้บริหาร หรืออาจมีแรงจูงใจที่จะใช้ดุลพินิจหรืออำนาจเพื่อตนเอง เพื่อพวกพ้อง หรือเพื่อเหตุผลอื่นใด ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงไม่จำเป็นต้องเป็นผลดีเสมอไปดังทฤษฎีที่กล่าวถึงก็ได้

วัฒนธรรมขององค์กรเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่ลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ และพนักงานระดับล่างสุดขึ้นมาจนถึงผู้บริหารระดับสูง มีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย เปิดเผยโปร่งใส ย่อมเกื้อกูล สนับสนุนให้การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จได้สูง ในทางตรงกันข้ามการกระจายอำนาจให้องค์กรที่มีวัฒนธรรมเผด็จการ การบริหารงานแบบปิดตัวเอง ย่อมไม่สมประโยชน์ตามที่กล่าวไว้แต่อย่างใด

3. ลักษณะกิจกรรม

ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น กิจกรรมแต่ละประเภท มีขนาดการดำเนินการที่ประหยัดแตกต่างกันออกไป ในกิจกรรมบางประเภทสามารถดำเนินการขนาดเล็กแต่ประหยัดได้ เพราะมีโครงสร้างต้นทุนคงที่ในสัดส่วนน้อยและมีต้นทุนแปรผันในอัตราที่สูง กิจกรรมประเภทนี้สามารถกระจายอำนาจให้หน่วยงานระดับล่าง การดำเนินงานได้ตามสภาพของหน่วยงานและชุมชนในทางตรงกันข้ามกิจกรรมบางประเภทที่มีโครงสร้างต้นทุนคงที่สูงมาก ในขณะที่ต้นทุนแปรผันค่อนข้างต่ำ ในกรณีนี้ควรจะดำเนินการในขนาดใหญ่ จึงจะสามารถประหยัดต้นทุนการดำเนินการได้

กิจกรรมประเภทหลังนี้ควรดำเนินการแบบรวมศูนย์ เพื่อประหยัดต้นทุน การกระจายกิจกรรมให้แก่หน่วยงานหรือแต่ละชุมชนดำเนินการกันเองโดยลำพังนอกจากจะไม่ช่วยประหยัดแล้ว ยังอาจมีความสิ้นเปลืองอย่างมากอีกด้วย

ดังนั้น คำว่า “Decentralization” ในความหมายเดิมนั้น มิได้เน้นเรื่อง “อำนาจ”(Power) แต่อย่างใด หากจะเป็นเรื่องของ “สภาวะศูนย์กลาง” (Central) หรือ “สภาวะการกระจายอำนาจ” (Decentral) เป็นสำคัญ หากมีเรื่องอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะหมายถึง อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมซึ่งโดยธรรมชาติแล้ว ในองค์กรหรือรัฐหรือสังคมหนึ่ง ๆ มักจะมีลักษณะรวมศูนย์หรือร่วมกันตัดสินใจในบางเรื่อง และมีการให้บุคคลหรือหน่วยงานแต่ละหน่วยงานตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของตนได้อย่างอิสระในบางเรื่องอยู่เสมอ คำว่า “Decentralization” น่าจะหมายถึง การกระจายอำนาจ (อำนาจ) การตัดสินใจ มิใช่การแบ่งอำนาจอธิปไตยของชาติ การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น มิใช่การสร้างรัฐอธิปไตยขึ้นในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น หากแต่เป็นการให้ (ยอมรับ) สิทธิในการปกครองตนเองของชุมชน และภูมิภาคต่าง ๆ ภายใต้อธิปไตยของชาติหนึ่ง ๆ ร่วมกัน

วรพจน์ วิสชุดพิชญ์ (2537 อ้างถึงใน ตระกูล มีชัย, 2538 : 2) กล่าวว่า การกระจายอำนาจคือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลาง ไปให้ชุมชนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วย รับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลที่เกิดจากความจำเป็นของภาครัฐในการกระจายอำนาจการปกครองบางส่วนออกให้ท้องถิ่นดำเนินการบางอย่างได้ เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นเอง การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมิใช่การปกครองโดยอิสระอย่างสิ้นเชิง หรือมิใช่การปกครองที่เกิดจากสิทธิของชุมชนท้องถิ่น แต่เป็นผลเกิดจากรัฐ คือ รัฐเป็นผู้ให้กำเนิดการปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐย่อมสามารถควบคุมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ความเป็นอิสระของแต่ละท้องถิ่นหรือการปลดออกจากการควบคุมของรัฐจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปภายในรัฐแต่ละรัฐ

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นในแง่ต่าง ๆ ของนักวิชาการในที่นี้ขอกล่าวถึงความหมายของคำว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น” ดังนี้

วิลเลียม เอ รอปสัน (2542 กรมการปกครองและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า

“การปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง การปกครองที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของท้องถิ่นจะต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย และมีหน่วยงานที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

วิสูตร จำปานิชย์ (2542 หน้า 22) ให้คำนิยามการปกครองตัวเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาพท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งจากประชาชน

พงศ์ศัณห์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2543 หน้า 6) ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองซึ่งมีการเลือกตั้งผู้บริหาร โดยอิสระเพื่อเข้ามาทำหน้าที่บริหารหน่วยงานปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่เป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ชอมเบอร์ริส เอนไซโครปีเดีย (2542 กรมการปกครองและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน้า 6) ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า องค์การปกครองตนเองของท้องถิ่นก็คือ องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2520) ให้คำนิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาด้วย

พงศ์ศัณห์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2542 หน้า 6) ได้นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความ

เหมาะสมจะปราศจากความควบคุมของรัฐบาลหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

วิทยา นภาศิริกุลกิจ (2521 หน้า 14) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อตอบสนอง ความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นด้วยตนเอง ด้วยนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น โดยเจ้าหน้าที่บริหารชั้นสูงขององค์กร ได้มาด้วยวิธีการเลือกตั้งตามรูปแบบของประชาธิปไตย กล่าวคือ สภาท้องถิ่นที่ดี หัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี ต้องมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นและต้องมีการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย

ส่วนผู้วิจัย เห็นว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของท้องถิ่นที่ได้รับนโยบายการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและมีอำนาจในการจัดการในเรื่องของการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตนเอง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจะต้องมีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อศึกษาจากคำจำกัดความของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านแล้วจะพบว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. นโยบายการกระจายอำนาจ จากส่วนกลาง
2. คณะผู้บริหารหรือทีมงานดำเนินการบริหารท้องถิ่น
3. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
4. การเลือกตั้ง โดยประชาชนในท้องถิ่น
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
6. ความต้องการของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น

3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ (Patron Client System)

การจะเป็นผู้อุปถัมภ์ในทางการเมืองได้นั้น ผู้อุปถัมภ์จำเป็นต้องมีอำนาจทั้งอำนาจในองค์กร อำนาจในสังคม และอำนาจทางเศรษฐกิจ ก็จะสามารถทำให้มีโอกาสประสบผลสำเร็จทางการเมืองสูง

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องจะต้องรู้แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ว่ามีแนวคิดและความหมาย อย่างไรบ้าง สามารถอธิบาย ดังนี้

3.1 ความหมายของระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองไทยเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (patron & client relation) ระบบอุปถัมภ์ หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 ฝ่าย ซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า จะใช้อำนาจและปัจจัยต่าง ๆ ให้ความคุ้มครองต่ออีกฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า ซึ่งฝ่ายหลังจะตอบแทนโดยการช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ไปและอุทิศตัวเพื่อรับใช้ผู้อุปถัมภ์

3.2 ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์

- 1) ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตั้งอยู่บนความไม่เสมอภาคในฐานะทางสังคมของบุคคล
- 2) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบถาวรโดยผู้อุปถัมภ์มีพันธะหน้าที่ดูแลปกป้องคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ใต้อุปถัมภ์ ในขณะที่ผู้ใต้อุปถัมภ์ก็มีพันธะหน้าที่ที่จะต้องเคารพเชื่อฟังรับใช้และให้ความจงรักภักดีแก่ผู้อุปถัมภ์
- 3) ผู้ใต้อุปถัมภ์ปราศจากซึ่งสิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ รวมทั้งสิทธิทางกฎหมาย

3.3 วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยกำหนดลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล กลุ่มบุคคล วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยแบบไพร่ฟ้า อำนาจนิยม ซึ่งเคยชินกับการรับอำมิสตินจ้างในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยขาดความเป็นอิสระ แต่สะท้อนสถานะของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เช่น นักการเมืองมาจากการเลือกตั้งต้องมีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองในฐานะศูนย์กลางของอำนาจรัฐ นักการเมืองจึงต้องพึ่งพิงหัวหน้าพรรคการเมืองและคณะผู้บริหารของพรรค รวมทั้งแกนนำของกลุ่มต่าง ๆ (factions) ภายในพรรคการเมืองในลักษณะแบบอุปถัมภ์หรือความอนุเคราะห์จากแกนนำกลุ่มในพรรคการเมือง

3.4 ระบบอุปถัมภ์ในระบบการเมืองไทย ระบบการเมืองไทยมักแสดงฐานะของบุคคลผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ความเป็นผู้อุปถัมภ์ ส่วนบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้ใต้อุปถัมภ์ก็มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจที่ด้อย บุคคลสองกลุ่มนี้ต่างมีความเกี่ยวพันประสานอ้อมข้อมกันโดยความยินยอมต่อกันแม้จะมีการเอาเปรียบกันก็มีได้เป็นประเด็นสำคัญมากนัก ส่วนประกอบของสังคมที่มีความเกี่ยวพันกัน โดยไม่ได้กล่าวถึงการเอาเปรียบกันและในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในระบบการเมืองไทยว่าผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง ข้าราชการระดับสูงต่างกำเนิดขึ้นและ

ดำรงอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์เป็นปรากฏการณ์ระบบการเมืองไทยที่ทุกคนยอมรับ ระบบอุปถัมภ์ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมการเมืองไทย

3.5 ความสำคัญในบุญคุณกับการเมืองไทยภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ตามหลักศาสนาไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธ คริสต์ อิสลาม บรรพบุรุษของคนไทยเหล่านี้มักเป็นผู้นับถือผีสง เทวดา ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมและศาสนาร่วมอบรมสั่งสอนให้ประชาชนมีความรู้สำนึกในบุญคุณของผู้อื่นส่วนในทางการเมืองและการเลือกตั้งถึงแม้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะไม่จ่ายเงินซื้อเสียงให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง แต่หากผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเคยช่วยเหลือด้านสังคม หรือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีความสำนึกในบุญคุณที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้กระทำไว้ ก็จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัคร บางครั้งญาติพี่น้องบางคนอาจรับเงินจากหัวหน้าคะแนนของผู้สมัครไว้แล้ว ด้วยความสำนึกในบุญคุณของญาติที่มาขอรื้องให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็กระทำไปด้วยความสำนึกในบุญคุณนั้น ๆ

ดังนั้นพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเกิดขึ้นและเป็นไปภายใต้สำนึกในบุญคุณ การเมืองและการเลือกตั้งของไทยจึงอยู่ภายใต้ลักษณะของระบบอุปถัมภ์

กนก วงศ์ตระหง่าน (2530 : 6-20) ได้พิจารณาระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและลักษณะโครงสร้างแบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยโดยแยกประเด็น คือ

1) โครงสร้างทางสังคมไทยเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ โดยเน้นความสัมพันธ์แบบนายกับบ่าวเจ้ากับไพร่ ในรูปของความสัมพันธ์ในการตอบแทนผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นจุดสำคัญ นั่นคือความใกล้ชิดและเป็นความสัมพันธ์เป็นที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้อุปถัมภ์จะอยู่ในฐานะที่สูงกว่าผู้รับอุปถัมภ์ในเชิงสัมพันธ์ คุณสมบัติของผู้อุปถัมภ์ตั้งอยู่บนคุณสมบัตินายที่มุ่งให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจเป็นสำคัญ

2) คุณค่าทางสังคมของคนไทย ตั้งอยู่บนคุณค่าของความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ดังนั้น ผู้อุปถัมภ์จึงมีคุณสมบัติเป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับอุปถัมภ์ เช่น การให้ความช่วยเหลือความเป็นลูกพี่ เพื่อนที่ดี นักเลง ความเกรงใจ บุญคุณ ความเคารพอาวุโส ความใกล้ชิด และความมั่นคงปลอดภัย

แนวความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีฐานะต่างกัน ซึ่งต่างอยู่ในฐานะทางสังคมที่สูงกว่าและต่ำกว่า และเป็นความสัมพันธ์ทั้งนี้อาจจะเป็นความสัมพันธ์แบบต่อเนื่องและยาวนานก็ได้

ในกรณีของสังคมไทย ลักษณะเด่นของค่านิยมอันเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่เป็นสังคม ในระบบอุปถัมภ์ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) *การนับถือพุทธศาสนา* คนไทยโดยทั่วไปดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของพุทธศาสนาและตัวแทนของศาสนา อันได้แก่ พระสงฆ์ ศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่บุคคลยึดเหนี่ยวเป็นแบบแผนในการปฏิบัติตนให้ดีงาม ดังนั้นในประเด็นทางการเมืองปรากฏมีการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ เช่น ในการซื้อเสียงเลือกตั้งอาจมีการใช้พระสงฆ์ซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของบุคคล เป็นหัวคะแนนให้กับตน ไม่โดยทางตรงก็เป็นทางอ้อม หรือแม้แต่คำสอนทางศาสนาก็มีผลส่งเสริมให้เกิดการซื้อเสียงเพิ่มมากขึ้นอันได้แก่ คำสอนเรื่องการพูดปด ความกตัญญู ฯลฯ

2) *การให้ความสำคัญในเรื่องของเงิน* จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนเงินตราเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เงินกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด มีผลให้บุคคลพยายามต่อสู้เพื่อส่งเสริมฐานะตนให้มั่นคงโดยอาศัยวัตถุเป็นเครื่องมือ ในการซื้อเสียงเลือกตั้ง การใช้จ่ายและการบริจาคเงินทำให้เกิด “ความดีและคุณธรรม” ในสายตาของชาวบ้านโดยทั่วไป โดยคุณสมบัติของผู้มั่งคั่งและมีทรัพย์สินมาก มีแนวโน้มที่จะใช้เงินให้กลายเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตนกับหัวคะแนน และหัวคะแนนใช้รูปแบบเดียวกันกับชาวบ้านแลกกับคะแนนเสียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือกัน ผู้วิจัยคิดว่า ประชาชน ในชนบทยังมีอีกมากที่ให้ความสำคัญกับฐานะทางการเงินของบุคคลในสังคมหรือในหมู่บ้านของตน คนมีฐานะหรือคนมีเงินทำอะไรก็ดูดีไปหมด จัดงานอะไรถ้าเป็นคนมีฐานะหรือภาษาชาวบ้านว่า “คนรวย” จะมีคนไปร่วมงานมาก แต่ถ้างานคนจนแม้แต่งานสมรสหรืองานศพแทบจะไม่มีใครไปเลย ใ้ช่องทำบุญก็เหมือนกัน คนรวยใ้ซองหลายร้อยหลายพันบาท คนจนใ้สิบบาทหรือยี่สิบบาท การให้ความสำคัญในเรื่องของเงินในช่วงการเลือกตั้งก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของระบบการเลือกตั้งของไทย อยู่เสมอ

3) *การยกย่องอำนาจและบุญวาสนาบารมี ในเรื่องอำนาจ* คนไทยมีความผูกพันมาจากระบบศักดินา ถือว่าคนที่รับตำแหน่งหน้าที่สำคัญทางราชการเป็นผลมาจากบุญวาสนาบารมี ดังนั้นคนไทย จึงยอมรับอำนาจที่มาจากเบื้องบน และเห็นว่าเขาเป็นคนดี ในเรื่องการซื้อเสียงเลือกตั้งจะเป็นได้ว่านอกจากเขา ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเป็นบุคคลที่มีเงินตรา ถ้ามีอำนาจมาก เช่นเคยเป็นข้าราชการ เป็นผู้ได้รับการยกย่องในสังคม ก็จะทำให้ประชาชนยอมคล้อยตามที่จะไปลงคะแนนเสียงตามที่เขาขอร้อง โดยอาจรับเงินเป็นค่าตอบแทนการเสียเวลา ฉะนั้นอำนาจหากผู้สมัครคนใดมีมากก็จะเป็นหลักประกันได้ว่า จะต้องมีความพร้อมและบริวารมาก เวลาหาเสียงจะห้อมล้อมไปหน่วยบุคคลเหล่านี้ หากชาวบ้านเปลี่ยนแนวความคิดในเรื่องการยกย่องอำนาจได้ ผู้สมัครที่มีคุณธรรมจริยธรรม คงได้เข้ามาบริหารบ้านเมืองแทนพวกที่มีอำนาจเหมือนกับที่เป็นอยู่ในขณะนี้คือผู้ได้ง่าย ๆ ชาวบ้านแทบจะไม่มีโอกาสในการบริหารบ้านเมืองเลย นอกจากจะคอยรับใช้ผู้มีอำนาจอย่างที่กล่าวมาข้างต้น

4) *การยึดถือความสำคัญของตัวบุคคล* ค่านิยมในส่วนนี้ สืบเนื่องมาจากความพร้อมในตัวบุคคลที่ได้รับความนิยมนิยามที่ว่าเป็นผู้พร้อมทั้งการเงินและอำนาจ และบุคคลเหล่านี้มีความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือกันเป็นส่วนตัว มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรมเกือบทุกประเภทและโดยลักษณะของคนไทยที่เห็นความสำคัญในแง่มนี่ เนื่องจากคนไทยเป็นผู้สังเกตเห็นผลเลิศในทางปฏิบัติมากกว่าที่จะยึดมั่นในอุดมการณ์ กล่าวคือ จะสนใจกับสิ่งที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาพความเป็นจริงได้ไม่ยากโดยเฉพาะในเรื่องที่ตนได้ผลประโยชน์ เช่น การนิยมนำเข้าช่างผู้ชนะ ใครยึดอำนาจได้จะถือว่าเป็นฝ่ายถูก ในแง่ของการซื้อขายเสียงก็เช่นเดียวกัน

5) *การเคารพความเป็นอาวุโส* ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่คนโบราณสอนให้ยึดมั่น โดยให้เคารพผู้ใหญ่ เชื้อผู้ใหญ่ เพราะถือว่าผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน หรือมีประสบการณ์มากกว่า ส่วนมากผู้อาวุโสจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงและอายุมาก ผู้น้อยโดยทั่วไปจะเกรงใจผู้ใหญ่และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มักมีพฤติกรรมคล้อยตาม ในการซื้อเสียงส่วนมากจะเป็นการรับเงินโดยเป็นอิทธิพลของ ผู้อาวุโสที่ทำให้ทำตามผ่านกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ นั่นคือ การอบรม กล่อมเกลารวมทั้งการเมือง โดยผ่านตัวการที่สำคัญคือ ครอบครัว ทั้งที่ในปัจจุบันผู้ที่อายุน้อยอาจมีความรู้ความสามารถมากกว่า ผู้อาวุโสบางคน ทั้งในเรื่องการศึกษาและประสบการณ์การทำงานด้านต่าง ๆ แต่ผู้อาวุโสยังมีบทบาทสำคัญในเรื่องต่าง ๆ อย่างมากในสังคมไทย

6) *การรักพวกพ้องและพรรคพวก* การรักพวกพ้องออกมาในรูปรักเพื่อนฝูงรักกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือพัวพันเกี่ยวกัน การรวมกลุ่มนี้ก่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มโดยบุคคลในกลุ่มที่มีฐานะดีกว่าโดยลูกน้องหรือผู้มีฐานะด้อยกว่าจะตอบแทนด้วยการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณ ในการซื้อเสียงเลือกตั้งก็เช่นกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือพรรคพวกมากกว่าจะเป็นการรับเงินโดยตรง ผู้ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มหรือเป็นผู้มีอิทธิพลของกลุ่มอาจใช้ประเด็นนี้ปลุกจิตสำนึกให้คนรู้สึกว่าจะต้องช่วยเหลือเพราะเป็นพวกเดียวกัน

7) *การสำนึกในบุญคุณและการมีความกตัญญู* เป็นค่านิยมที่มีความสำคัญทุกสมัยโดยสถาบันต่าง ๆ ในการกล่อมเกลารวมทั้งถ่ายทอดคุณธรรมนี้ว่าเป็นสิ่งที่ควรจะมีในทุกคนทำให้บุคคลมีความคิดว่าต้องตอบแทนหรือช่วยเหลือผู้มีพระคุณไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์หรือผู้มีพระคุณในทุก ๆ ด้าน ในเรื่องของการซื้อเสียง ถ้ามีผู้มีพระคุณมาขอร้องและให้เงินตอบแทนก็จะทำให้ผู้ที่เคยเป็นผู้ถูกช่วยเหลือให้เป็นโอกาสตอบแทนบุญคุณได้ทางหนึ่ง สังคมไทยในเรื่องการสำนึกในบุญคุณและการมีความกตัญญูรู้คุณถือเป็นเรื่องสำคัญที่คนไทยผูกพันอยู่กับแนวคิดนี้ ยกที่จะเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเป็นการช่วยเหลือในทางที่ดี เป็นคุณแก่สังคมถือว่าเป็นเรื่องที่ถูกต้องควรสนับสนุน แต่ถ้า

ผู้สมัครหรือหัวหน้าคณะนั้นใช้โอกาสนี้เพื่อช่วยเหลือในเรื่องการเลือกตั้งแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวมากในสังคมการเมืองไทย

8) การเชื่อถือในเรื่องโชคชะตากรรม คนไทยโดยทั่วไปจะพอใจในสถานภาพที่ตนเป็นอยู่ ขอมรับในเรื่องโชคชะตาและเวรกรรม มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ น้อย โดยเฉพาะในทางการเมือง เนื่องจากได้รับคำสั่งสอนว่า การเมืองเป็นเรื่องของหน่วยงานทางราชการ เป็นเรื่องของชนชั้นนำและผู้มีฐานะ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้คนไทยไม่ยินดียินร้ายกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็จะไปเพราะถูกระดมจากผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิดเรื่องค่านิยมอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ถ้าความเชื่อในเรื่องโชคชะตากรรมของประชาชนยังเป็นแบบนี้ ก็จะเป็นผลดีกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเรื่องการซื้อเสียงได้ต่อไป

กล่าวได้ว่า คุณลักษณะของคนไทยทั้ง 8 ประการ ในลักษณะที่เป็นระบบอุปถัมภ์ มีอิทธิพลส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตของการซื้อเสียงได้ในแง่มุมต่าง ๆ แม้แต่เรื่องเลือกตั้งก็ตาม ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความเห็นว่า “ยังมีตัวอย่างระบบอุปถัมภ์ในเรื่องอาวุโสให้เห็นว่าถ้าผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่บอกกับผู้สมัครคนนั้นคนนี้ดี ผู้มีน้อยก็คล้อยตาม โดยการเลือกผู้สมัครตามที่ถูกอาวุโสแนะนำและยอมรับในอำนาจตามระบบอาวุโสนั้น” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2521 : 43) การกล่าวถึงระบบความสัมพันธ์ แบบอุปถัมภ์และค่านิยมของไทยก็เพื่อชี้ให้เห็นบทบาทของสังคมที่เอื้อต่อการซื้อเสียงเลือกตั้ง เพราะสังคมไทยมีกระบวนการอบรมสั่งสอนให้คนมีความผูกพันตั้งแต่ในระบบครอบครัว เครือญาติ เพื่อนร่วมงาน ระดับการบังคับบัญชา การมีอุปการคุณ การตอบแทนบุญคุณ การไม่เนรคุณ การมีความเกรงใจ การแบ่งปันผลประโยชน์ โดยความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เป็นฝ่ายอุปถัมภ์คือผู้มีบุญคุณต่อคนอื่นในทุกระดับของสังคม มีความได้เปรียบในการดำเนินชีวิตรวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว เพราะผู้อุปถัมภ์จะสามารถเป็นผู้กำหนดให้ผู้ใ้อุปถัมภ์กระทำการใด ๆ ได้ตามความต้องการของตนและผู้ใ้อุปถัมภ์หรือผู้คิดนี้บุญคุณมักจะยินดีรับใช้หรือตอบสนองความต้องการอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยส่วนใหญ่เกิดจากมรดกทางประวัติศาสตร์โดยยึดถือกับการมีเจ้านายในทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน การที่ผู้มีอำนาจในองค์กรที่มีอำนาจในการบริหารจัดการ เช่น ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านกลไกของระบบราชการ เป็นต้น รวมถึงการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะสามารถสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงเป็นระบบอุปถัมภ์เพื่อหวังผลทางการเมืองได้ในทุกรูปแบบ

กล่าวโดยสรุป ระบบอุปถัมภ์กับการซื้อเสียง ตามความคิดของผู้วิจัย เห็นว่าลักษณะของระบบนี้มีให้เห็นบ่อยครั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เพราะเป็นการเมืองในวงแคบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้น หากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติเป็นผู้อุปถัมภ์ดังที่กล่าวมา ก็จะทำให้ผู้สมัครหรือผู้อุปถัมภ์เข้าสู่อำนาจหรือตำแหน่งทางการเมืองได้ไม่ยากนัก

เพราะผู้อุปถัมภ์สามารถกำหนดให้ผู้ได้อุปถัมภ์ตอบสนองตนได้ในการเลือกตั้ง การอุปถัมภ์เพื่อหวังผลทางการเมืองอาจจะทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การที่ผู้สมัครให้การช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้งทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งผู้ที่ได้รับการอุปถัมภ์เหล่านี้ก็จะไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนนั้นเพื่อเป็นการตอบแทน เช่น ผู้สมัครเลือกตั้งเช่นสัญญาจะสร้างถนน สร้างระบบประปาและสามารถกระทำได้สำเร็จก็จะเป็น บุญคุณอย่างมากเมื่อถึงเวลาที่จะเลือกตั้งจึงต้องตอบแทน โดยการเลือกผู้สมัครที่ทำให้ผลตอบแทนทำให้ได้รับความสะดวกสบาย ทั้งที่เป็นเพียงการบริหารจัดการในด้านงบประมาณของทางราชการ แต่ก็สามารถทำให้ผู้รับการอุปถัมภ์เหล่านั้นพอใจ หากการอุปถัมภ์เหล่านี้ยังไม่เกิดความเชื่อมั่นว่าจะชนะการเลือกตั้ง การสร้างระบบห้วคะแนนเตรียมการแจกเงินซื้อเสียงก็เป็นอีกวิธีการเพื่อให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามที่ผู้อุปถัมภ์คาดหวัง เช่นกัน

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้ง

4.1 ความหมายของการเลือกตั้ง

สุดาพร พัดแสง (2548 หน้า 20) ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้แก่สามัญชนโดยทั่วไปและการมีสิทธิที่จะเข้าร่วมทั่ว ๆ ไป ในกิจการสาธารณะของการเลือกตั้งครั้งนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นพลเมือง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” หมาย ถึง การเลือกสรรบุคคลให้เป็นผู้แทน หรือให้ดำรงตำแหน่งด้วยการออกเสียงลงคะแนน เช่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งกรรมการ

กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2531 : 1) ได้ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” ว่าเป็น กิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตย ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออก ซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำ หรือ ละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองและเป็นการตัดสินใจนโยบายสาธารณะที่จะมี ผลกระทบต่อประชาชน

จรรยา สุภาพ (2535 : 104) ได้ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” หมายถึง วิธีการที่เปิด โอกาสให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการเลือกสรรและกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ที่จะมาบริหารงานด้าน สาธารณะ การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยจะต้องเป็นความลับและราษฎรมีโอกาสเลือกโดยเสรี

ตัวอย่างเช่น การที่ประชาชนอเมริกันมีส่วนในการกำหนดตัวประธานาธิบดีของตน โดยเสรี เป็นการ
ใช้การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย

จุมพล หนิมพานิช (2545 : 30) ให้ความหมายของ “การเลือกตั้ง” (Election) หมายถึง
การที่ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร
บัญชีหนึ่งหรือบัญชีจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ไปกระทำหน้าที่แทนตน หรือหมายถึงกระบวนการเลือก
ตัวแทนโดยสันติวิธี ตามความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อให้ตัวแทนที่ได้รับเลือกไปทำหน้าที่
แทนตนทางนิติบัญญัติ ขณะเดียวกันสามารถแสดงเจตนารมณ์แทนตนด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว “การเลือกตั้ง” หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ทางการเมือง โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกตั้งผู้ที่จะเป็นตัวแทนของตนให้เข้าไปบริหาร
กิจการของประเทศ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กฎหมายระบอบประชาธิปไตย

4.2 ความสำคัญของการเลือกตั้ง

จุมพล หนิมพานิช (2545 : 30) การเลือกตั้งมีความสำคัญดังนี้

1. ผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง สามารถกระทำการต่าง ๆ ในนาม
ของประชาชน ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะได้รับอำนาจหน้าที่อันชอบธรรมจากประชาชน
2. การเลือกตั้งเป็นหลักประกันให้รัฐบาลหรือผู้ปกครอง เพื่อประโยชน์ของ
ประชาชน เพราะในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเป็น
ผู้ปกครองหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับการเลือกตั้ง
3. หากกลุ่มบุคคลใดต้องการให้กลุ่มของตนได้รับการเลือกเพื่อจะได้มีโอกาส
จัดตั้งรัฐบาลปกครองประเทศ จะต้องทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน จะต้องเข้าถึง
ประชาชน เช่น การเยี่ยมเยียนสอบถามสารทุกข์สุกดิบจากประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิด
ผูกพันระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน

4.3 พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ถือเป็นการเข้ามามีส่วนร่วม
ทางการเมืองอย่างหนึ่ง และเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง ซึ่งถือเป็น
หัวใจของกิจกรรมทางการเมือง มีผู้ที่ทำการศึกษาไว้แล้วดังนี้

สมศักดิ์ โล่สถาพรพิพิธ (2547 หน้า 9) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับการ
การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ที่บ่งชี้โดย
ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และเพศ ในการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ
จะมีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางการเมืองคล้ายคลึงกัน

ลาซาร์เฟลด์ และ แกนเดท (Lazarsfeld and Gandet) 1944 (อ้างถึงใน สมศักดิ์ โล่สถาพรพิพิธ, 2547 หน้า 9) ได้สรุปผลของการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลายประการ เช่น การรณรงค์หาเสียงทำให้คนที่ตัดสินใจไว้แล้วเปลี่ยนใจการลงคะแนนนั้นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และยังสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความนิยมพรรค ทำให้ทราบอัตราจำนวนของความนิยมพรรคการเมืองและการเปลี่ยนแปลงการนิยมพรรคการเมือง

4.4 กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง

สิ่งสำคัญก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็คือกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเกณฑ์และการให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการได้รับข่าวสารของการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับข่าวสารว่าจะต้องมีการเลือกตั้ง การได้รับข่าวสารของการสมัครรับเลือกตั้ง การได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับ ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ประชาชนในชนบทได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยผ่านสื่อหรือช่องทางใดบ้างและข่าวสารต่าง ๆ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือเกี่ยวกับ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนเลือกรับข่าวสารในลักษณะใดจนกระทั่งนำข่าวสารนั้นไปเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เหลือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องการจะลงคะแนนเสียงให้จากสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ทางนั้น ประชาชนเลือกที่จะเชื่อข่าวสารจากแหล่งใดมากที่สุด และลักษณะของข่าวสารที่ผ่านไปสู่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นก็จะเป็นลักษณะข่าวสาร ที่หลากหลายเพื่อที่จะจูงใจให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ประชาชนเลือกที่จะรับข่าวสารลักษณะใดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อที่จะลงคะแนนเสียงได้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเกณฑ์และการให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจและได้รับข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่ หรือ

ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ผูกพันกับพรรคการเมืองหรือผูกพันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะสร้างหลักเกณฑ์ในการที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองถูกใจมากที่สุดให้เหลือจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ หรือเท่าที่ตัวเองต้องการลงคะแนนเสียงให้ผู้ลงคะแนนเสียงก็จะมาสร้างหลักเกณฑ์ของตนเองว่าในการลงคะแนนเสียงครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองหรือให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล ในขั้นตอนนี้จะเริ่มมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งในด้านส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือนโยบายของพรรคการเมืองก็จะเริ่มเข้าสู่ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็จะเริ่มประเมินข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมานั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์หรืออุดมการณ์ของของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่ ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบางคนอาจจะให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง บางคนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้วตามที่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง หลังจากนั้นจะเป็นการประเมินผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน (หรือเท่าที่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะประเมิน) ว่าตามหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนควรจะได้รับ การประเมินเท่าไรตามประเมินของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง ในขั้นตอนนี้ตามปกติแล้วผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคะแนนรวมจากประเมินมากที่สุด แต่ในขั้นตอนนี้ อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างเข้ามาสอดแทรก คือผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามอิทธิพลของสิ่งของเงินทองที่ได้รับจากหัวคะแนน ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งด้วย กล่าวคือถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งมาโดยตลอด จนกระทั่งได้ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับประเมินสูงสุด แต่เมื่อรับเงินหรือสิ่งของไปแล้วอาจจะทำการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ตนเองรับสิ่งของเงินทองมากที่สุด

4.5 การซื้อเสียงเลือกตั้ง

การซื้อเสียงเลือกตั้ง เป็นการนำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบและวิธีการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและหัวคะแนนในลักษณะต่าง ๆ โดยได้นำบทลงโทษเรื่องการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาอธิบายเพิ่มเติมด้วย จะเห็นได้ว่าในการเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อ “เงินตรา”

กลายเป็นปัจจัยสำคัญ ในการได้มาซึ่งชัยชนะ การซื้อเสียงเลือกตั้งจึงกลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองไทยอย่างสม่ำเสมอ และเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนสำหรับการเลือกตั้งในทุกระดับ เพราะ “ปัญหาการซื้อเสียงเลือกตั้งมิได้เกิดจากตัวผู้สมัครฝ่ายเดียว แต่เกิดจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยว่ามีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด และประชาชนควรเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มิใช่หน้าที่ของ กกต.” (ปริญญา นาคฉัตรีย์, 2547 : 83) ซึ่งสามารถอธิบายได้หลายประเด็น ดังนี้

ความหมายของการซื้อเสียงเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย ได้ให้คำจำกัดความความหมายของการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งไว้ว่า “การซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องของการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือตัวแทนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จ่ายเงินให้แก่ผู้เลือกตั้งเพื่อให้ลงคะแนนเสียงให้แก่ตนหรือผู้สมัคร รับเลือกตั้งเป็นการตอบแทน และรวมถึงการให้คำมั่นสัญญาตลอดจน อามิสสินจ้างหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้ตนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือกตั้ง” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 53 “ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด...” ซึ่งความผิดดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การซื้อเสียงมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 4 ประการ คือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตัวแทนผู้สมัครหรืออีกนัยหนึ่งคือ หัวคะแนน ผู้ลงคะแนนเสียง และประการสุดท้ายคือ เงินหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ องค์ประกอบดังกล่าวมีความสำคัญเท่า ๆ กันจะขาดความต่อเนื่องอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ เพราะจะทำให้กระบวนการซื้อเสียงได้ผลน้อย

รูปแบบการซื้อเสียงเลือกตั้ง การซื้อเสียงเลือกตั้งที่เกิดขึ้น มีการดำเนินการในหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสามารถประมวลออกมาได้ดังนี้

1) **รูปแบบการซื้อเสียงทางตรง** ตามความหมายของกระทรวงมหาดไทยกำหนดว่าการซื้อเสียงโดยตรง คือการจ่ายเงินไปให้แก่ผู้เลือกตั้ง เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้เลือกตั้งออกเสียงให้แก่ตนหรือผู้อื่นในรูปของตัวเงิน การจ่ายเงิน โดยทั่วไปมักผ่านคนกลางมากกว่าที่จะให้โดยตรง แม้จะมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 53 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อ จูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น

หรือพรรคการเมืองใด...” หรือกรณี มาตรา 55 “ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะ นำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะ หรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือกลับจากที่เลือกตั้ง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด...” แต่ในความเป็นจริงผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ยังมี การฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวอยู่เสมอ รูปแบบและวิธีการ หลีกเลี่ยงกฎหมายมีหลากหลายวิธี เช่น

(1) การซื้อคะแนนเสียงผ่าน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐใน ส่วนของการปกครองท้องถิ่น วิธีการคือ ผู้สมัครและคณะหาเสียงของผู้สมัครแต่ละคนจะไปพบกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่บ้าน ซึ่งในเขตเลือกตั้งที่มีอดีต ส.ส. เป็นเจ้าบุญทุ่มอยู่ในพื้นที่เขตการปกครองของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักทำตนเป็นหัวคะแนนในฐานะคนกลาง เพื่อซื้อขายคะแนนเสียงให้แก่ อดีต ส.ส. หรือผู้สมัครที่เป็นเจ้าบุญทุ่มเหล่านี้เพราะในชุมชนขนาดเล็ก เช่น ตำบล หรือ หมู่บ้าน มักจะมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดสนิทสนมเป็นการส่วนตัวระหว่างหัวหน้าปกครองตำบล หมู่บ้าน กับประชาชนในตำบล หมู่บ้าน เป็นพื้นฐาน ดังนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงอาศัยช่องทางนี้ให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้านช่วยกันระดมคะแนนเสียง และชักชวนให้ชาวบ้านลงคะแนนเสียงให้แก่ตนหรือ พรรคพวกของตน เช่น การย้ายบุคคลอื่นเข้ามาในทะเบียนบ้านของลูกบ้านของตน เพื่อช่วย ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัคร ทั้ง ๆ ที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 138 จะกำหนดลักษณะ ของการกระทำผิดว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการหรือยินยอมให้มีการย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียน บ้านของตนเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ...” ยังมีการกระทำผิด ในลักษณะดังกล่าวอยู่ ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

ขั้นตอนในการดำเนินการอาจจะเริ่มตั้งแต่เมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เลขประจำตัวแล้ว จะให้เงินแก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยทั่วถึงกันทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอในเขตเลือกตั้ง หรือ อาจเรียกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาประชุมเลี้ยงสุรา อาหาร และรับเงินไปเพื่อซื้อเสียงหรือแจกจ่ายแก่ ชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอยู่แล้ว ทั้งนี้จะจ่ายค่าซื้อเสียงในอัตราคนละ 20 บาท บ้าง 50 บาทบ้าง ซึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 155 ได้กำหนดลักษณะของการกระทำผิด ไว้ว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย แจกแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่าง 18.00 น. ของวันเลือกตั้ง...”

(2) การซื้อเสียงโดยผ่านหัวคะแนน การซื้อเสียงลักษณะนี้นอกจากจะกระทำโดยผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวแล้ว ยังมีการซื้อเสียงโดยผ่านหัวคะแนนอีก เพราะหัวคะแนนจะเป็น

ตัวเชื่อมประสานระหว่างผู้สมัครกับประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนน โดยการใช้เงินความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมาเป็นปัจจัย ในการซื้อเสียง

(3) การซื้อคะแนนเสียงโดยอามิสสินจ้างและคำมั่นสัญญาต่าง ๆ การซื้อคะแนนเสียงโดยอามิสสินจ้างอาจทำในรูปแบบการเลี้ยงสุรา อาหาร การจัดมหรสพ เช่น ดนตรี ภาพยนตร์ หมอลำ มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกในนามของผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง การทำสัญญากู้เงินไว้ล่วงหน้า หรือการจ่ายเช็ค เป็นเงินจำนวนหนึ่งให้ไว้แก่ห้วคะแนน หรือชาวบ้าน เพื่อให้นำไปรับเงิน เมื่อได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งการให้คำมั่นสัญญาแก่ผู้เลือกตั้งต่าง ๆ ที่ทำเป็นกิจจะลักษณะ อาจเนื่องมาจากการซื้อวิธีแรกไม่ได้ผล เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ความร่วมมือจึงเป็นเรื่องที่ผู้สมัครจะติดต่อกับประชาชนเอง ซึ่งเป็นไปตามความสมัครใจของแต่ละคน แต่โดยทั่วไป นอกจากกรณีที่เกิดวามากแล้ว ผู้สมัครส่วนใหญ่จะซื้อคะแนนเสียงโดยผ่านห้วคะแนนระดับอำเภอ ซึ่งจะเป็นผู้มีชื่อเสียงและมีประสบการณ์ผ่านการเลือกตั้งมาก่อนแล้ว เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด หรือห้วคะแนนอาชีพ ห้วคะแนนเหล่านี้จะมีบัญชีรายชื่อ หน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย และรายชื่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ว่าหน่วยใดมีจำนวนเท่าใด ซึ่งรวบรวมมาจากห้วคะแนนระดับตำบลและห้วคะแนนระดับหมู่บ้าน

(4) การซื้อบัตรประชาชน การซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งบางครั้งจะเกี่ยวข้องกับบัตรประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครบางรายที่ต้องการหลักประกันว่า ผู้เลือกตั้งจะลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตน ไม่ลงให้คู่แข่ง ก็จะมีการซื้อบัตรประชาชนของผู้เลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 มีข้อห้ามเรื่องการซื้อบัตร โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 70 แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

ก. กรณีแรก ซื้อบัตรประชาชนเพื่อเก็บไว้ไม่ให้ไปลงคะแนนเสียงโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้วิธีนี้ จะคิดว่าพื้นที่ใดในเขตเลือกตั้งที่ลงสมัครนั้น เป็นพื้นที่ที่คู่แข่งมีคะแนนเสียงหนาแน่นกว่าตน และคิดว่าประชาชนจะไม่ไปลงคะแนนเสียงให้แก่ตนเองอย่างแน่นอนจึงทำการกว้านซื้อบัตรประชาชนในพื้นที่นั้นด้วย ผู้สมัครที่ใช้วิธีนี้หวังว่าในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีคะแนนเสียงสนับสนุนตน ประชาชนจะไปลงคะแนนเสียงให้ตน แต่ในพื้นที่ที่คะแนนเสียงเป็นของคู่แข่งก็จะใช้วิธีซื้อบัตรประชาชนเก็บไว้เพื่อตัดคะแนนเสียงคู่แข่ง แล้วในที่สุดตนก็จะมีคะแนนเสียงชนะคู่แข่งในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ

ข. กรณีที่สอง ซื้อบัตรประชาชนเพื่อให้บุคคลอื่น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายของบัตรประชาชนไปลงคะแนนเสียงแทน ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ใช้วิธีการนี้จะทุ่มเงินมหาศาลกว้านซื้อบัตรประชาชนจากบุคคลที่คิดว่าจะไม่ไปลงคะแนนเสียง หรือจะไปลงคะแนนเสียงให้คู่แข่ง เมื่อได้บัตรประชาชนมาแล้ว ก็จะให้พรรคพวกของตนนำบัตรของผู้อื่นที่ซื้อมาไปลงคะแนนเสียงในวัน

เลือกตั้งด้วย ซึ่งวิธีการนี้จะสำเร็จด้วยดีต้องอาศัยความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งด้วย วิธีการนี้ถ้าสำเร็จผู้สมัครได้รับคะแนนเสียงที่สร้างขึ้นมาด้วยการทุจริตมากพอ ก็จะทำให้ผู้สมัครได้เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรได้เช่นกัน เช่น มาตรา 70 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้ง หรือลงคะแนนเลือกตั้ง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีได้มิไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้ง”

2) รูปแบบการซื้อเสียงทางอ้อม อาจกล่าวได้ว่า การซื้อเสียงทางอ้อมเป็นวิธีการที่ซับซ้อน และแตกต่างจาก รูปแบบการซื้อเสียงทางตรงบางที่เราไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม อาจนิยามความหมายของการซื้อเสียงโดยทางอ้อมว่าเป็น การชักนำหรือจูงใจให้ผู้เลือกตั้งไปออกเสียงให้แก่ตนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ใช่ในรูปของตัวเงินอาจเป็นการจัดอำนวยความสะดวกในการไปใช้สิทธิของ ผู้เลือกตั้ง โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการแจกสิ่งของ และการสร้างสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการบริจาคเงินผ่านองค์กรหรือบุคคลกรณีการซื้อเสียงโดยอ้อม มีวิธีการหลากหลาย ดังนี้

(1) การจัดหาหรือนำพาคนไปลงคะแนนเสียงในวันเลือกตั้ง วิธีนี้มีใช้ลักษณะของการซื้อคะแนนเสียงในรูปของตัวเงินโดยตรง แต่เกี่ยวเนื่องกับการใช้จ่ายเงินในทางอ้อมซึ่งเป็นหลักประกันแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในอันที่จะให้ได้คะแนนเสียงด้วยวิธีนี้ มักจะใช้บรรดาหวัคະแนนของตคนนัดหมายกับคนในเขตเลือกตั้งของตนโดยจัดหาพาหนะไว้เพื่อใช้รับส่งคนไปยังคูหาเลือกตั้ง แล้วบรรดาหวัคະแนนก็จะบอกให้คนช่วยลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 55 ได้บัญญัติข้อห้ามดังกล่าวไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้งเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ”

(2) การแจกสิ่งของและการสร้างสาธารณประโยชน์ วิธีนี้ยังแยกได้อีก 2 รูปแบบ โดย พรศกดิ์ ผ่องแผ้ว (2527 : 186) ได้อธิบายวิธีการไว้ ดังนี้

ก. การแจกสิ่งของ วิธีการนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักกระทำกันเพื่อหลีกเลี่ยงการแจกเงินโดยแจกเป็นสิ่งของแทน แต่หวังว่าจะได้คะแนนเสียงจากประชาชนเหมือนกันในการเลือกตั้ง เช่น จังหวัดยโสธร และจังหวัดสุรินทร์ มีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนนำน้ำปลา ข้าวสาร มาแจกให้กับประชาชน โดยบอกให้คนไปเลือกตนเป็นข้อแลกเปลี่ยน เช่น มีการแจกเสื้อผ้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง จากการศึกษาพบว่า ในการเลือกตั้งที่จังหวัดหนึ่งของ

ชายแดนภาคใต้ได้ชี้ให้เห็นถึงการแจกเงินหรือสิ่งของโดยทั่วไปนั้น ไม่เกิดขึ้นเฉพาะจากการเสนอของผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ปรากฏว่ามีบางท้องที่ประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้เรียกร้องจากผู้สมัครเสียเอง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงสนับสนุน อนึ่งการเรียกร้องเงินและสิ่งของในปัจจุบันก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะส่วนรวม เข้าหมู่บ้าน โรงเรียน และสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาเท่านั้น เพราะประชาชนเริ่มที่จะเรียกร้องขอเงินเป็นค่าตอบแทนแลกเปลี่ยนกับการไปลงคะแนนเสียงมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทั้งนี้เขตที่มีการแจกเงินและสิ่งของที่เป็นรายบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตท้องที่ที่ยากจน

ข. การสร้างสาธารณประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้สร้างสาธารณประโยชน์ให้กับท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งของตนเพื่อให้ประชาชนเห็นว่าตนได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยหวังคะแนนเสียงจากประชาชนการนำเสนอ นโยบายต่างๆ ของรัฐบาลหรือพรรคการเมืองในแนวทางประชานิยมรูปแบบต่างๆ หากใครครวญให้ตีอาจพบว่านโยบายเหล่านั้น เป็นการซื้อเสียงโดยการลงทุนไปก่อนเพื่อหวังผลบั้นปลาย เป็นความพยายามทุกวิถีทางในการถนอมทุนคืนภายหลังการซื้อเสียง การแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ เพื่อเป็นการถนอมทุนในการเลือกตั้งครั้งต่อไปหรือการตอบแทนนายทุนที่ให้การสนับสนุน

(3) การบริจาคเงินผ่านองค์กรหรือบุคคล วิธีการบริจาคเงินในลักษณะนี้ ยังแยกได้สองกรณี ดังนี้

ก. การบริจาคเงินในองค์กรชุมชน ผู้สมัครรับเลือกตั้งประเภทเจ้าบุญทุ่ม มักสร้างคะแนนนิยมจากชาวบ้านโดยการบริจาคเงินให้แก่องค์กรประชาชน เช่น สภาตำบล เพื่อให้จัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ใช้ในตำบล หมู่บ้าน โดยคิดว่าผู้สมัครชื่อนั้น ๆ เป็นผู้บริจาคให้ ซึ่งวิธีการนี้ ทำให้ชื่อของผู้สมัครติดปากของชาวบ้านได้มาก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 53 (2) กำหนดลักษณะของการกระทำผิดว่า “ให้ เสนอให้สัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด”

ข. การใช้ผู้นำชุมชนเป็นเครื่องมือ วิธีการนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเลือกผู้นำชุมชนเป็นเครื่องมือ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะโดยรู้ตัวไม่รู้ตัวก็ตาม ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจ ใช้จ่ายเป็นหัวคะแนนให้หรือไม่ก็เป็นผู้รับมอบสิ่งของบริจาคให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านของตนโดยผู้นำชุมชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ต้องการผลตอบแทนมากกว่า “ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่แล้วอาจเป็นเพราะความชอบส่วนตัว เช่น การ

ช่วยแจกสิ่งของ ช่วยหาคะแนนเสียง เพื่อหวัง สิ่งตอบแทนจากผู้สมัคร จึงเป็นโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาศัยบุคคลเหล่านี้เป็นเครื่องมือได้” (ณรงค์ ลินสวัสดิ์, 2539 : 117)

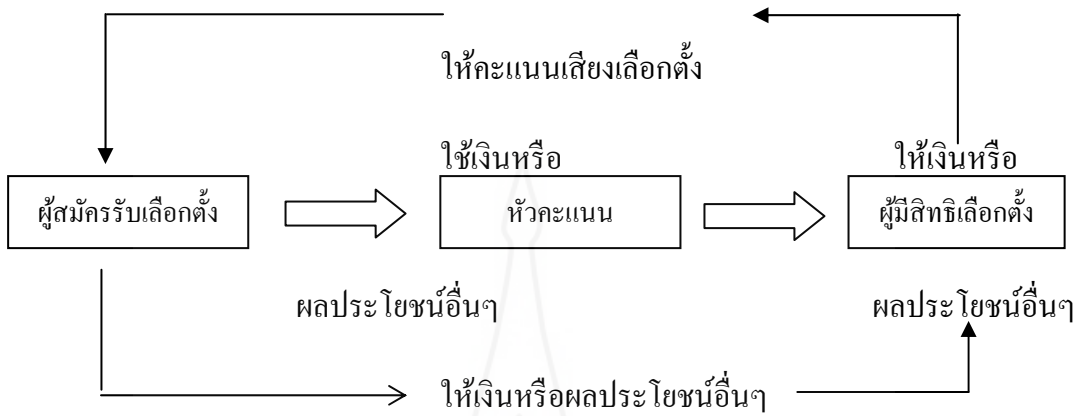
วิธีการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้ง วิธีการซื้อคะแนนเสียง “มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ ประการแรกการซื้อคะแนนเสียงเป็นปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ผู้สมัครบางคนอาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดการซื้อเสียง ประการที่สองเป็นปัญหาการซื้อคะแนนเสียงที่เกิดจากประชาชน คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายเลือกตั้ง และยังสนับสนุนการซื้อเสียงของผู้สมัครซึ่งบางคนเห็นว่าการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องปกติ” (ปริญา นาคฉัตรีย์, 2547 : 94) ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร มีพัฒนาการอย่างไรในเลือกตั้งทั่วไปไม่ว่าจะเกิดขึ้นในประเทศ ที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนามักมีปัญหาการซื้อขายเสียงเสมอ แต่การซื้อขายเสียงมักทำให้ประเทศ ด้อยพัฒนามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เพราะประเทศด้อยพัฒนาจะมีสภาพการณ์และปัจจัยที่เอื้อต่อการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งอัน ได้แก่ โครงสร้างทางสังคมที่ตั้งบนความสัมพันธ์แบบส่วนตัว และระบบ อุปถัมภ์ ความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนความเชื่อบางประการ เช่น ความเกรงใจ ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส การยกย่องผู้มีอำนาจ ความกตัญญู ความสำนึกในบุญคุณ ตลอดจนการความสำนึกถึงสิทธิและหน้าที่ ไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งของประชาชน เป็นต้น

การศึกษาเรื่องการเงินกับการเลือกตั้งที่สะท้อนต่อการซื้อเสียง ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การซื้อเสียงเลือกตั้งมักเกิดขึ้นพร้อมกับปรากฏการณ์ต่อไปนี้ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527 : 77)

1. ผู้สมัครจากนอกเขตเลือกตั้งไปลงรับสมัครรับเลือกตั้ง
2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งสมบารมีไว้น้อยในเขตเลือกตั้ง หรือไม่มีบารมี
3. พรรคหรือหัวหน้าพรรคไม่เป็นที่รู้จักของประชาชนในเขตเลือกตั้ง
4. มีนักธุรกิจผู้มั่งคั่งลงสมัคร
5. ผู้สมัครรับเลือกตั้งคาดการณ์ว่าจะได้รับตำแหน่งสำคัญหลังการเลือกตั้ง
6. มีระบบโควตาในการแต่งตั้งรัฐมนตรี
7. มีการใช้เงิน “งบบประมาณ ส.ส.”
8. มีการแข่งขันกันสูงในเขตเลือกตั้ง
9. มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไปสู่ความเจริญทางวัตถุยิ่งกว่าจิตใจ

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำกระบวนการซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีองค์ประกอบหลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนน และผู้ลงคะแนนเสียง

โดยไม่มีเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ เป็นตัวใช้ในการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง ซึ่งแสดงให้เห็นภาพที่ชัดเจนดังภาพที่ 2.10



ภาพที่ 2.10 กระบวนการซื้อเสียงเลือกตั้ง

จากแผนภาพอธิบายได้ว่าในกระบวนการซื้อเสียงเลือกตั้ง อันประกอบไปด้วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่าการซื้อเสียงอาจกระทำได้สองวิธี กล่าวคือ *วิธีแรก* ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะจ่ายเงินให้กับหัวคะแนน และหัวคะแนนก็จะนำเงินหรือสิ่งของไปจ่ายให้กับผู้มีสิทธิลงคะแนนอีกต่อหนึ่ง *วิธีที่สอง* กับการที่ผู้สมัครจ่ายเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยตรง ทั้งนี้ความเข้มข้นของการซื้อเสียงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการซื้อเสียงว่ามีอิทธิพล ในการกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมในการซื้อเสียงเลือกตั้ง

กล่าวโดยสรุป การซื้อคะแนนเลือกตั้งเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการระดมเสียงมาสนับสนุนเพื่อให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จุดประสงค์หลักของการซื้อเสียงคือการใช้จ่ายเงินรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบหัวคะแนนเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียง การซื้อคะแนนเสียงมักเกิดขึ้น ในพื้นที่ที่โครงสร้างทางสังคมเป็นระบบความสัมพันธ์ส่วนตัวและหรือความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อีกทั้งประชาชน ยึดมั่นในค่านิยมที่เอื้อต่อการซื้อเสียง อาทิเช่น ความเกรงใจ ความเคารพในผู้มีอาวุโสและผู้มีอำนาจ ยึดมั่นวัตถุมากกว่าจิตใจ เป็นต้น ถึงแม้ในปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 จะกำหนดบทลงโทษผู้กระทำผิดไว้ในหลายมาตรา แต่ผู้สมัครหรือหัวคะแนนก็ยังคงมีความพยายามที่จะกระทำผิดอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย

4.6 บทบาทของเงินกับการเลือกตั้ง

บทบาทของเงินกับการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านมาเรียบเรียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. **บทบาทของเงินกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง** การใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่ค่าสมัคร ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งผู้ที่ได้เปรียบมักเป็นผู้ที่มีทรัพยากรทางการเมืองโดยเฉพาะ “เงิน” ในฐานะทุนที่สูงกว่า เพราะในการเลือกตั้งนั้นเราปฏิเสธไม่ได้ว่าเงินมีบทบาททั้งโดยทางตรงและทางอ้อม บทบาทที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ การใช้จ่ายเงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งนั้นผู้สมัครแต่ละคนจะต้องใช้เงินในการดำเนินกิจกรรมการหาเสียงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าพิมพ์ป้ายโฆษณา แผ่นปลิว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหาเสียงตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูหรือค่าจ้างห้วคະແນน ตลอดจนการซื้อที่โฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือซื้อเวลาโฆษณาในวิทยุ โทรทัศน์ ก็จำเป็นต้องต้องใช้เงิน ผู้สมัครบางคนยอมเสียเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งของตนเอง เช่น สร้างหรือซ่อมวัด โรงเรียน สะพาน และเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในงานสังคมเพื่อเสริมสร้างบารมีของตน เช่น งานมงคลสมรส งานบวช งานทอดผ้าป่า งานเลี้ยงวันเกิด เป็นต้น นอกจากนั้นผู้สมัครอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายในรายการอื่น ๆ อีกในระยะเวลาก่อนวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สมัครมีแนวโน้มต้องหาทางประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาตัวเองด้วยเทคนิคใหม่ ๆ หรือวิธีการหาเสียงแบบ “ไฮเทค” เพื่อไม่ให้ซ้ำกับคู่แข่งและเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้คะแนนเสียงมากขึ้น

เงินกับกระบวนการหาเสียงข้างต้นนี้ เรารู้จักในนามของ “ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง” ซึ่งได้มีการยอมรับอย่างเป็นทางการกล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 49 บัญญัติว่า “การใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งใดให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้...เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด”

2. **การเลือกตั้งเป็นเรื่องของผู้มีฐานะ** ในกรณีของประเทศกำลังพัฒนามีคำกล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยเป็นการเมืองของคนรวยเพราะต้องใช้เงินทุนสูง” คนจนไม่มีสิทธิทางการเมืองตามปกติคนานาประเทศที่เป็นประชาธิปไตยก็ได้ออกกฎหมายจำกัดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เช่นกัน การยอมรับบทบาทของเงินดังกล่าวแทบจะไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

ถ้าเงินนั้นถูกนำไปใช้ในทางที่ควรจะเป็น แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ใช้เงินเพื่อวัตถุประสงค์เกินกว่าที่กฎหมายอนุญาตและเป็นการขัดต่อกฎหมายอีกด้วย

พงศธร จันทรแก้ว (2535 : 36) ได้ทำการศึกษาพบว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยได้ให้ความช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคการเมืองของตนถึงคนละ 3,000,000 เยน ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่มากกว่ากฎหมายกำหนด นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังได้รับเงินสนับสนุนจากกลุ่ม (faction) ภายในพรรค ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดอีกประมาณ คนละ 5,000,000 เยน โดยเฉลี่ยการบริจาคเงินจากผู้นำกลุ่มต่าง ๆ

พงศธร จันทรแก้ว (2535 : 38) ยังศึกษาว่าในสหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เหมือนกันกล่าวคือผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งประธานาธิบดี จะใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้งเกินกว่า 20,000,000 เหรียญไม่ได้ ส่วนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเกินกว่า 700,000 เหรียญไม่ได้เช่นกัน แต่ในทางปฏิบัตินั้นย่อมมีการใช้จ่ายเกินกว่าความเป็นจริงมาก และพงศธร จันทรแก้ว ได้ศึกษางานเขียนของ เฮอร์เบิร์ต อี.อเล็กซานเดอร์ (Hervert E.Alexander) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าการเลือกตั้งชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ.1976 ระหว่างนายจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) ผู้สมัครในนามของพรรคเดโมแครต และนายเจอร์ลด์ ฟอร์ด (Gerald Ford) ผู้สมัครในนามพรรคริพับลิกัน ปรากฏว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองคนต่างก็ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลางสหรัฐเป็นเงินคนละ 20,000,000 เหรียญ ซึ่งหมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองคนจะขอรับเงินสนับสนุนจากแหล่งอื่นไม่ได้อีก แต่ปรากฏว่าตามข้อเท็จจริง แล้วพรรคการเมืองต้นสังกัดทั้งสองนั้นยังสามารถขอรับความช่วยเหลือด้านการเงินจากแหล่งสนับสนุนต่าง ๆ ได้อีกถึง 3,000,000 เหรียญ

นอกจากนี้ พงศธร จันทรแก้ว (2535 : 42) ยังได้ศึกษางานเขียนของ เฮอร์เบิร์ต อี.อเล็กซานเดอร์ (Hervert E.Alexander) ที่ได้ศึกษาการใช้จ่ายเงินในการหาเสียง โดยพบว่าในการเลือกตั้งใน ค.ศ.1965 ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งทางการเมืองทุกตำแหน่งใช้เงินหาเสียงเลือกตั้งเป็นจำนวนมากถึง 165,000,000 เหรียญ เงินจำนวนมหาศาลทั้งหมดไปในการหาเสียงนั้น มีคำถามที่น่าสนใจยิ่งคือ เมื่อแจกแจงค่าใช้จ่ายแล้ว เงินส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในทางใดบ้าง เช่น การซื้อเสียง โดยผ่านหัวคะแนนและค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

3. วิธีการใช้เงินในการเลือกตั้ง ในกรณีการเลือกตั้งของไทยมีพัฒนาการของการใช้เงินทุนมาตั้งแต่สมัยคณะราษฎรเรื่องอำนาจ เช่น กรณีโรคร้อยเอ็ด จากผลการศึกษาวิจัยของ สุจิต บุญบงการ พบว่า เงินที่ใช้จ่ายในการหาเสียงส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเกินวงเงินที่กฎหมายกำหนด ซึ่งนอกจากจะเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งองค์กรในการหาเสียงเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงที่มีประสิทธิภาพแล้ว การใช้เงินซื้อเสียงยังเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายซึ่งการทุ่มเงินซื้อเสียงในเขตที่

ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคะแนนน้อย มีเวลาหาเสียงจำกัด และมุ่งไปซื้อเสียงสู่กลุ่มตัวอย่างที่ชอบนอนหลับทับสิทธิ์ และมีการศึกษาน้อย ฉะนั้นประเด็นในเรื่องการซื้อเสียงจึงเป็นประเด็นสำคัญ แม้จะมีการกล่าวอ้างว่า “ฉันมาจากการเลือกตั้ง” จึงกลายเป็นเรื่องที่ขาดน้ำหนักไม่น่าเชื่อถือ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2546 : 79) และทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายการเมืองหรือเกิด “ความแข็งทางการเมือง” (เศรษฐพร คูศิริพิทักษ์, 2531 : 3)

กล่าวโดยสรุป บทบาทของเงินกับการเลือกตั้งมีอยู่ 3 ประเด็นหลัก คือ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติ ความเชื่อของบุคคลในเรื่องการเมืองว่าการเมืองเป็นเรื่องของฐานะ และกรณีการใช้เงินในการซื้อเสียงของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง เพราะบทบาทของเงินมีความสำคัญต่อการเลือกตั้ง ทำให้การหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวต้องใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่สิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เหมือนกับคำกล่าวไว้ว่า “การเมืองเป็นกีฬาของคนที่มีเงิน” หากเปรียบเทียบในกรณีของคนไทย ความรู้สึกเช่นนี้ไม่แตกต่างกันมากนัก จากการศึกษาเรื่องนี้ไม่สามารถระบุได้อย่างแน่นอนว่าผู้ที่มีเงินเท่านั้นที่จะชนะการเลือกตั้ง แต่เราอาจกล่าวได้ว่าเงินทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในหมู่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้นทุกที ไม่ว่าจะเขตเลือกตั้งจะใหญ่หรือเล็กก็ตาม แม้ในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ได้กำหนดคบทลงโทษแก่ผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสูงขึ้น แต่ผู้สมัครเหล่านั้นก็ได้เกรงกลัว กฎหมายแต่อย่างใด กลับหาวิธีหลบเลี่ยงการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเพื่อชัยชนะในการเลือกตั้งของตนอยู่ตลอด อันเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขต่อไป

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 14 เรื่อง การปกครองส่วนท้องถิ่น หน้า 112 ถึง 116 เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก ราชกิจจานุเบกษา 24 สิงหาคม 2550

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 282 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้

ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนา และประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบโดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

มาตรา 283 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่ และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน เป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ

ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คณะกรรมการตามวรรคสามจะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่ และการจัดสรรรายได้ที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญการดำเนินการตามวรรคห้า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้วให้มีผลบังคับได้

มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรง และลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และจะมีผลประโยชน์ขัดกันกับการดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายบัญญัติมิได้ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์วิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งและจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว มิให้นำบทบัญญัติวรรคสามและวรรคหกมาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ให้กระทำได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งให้นำบทบัญญัติมาตรา 265 มาตรา 266 มาตรา 267 และมาตรา 268 มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 285 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ การตรวจสอบรายชื่อ และการลงคะแนนเสียง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 286 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วยในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อน

กระทำการเป็นเวลาพอสมควรและในกรณีที่เห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจ จัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา 168 วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 288 การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการ และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาร่วมกัน หรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากัน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิ ที่จะจัดการศึกษาอบรม การฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และ เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและ ระบบการศึกษาของชาติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง คำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษา คุณภาพ สิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในเขตพื้นที่

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่ง อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

(4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

6. ข้อมูลอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ

ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ ถนนเทพา ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

อำเภอเมืองศรีสะเกษ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอรามัน ไร่เลย์และอำเภอยางชุมน้อย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอกันทรารมย์

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอพยุห์ และอำเภอวังหิน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุทุมพรพิสัย

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอเมืองศรีสะเกษ

อำเภอเมืองศรีสะเกษ แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 18 ตำบล 165 หมู่บ้าน
ได้แก่

ตารางที่ 2.2 แสดงเขตการปกครองของอำเภอเมืองศรีสะเกษ

ลำดับ	ชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	หมายเหตุ
1.	เมืองเหนือ	-	
2.	เมืองใต้	-	
3.	คูซอด	10 หมู่บ้าน	
4.	ชำ	14 หมู่บ้าน	
5.	จาน	12 หมู่บ้าน	
6.	ตะดอบ	8 หมู่บ้าน	
7.	หนองครก	8 หมู่บ้าน	
8.	โพนจำ	10 หมู่บ้าน	
9.	โพนค้อ	6 หมู่บ้าน	
10.	โพนเขวา	11 หมู่บ้าน	
11.	หญ้าปล้อง	8 หมู่บ้าน	
12.	ทุ่ม	13 หมู่บ้าน	
13.	หนองไฮ	7 หมู่บ้าน	
14.	หนองแก้ว	12 หมู่บ้าน	
15.	น้ำคำ	15 หมู่บ้าน	
16.	โพธิ์	10 หมู่บ้าน	
17.	หมากเจียบ	11 หมู่บ้าน	
18.	หนองไผ่	10 หมู่บ้าน	

การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองศรีสะเกษ

ท้องที่อำเภอเมืองศรีสะเกษ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 17 แห่ง
ได้แก่

เทศบาลเมืองศรีสะเกษ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองเหนือและตำบลเมืองใต้ทั้งตำบล
รวมทั้งบางส่วนของตำบลหนองครก ตำบล โพนข่า ตำบลห้วยป่าล้อม และตำบลโพธิ์

เทศบาลตำบลน้ำคำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำคำทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพิต ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลุมพิตทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลข่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลข่าทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลจาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลจานทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลตะดอบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะดอบทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองครก (นอกเขต
เทศบาลเมืองศรีสะเกษ)

องค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพนข่า (นอกเขตเทศบาลเมือง
ศรีสะเกษ)

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ค้อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ค้อทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เขวา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์เขวาทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยป่าล้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยป่าล้อม (นอกเขต
เทศบาลเมืองศรีสะเกษ)

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่มทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไฮทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแก้วทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ (นอกเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ)

องค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหมากเจียบทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไผ่ทั้งตำบล

7. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มการเมือง (ตระกูลการเมือง) ในจังหวัดศรีสะเกษ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการที่กลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ให้การสนับสนุน
ผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน
2552 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ <https://politic.myfirstinfo.com> เกี่ยวกับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษย้อนหลัง จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 16 ซึ่งเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 จนถึงปัจจุบัน จะพบว่า มีตระกูลทางการเมืองที่มีบทบาทต่อการเมืองการปกครองระดับประเทศและจังหวัดศรีสะเกษ อย่างหลากหลายเช่น ตระกูลวัชรภรณ์ ตระกูลเครือรัตน์ ตระกูลวิสมหมาย ตระกูลไสกระจ่าง เป็นต้น จนในปัจจุบันจะมีบทบาทอย่างสูง อยู่สองตระกูล คือ ตระกูลเครือรัตน์และตระกูลอังกศกุลเกียรติ ดังนี้

ชุดที่ 16 เลือกตั้งวันที่ 24 กรกฎาคม 2531

นางกรองกาญจน์ วิสมหมาย	พรรคกิจสังคม
นายจ่านง โภธิสโร	พรรครวมไทย
นายประโภชน์ สภาวสุ	พรรครวมไทย
นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์	พรรครวมไทย
นายไพโรจน์ เครือรัตน์	พรรคชาติไทย
นายมหาหิงค์ ไพริน	พรรครวมไทย
นายวีระ ไชยเดชะ	พรรคชาติไทย
นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม	พรรคประชาชน

ชุดที่ 17 เลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535/1

นางกรองกาญจน์ วิสมหมาย	พรรคความหวังใหม่
นายจ่านง โภธิสโร	พรรคสามัคคีธรรม
นายฉันทฤทธิ์ วัชรภรณ์	พรรคกิจสังคม
นายบุญขง วิสมหมาย	พรรคความหวังใหม่
นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์	พรรคกิจสังคม
นายไพโรจน์ เครือรัตน์	พรรคชาติไทย
นายสง่า วัชรภรณ์	พรรคกิจสังคม
นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม	พรรคความหวังใหม่

ชุดที่ 18 เลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535/2

ร.ท.กฤเทพ ไสกระจ่าง	พรรคพลังธรรม
นายจ่านง โภธิสโร	พรรคชาติไทย
นายฉันทฤทธิ์ วัชรภรณ์	พรรคกิจสังคม
นายเทิดภูมิ ใจดี	พรรคความหวังใหม่
นายบุญขง วิสมหมาย	พรรคความหวังใหม่

นายปิยะณัฐ วัชรารกรณ์	พรรคกิจสังคม มีมติให้ออกจาก
พรรค 8 มิถุนายน 2536	
นายมานพ จรัสดำรงนิตย์	พรรคความหวังใหม่ได้รับเลือกตั้ง
แทน 22 สิงหาคม 2536	
นายภูมิินทร์ ลีธีระประเสริฐ	พรรคความหวังใหม่
นายมานะ มหาสุวีระชัย	พรรคพลังธรรม
นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม	พรรคความหวังใหม่
ชุดที่ 19 เลือกตั้งวันที่ 2 กรกฎาคม 2538	
นายจ่านิง โปธิสาโร	พรรคชาติไทย
นายคณัฏฤทธิ์ วัชรารกรณ์	พรรคชาติไทย
นายบุญชง วิสมหมาย	พรรคความหวังใหม่
นายปิยะณัฐ วัชรารกรณ์	พรรคชาติไทย
พ.ต.อ.ทิน วงศ์ปลั่ง	พรรคชาติไทย
นายไพโรจน์ เกรือรัตน์	พรรคชาติไทย
นายมานพ จรัสดำรงนิตย์	พรรคความหวังใหม่
นายวิจิต แสงทอง	พรรคชาติพัฒนา
ชุดที่ 20 เลือกตั้งวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539	
ร.ท.กุเทพ ใสกระจ่าง	พรรคความหวังใหม่
นายจาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์	พรรคชาติไทย
นายคณัฏฤทธิ์ วัชรารกรณ์	พรรคความหวังใหม่
นายบุญชง วิสมหมาย	พรรคความหวังใหม่
นายปิยะณัฐ วัชรารกรณ์	พรรคความหวังใหม่
นายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ	พรรคชาติพัฒนา
นายภูมิินทร์ ลีธีระประเสริฐ	พรรคความหวังใหม่
นายมานพ จรัสดำรงนิตย์	พรรคความหวังใหม่
นายมานะ มหาสุวีระชัย	พรรคประชาธิปัตย์
ชุดที่ 21 เลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544	
ร.ท.กุเทพ ใสกระจ่าง	พรรคความหวังใหม่ สังกัดไทย
รักไทย	
นายจาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์	พรรคไทยรักไทย

นายคณัฏฐ์ วัชรารักษ์	พรรคไทยรักไทย โดนใบเหลือง
18 มกราคม 2545	
นายอมรเทพ สหหมาย	พรรคชาติพัฒนา ได้รับเลือกตั้ง
แทน 3 มีนาคม 2545	สังกัดพรรคไทยรักไทย ศรีสะเกษ เขต 5
พ.ต.อ.ทิน วงศ์ปลั่ง	พรรคชาติไทย
นายธเนศ เครือรัตน์	พรรคไทยรักไทย
นางผ่องศรี แซ่จิ่ง	พรรคชาติไทย
นายพิทยา บุญเฉลียว	พรรคไทยรักไทย
นายมานพ จรัสดำรงนิตย์	พรรคไทยรักไทย
นายจ่านงค์ โภธิสาโร	พรรคไทยรักไทย
ชุดที่ 22 เลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548	
นายจาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์	พรรคไทยรักไทย
นายธเนศ เครือรัตน์	พรรคไทยรักไทย
นายปวีณ แซ่จิ่ง	พรรคไทยรักไทย
นายพิทยา บุญเฉลียว	พรรคไทยรักไทย
นายมานพ จรัสดำรงนิตย์	พรรคไทยรักไทย
นางมาลินี อินนัตร	พรรคไทยรักไทย
นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ	พรรคไทยรักไทย
นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	พรรคชาติไทย
นายอมรเทพ สหหมาย	พรรคไทยรักไทย
ชุดที่ 23 เลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 (เป็นโมฆะ)	
ร.ท.กฤเทพ ไสกระจำง	บัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย
นายจาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์	พรรคไทยรักไทย
นายจ่านงค์ โภธิสาโร	บัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย
พ.ต.อ.ทิน วงศ์ปลั่ง	พรรคไทยรักไทย
นายธเนศ เครือรัตน์	พรรคไทยรักไทย
นายปวีณ แซ่จิ่ง	พรรคไทยรักไทย
นายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ	พรรคไทยรักไทย
นายพิทยา นักร่า	พรรคไทยรักไทย
นายพิทยา บุญเฉลียว	พรรคไทยรักไทย

ชุดที่ 23 (24) เลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ร.ท.กฤเทพ ไสกระจำง	พรรคพลังประชาชน
นายธเนศ เกรือรัตน์	พรรคพลังประชาชน
นายธีระ ไตรสรณกุล	พรรคพลังประชาชน
นายปวีณ แซ่จิ่ง	พรรคพลังประชาชน
นายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ	พรรคพลังประชาชน
นายวิวัฒน์ชัย โทตระไวศยะ	พรรคพลังประชาชน
นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์	พรรคพลังประชาชน
นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ	พรรคชาติไทย
นางอุดมลักษณ์ เฟ็งนรพัฒน์	พรรคมหาชนไทย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิสระ สุวรรณบล วิณา เรื่องสกุล และธูปนรรต วัฒนภรณ์ (2535) ได้ศึกษาในเรื่อง กลไก การเลือกตั้ง สรุปได้ว่า เงินยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ได้รับการเลือกตั้ง โดยเงินส่วนใหญ่จะถูกใช้ในการซื้อคะแนนเสียงผ่านหัวคะแนนในรูปแบบที่แนบเนียนกว่าที่เป็นมา เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้สมัครพรรคหนึ่งพรรคใดได้รับเลือกตั้งมาก ๆ ทั้ง ๆ ที่พยายามทำตัวเป็นกลางทางการเมือง ส่วนการเลือกตั้งสกปรกมากขึ้นยังไม่มีคำตอบ แต่มีแนวโน้มที่จะใช้ทุกกลวิธีที่จะให้ได้รับชัยชนะการเลือกตั้ง และยังมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการเลือกตั้งอย่างละเอียด เพราะการเลือกตั้งเป็นหัวใจของประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของปวงชนเข้ามาทำหน้าที่นิติบัญญัติและบริหารในระดับต่าง ๆ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องยืดหยุ่นนับไว้ และสามารถบังคับใช้ได้อย่างเคร่งครัด ต้องมีการวิเคราะห์กรอบการเพื่อปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพและยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการรับส่งหีบบัตร ลักษณะหีบบัตร การทำรายชื่อผู้มีสิทธิ การกาเครื่องหมายในบัตร การตรวจรายชื่อผู้มีสิทธิ การนับคะแนน และการรวมคะแนน มีข้อเสนอแนะว่าการซื้อเสียงยังอยู่คู่กับการเมืองไทยไปอีกนาน แต่ก็อาจแก้ไขได้ถ้าใช้มาตรการบางอย่าง เช่น ให้มีการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ บ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งนโยบายท้องถิ่น เรื่องปากเรื่องท้อง และคุณภาพชีวิตของคนทำให้ประชาชนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมได้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2549) ได้ศึกษาถึงระบบทฤษฎีเลือกตั้ง สรุปได้ว่าการเลือกตั้งในแต่ละครั้งมักมีเสียงสะท้อนมาเสมอว่ามีการซื้อขายเสียง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535 เป็นที่รับรู้ในแวดวงสาธารณชนว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีการซื้อขายเสียงมากที่สุด จนทำให้การซื้อขายเสียง ถูกสถาปนาขึ้นเป็นสถาบันและวัฒนธรรมทางการเมืองประเภทหนึ่งไปแล้ว ความเป็นสถาบันหมายถึง ลักษณะนามธรรมและรูปธรรมของสรรพสิ่งใด ๆ ซึ่งมีโครงสร้างที่ชัดเจน ความเป็นระบบสูง มีความมั่นคงถาวร มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นจำนวนมาก และถูกยอมรับให้เป็นแบบแผนทางสังคม ผนวกกับความเป็นวัฒนธรรมเข้าไปด้วยแล้วนั้นก็หมายความว่า การซื้อขายเสียง ได้เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองที่ได้รับการยอมรับ ผนึกแน่นอยู่ในวิถีคิด (Way of Thinking) และวิถีชีวิต (Way of life) ของคนในสังคมไทย ดังนั้นเมื่อพูดถึงการเลือกตั้งก็มักจะคิดถึงการซื้อขายเสียง ควบคู่กันไปเสมอ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอย่างเป็นระบบรอบด้านแล้ว การซื้อขายเสียง เป็นเพียงด้านหนึ่งของระบบการทฤษฎีเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วย การทฤษฎีหาเสียง การทฤษฎีซื้อขายเสียงและการทฤษฎีลงคะแนนเสียง ทั้งสามประเภทมีแนวทางที่แตกต่าง

การทำความเข้าใจระบบทฤษฎีเลือกตั้งจำเป็นต้องใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นเครื่องมือ เพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบหรือมิติต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดแห่งพฤติกรรมทฤษฎีนั้น ๆ คำถามหลักของพฤติกรรมนี้คือ ใครทฤษฎี มีพื้นเพพื้นฐานอย่างไร ต้องการทฤษฎีทำไม ร่วมมือกับใคร จะทำการทฤษฎีที่ไหน เมื่อใด ด้วยกลไกและกรรมวิธีอย่างไร ภายใต้คำถามเหล่านี้จึงจำแนกองค์ประกอบของระบบทฤษฎีออกเป็น 4 ด้านหรือ 4 มิติ คือ

1) มิติด้านผู้สมัคร ประกอบด้วยสถานภาพ บทบาท และความคาดหวังของผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งช่วยให้ได้คำตอบว่า ผู้สมัครที่ลงสมัครชิงตำแหน่งทางการเมืองนั้น มีความหวังและมีความต้องการอย่างไร เป็นคนพื้นเพแบบไหน และมีพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างไรซึ่งทำให้สามารถประเมินได้ว่าผู้สมัครจะประพฤติดีหรือไม่ประพฤติดีทฤษฎีในเรื่องการซื้อขายเลือกตั้ง

2) มิติด้านประชาชน เหตุที่นำมาเกี่ยวข้องเนื่องจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งคือประชาชนหรือห้วคะแนนที่ร่วมมือทฤษฎีกับผู้สมัครในการซื้อขายโดยวิธีการใช้สิทธิของตนดังนั้นส่วนที่ว่าด้วยโครงสร้างชุมชน อำนาจการเป็นผู้นำและพฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน จึงกลายเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบทฤษฎีซื้อขายเลือกตั้ง ที่จะช่วยตอบคำถามว่าชุมชนแบบไหน ผู้นำอย่างไร และชาวบ้านลักษณะใด จึงเข้ามามีส่วนร่วมในระบบทฤษฎีเลือกตั้ง

3) มิติด้านการรณรงค์ การรณรงค์หาเสียงเพื่อให้เกิดการคิดและตัดสินใจว่าควรจะเลือกใครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบการปกครองโดยตัวแทน และผู้ที่ประสงค์จะเป็นตัวแทนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มักจะต้องมีการวางแผนมีความรู้พอสมควรในส่วน

เป้าหมายในการเอาชนะการเลือกตั้ง ห้วงฤดูการหาเสียง ตลอดจนยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของการปฏิบัติการรณรงค์ให้สอดคล้องกับห้วงเวลาหาเสียง และการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่ชาญฉลาดเพื่อก้าวสู่ชัยชนะของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหลายย่อมช่วยตอบคำถามบางอย่างว่าทำไมผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจึงเน้นแนวทางการหาเสียงต่างกัน ทำไมบางคนเดินหรือพยายามเดินแนวทางสุจริตน้ำดีเป็นหลัก และทำไมผู้สมัครหลายคนจึงเดินด้านแนวทางทุจริตเป็นการเมืองน้ำเน่าเป็นหลักเป็นต้น

4) มิติด้านแนวทางทุจริต แม้จะทราบโดยกว้าง ๆ ว่า พรรคการเมืองและนักการเมืองส่วนใหญ่จะมีแนวทางทุจริตกันอย่างไร แต่ยากที่จะทราบถึงกรรมวิธีต่าง ๆ ในรายละเอียด เพราะเรื่องนี้มีความซับซ้อน ซ่อนเร้นและลึกซึ้ง ดังนั้นจึงต้องมีการใช้กรอบการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยจำแนกแนวทางการทุจริตออกเป็น 3 แนวทาง คือ การทุจริตหาเสียง การทุจริตซื้อขายเสียง และการทุจริตลงคะแนนเสียง ในมิตินี้จะตอบคำถามที่ว่า ผู้สมัครทำการทุจริตในสามแนวทางนี้ ณ ขั้นตอนใด โดยใช้วิธีการอย่างไร และมีกลุ่มบุคคลใดเป็นกลไกช่วยเหลือให้เกิดการทุจริต

นอกจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านแล้ว การทำความเข้าใจระบบทุจริตเลือกตั้งให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ละเอียดไม่ได้ที่จะต้องนำเอาบริบททางวัฒนธรรมการเมืองในภาพรวมเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะเงื่อนไขดังกล่าวเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนส่งเสริมให้การทุจริตเลือกตั้งดำรงอยู่ และขยายตัววัฒนธรรมการเมืองดังกล่าวคือ วัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์เชิงอำนาจนิยม ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองหลักที่ครอบงำระบบการเมืองไทยมาเป็นเวลานาน

นิสาร์ตน์ วัชรวิงส์ ณ อยุธยา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 : ศึกษาเฉพาะกรณีของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. การปฏิบัติงานเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง มีลักษณะเป็นการสั่งการจากเบื้องบนลงมา รูปแบบและวิธีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนดเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้รับผิดชอบ และชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้านดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่จึงขาดความเป็นอิสระในการกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงในการปกครองท้องถิ่นที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับเทศบาล

2. การทำงานซ้ำซ้อนกับอำเภอเมืองเชียงใหม่และนอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของจังหวัดเชียงใหม่ โดยอำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบ

การดำเนินงานในเขตพื้นที่ของอำเภอเมืองซึ่งรวมถึงพื้นที่เขตเทศบาล แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 เทศบาลนครเชียงใหม่ต้องเข้าไปดำเนินการตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านซึ่งถือว่าอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ และคงเป็นปัญหาเดียวกันกับเทศบาลเมืองอื่น ๆ

สุรพล ศิวานนท์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ผู้มีอายุระหว่าง 18-19 ปี จากการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพฤติกรรมในการเลือกตั้งที่กระตือรือร้นมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเพศหญิง มีพฤติกรรมในการเลือกตั้งที่กระตือรือร้นมากกว่า เพศชาย 3) พฤติกรรมในการเลือกตั้งในประเด็นต่าง ๆ เช่น การแนะนำบุคคลอื่นให้ไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง การชักชวนบุคคลอื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพบเห็นบุคคลอื่นนำเงิน หรือสิ่งของมาแจก มีความแตกต่างกันไปตามเพศ และสถานะทางการศึกษา

จิราวรรณ จงสุทธานามณี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมของกลุ่มหนุ่มสาวในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 : กรณีศึกษา จากการศึกษาพบว่า กลุ่มหนุ่มสาวในเขตอำเภอเมืองเชียงราย เลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกิดในจังหวัดเชียงรายและพูดภาษาท้องถิ่นได้ กลุ่มหนุ่มสาวมีความคิดเห็นที่ต่อต้านการรับอามิสสินจ้างในการลงคะแนน มีแนวโน้มที่จะพิจารณาเลือกพรรคและบุคคลส่วนใหญ่ มีการตัดสินใจจากสื่อต่าง ๆ มากกว่าการชักจูง และมีความกระตือรือร้นที่จะไปเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่จะเกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในการเลือกตั้ง ให้มาก และในการทำการศึกษาคควรให้กลุ่มตัวอย่างที่มากและครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น

ศิวะพร บุญจมาลา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน : ศึกษากรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 พ.ศ.2537 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนมากที่สุดคือ พรรคการเมือง คุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหัวหน้าคะแนน ตามลำดับ นอกจากนี้จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนมีความสนใจในการเลือกตั้งค่อนข้างมาก และจากการศึกษาพบว่าพรรคการเมืองมีบทบาทมากที่สุดในการเลือกตั้ง รองลงมาคือคุณสมบัติผู้รับสมัครเลือกตั้งและหัวหน้าคะแนน

ศราวุธ ศรีประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ รายได้

ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล อาชีพ ประชาชนที่ได้รับจากเทศบาล ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำปลายมาศ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ณัฐพล พุกประเสริฐ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการกล่อมเกลາทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โทรทศน์เป็นหน่วยการเรียนรู้ ที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการกล่อมเกลາทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด โดยประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจจะรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทศน์ และโทรทศน์ก็มีผลต่อการเรียนรู้ เพิ่มความรู้ความเข้าใจของประชาชนอีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนมีการเรียนรู้ทางการเมืองที่ดีในระดับหนึ่งอยู่แล้ว หน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ก็เข้าไปมีบทบาทในการกล่อมเกลาของประชาชน ทั้งในทางบวกและทางลบแต่บางหน่วยการเรียนรู้ก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับระดับการกล่อมเกลาเลย โดยที่การศึกษา อาชีพ และรายได้ เข้าไปมีความสัมพันธ์กับระดับการกล่อมเกลาเพียงบางเรื่องเท่านั้น

แมนมาศ โอสถ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของความสัมพันธระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยแปรผันตามความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นได้หยิบยื่นให้แก่ชุมชนย่อย ในชุมชนย่อยที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมาก สมาชิกชุมชนจะให้การเคารพนับถือแก่นักการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน โดยชาวบ้านเห็นว่าความช่วยเหลือดังกล่าวเป็นความช่วยเหลืออย่างจริงใจ แม้ในตอนแรกชาวบ้านจะคิดว่าความช่วยเหลือที่กลุ่มการเมืองหยิบยื่นจะเป็นความช่วยเหลือที่หวังผลทางการเมือง แต่การเข้าพบปะเยี่ยมเยียนชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอได้ขาด จนเกิดความสนิทสนมกันทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ สามารถปรึกษาหารือกันได้ทุกเรื่อง ขอมรับนักการเมืองเป็นเสมือนคนในครอบครัวเลยทีเดียว ในขณะที่ชุมชนย่อยที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นน้อย มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น รูปแบบของความสัมพันธยังคงอยู่ในฐานะนักการเมืองกับชาวบ้าน แม้จะมีการพบปะทักทายกันตามงาน ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนได้รับการเคารพนับถือแต่ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเสมือนคนในครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบว่า การที่ชาวบ้านมีความเข้าใจในระบบการเมืองมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของคนในระบบการเมืองว่าเป็นผู้ที่สามารถกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปเป็นคณะผู้บริหารเทศบาลได้ ดังนั้นการที่ตนจะเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้เข้าไปทำงานใน

ฐานะตัวแทนของประชาชน จะต้องเลือกผู้ที่ทำงานเพื่อชุมชนจริง ๆ และชุมชนย่อยจะต้องได้รับการดูแลจากนักการเมืองเป็นอย่างดี ชาวบ้านจึงจะพิจารณาจากบุคคลที่ทำงานให้กับชุมชนย่อยได้อย่างสม่ำเสมอทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองท้องถิ่นจึงต้องทำงานให้มากขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นถึงผลงานและความตั้งใจจริง โดยการให้ความช่วยเหลือชุมชนย่อยในทุกเรื่องที่ชุมชนย่อยได้ร้องขอเข้ามา

โดยองค์ประกอบของประชากรที่มีผลต่อระดับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ได้แก่

1) ผู้นำชุมชน ในชุมชนย่อยที่ผู้นำชุมชนใกล้ชิดกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมาก ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยมาก

2) ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกในชุมชน ชุมชนย่อยที่สมาชิกมีฐานะยากจน ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมากกว่าชุมชนย่อยที่สมาชิกมีฐานะดี ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่มากกว่าด้วย

สันติ รอดไพฑูรย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. การเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถามมาจากเหตุผลจูงใจเรื่องการรักษาประโยชน์ของท้องถิ่น รองลงมาคือจากเหตุผลจูงใจเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น

2. ปัจจัยด้านผลประโยชน์ส่วนรวมมีผลต่อการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าปัจจัยด้านผลประโยชน์ส่วนตัว

3. เปรียบเทียบผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมในการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น

3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นโสด หย่าร้าง หรือม่าย และมีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า

3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่การศึกษาสูงกว่า มีอาชีพค้าขาย มีรายได้สูงกว่า และมีตำแหน่งเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า

วรุฒม์ เจดีย์ภัทรนาท (2541 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมือง ผลการศึกษาพบว่า พรรคการเมืองได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่กลับไม่ยอมให้นักการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล และไม่เห็นด้วย ที่จะสังกัดพรรคการเมืองเพราะเกรงจะเกิดความขัดแย้งความแตกแยก ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแบบผู้อุปถัมภ์

กับผู้ที่อุปถัมภ์ในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่พรรคการเมืองไม่มีอิทธิพลใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลกระทบของความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก

พิเชฏ์ ศรีประศาสตร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนในจังหวัดตรังที่มีสิทธิเลือกตั้งนักการเมืองในจังหวัดตรัง จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในจังหวัดตรังมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือด้านประสบการณ์ในการทำงาน ด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงนอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และสถานที่อยู่ในปัจจุบันต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน และคุณลักษณะของนักการเมืองที่ดีที่ประชาชนตัดสินใจเลือกมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน

จาตุรงค์ เฟิงนรพัฒน์ (2549 : บทคัดย่อ) ปัญหาความน่าเชื่อถือในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง : กรณีศึกษาการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 ปัญหาความน่าเชื่อถือ ในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความสำคัญซึ่งในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 2 เมษายน 2549 มีการใช้อำนาจหน้าที่จนเกิดปัญหา กับคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างมากโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบขององค์กร และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2) เพื่อศึกษาการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 3) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากเอกสารต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ของไทยมีรูปแบบองค์กรเดียว คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 ตามกฎหมายปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่พบว่า ปัญหาพระราชกฤษฎีกายุบสภาและกำหนดวันเลือกตั้งเกิดความไม่เที่ยงธรรม การจัดหาเลือกตั้งไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ไม่สามารถดูแลการเลือกตั้งให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม จนพรรคใหญ่จ้างพรรคเล็กส่งผู้สมัครแข่งขัน เกิดการฟ้องร้องเรื่องขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และละเว้นในการปฏิบัติหน้าที่ จากปัญหาที่กล่าวมาเมื่อมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลอาญา ซึ่งว่าเป็นความผิด ทำให้เห็นถึง

ปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่โดย มิชอบส่งผลต่อความน่าเชื่อถืออย่างชัดเจน ส่วนจากบทความโพลล์ชี้ให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของ กกต. ที่ลดต่ำลงจากสังคม สรุปได้ว่าจากข้อมูลที่กล่าวมาเป็นเหตุการณืใช้อำนาจหน้าที่ไม่เป็นกลาง ขัดกฎหมาย ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาระบบการเลือกตั้ง กกต. ให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาล ให้ภาคเอกชน ประชาชน มีส่วนร่วมมากขึ้น มีกระบวนการควบคุมตรวจสอบจากองค์กรต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น การใช้อำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยตัดสินควรอยู่กับหน่วยงานยุติธรรม



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองจังหวัดศรีสะเกษ : กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ

“การวิจัยเชิงคุณภาพ” ในทางรัฐศาสตร์นั้นหมายถึง การแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาปรากฏการณ์ทางการเมือง จาก “สภาพแวดล้อม” หรือ “บริบท” ตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ทางการเมืองในสภาพแวดล้อมหรือบริบท โดยการศึกษาดังกล่าวมุ่งไปที่ปัจจัยด้านโลกทัศน์หรือความคิดทางการเมืองเป็นสำคัญ

ดังนั้น “การวิจัยเชิงคุณภาพ” จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านโลกทัศน์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อทางการเมือง เนื่องจากการศึกษาทางรัฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดทางการเมือง สถาบัน ทศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองเป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงเน้นหนักไปที่การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบการใช้ข้อมูลจากเอกสาร โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตีความและนำไปสู่การสร้าง “ข้อสรุปทั่วไป”

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มการเมือง “ตระกูลอังกษกุลเกียรติ” กลุ่มการเมือง “ตระกูลเครือรัตน์” กลุ่มผู้สมัครรับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ ซึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 6 กันยายน 2552 จำนวน 13 องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ตำบลคูซอด ตำบลชำ ตำบลจาน

1.2.4 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น จำนวน 13 ตำบล เลือกเจาะจงเฉพาะผู้ได้รับการเลือกตั้งตำบลละ 3 คน รวมเป็นประชากรตัวอย่าง จำนวน 39 คน/ตัวอย่าง (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ : กรณีศึกษา การเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 โดยอาศัยเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี และแนวคิด จากตำรา บทความทางวิชาการ เอกสารราชการและองค์กรเอกชน หนังสือ งานค้นคว้าวิจัย หนังสือพิมพ์ และรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง การสร้างทายาท การสร้างฐานอำนาจทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และอิทธิพลทางการเมือง

2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมประมวลความคิดจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำผลสัมภาษณ์ไปเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเมือง ระหว่างกลุ่มการเมืองในระดับประเทศกับกลุ่มการเมืองในระดับท้องถิ่นว่ามีรูปแบบ และแนวทางเกี่ยวพันกันในรูปแบบหรือลักษณะใด การให้การสนับสนุนนั้นจะส่งผลเป็นรูปธรรมต่อการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร โดยประเด็นที่สัมภาษณ์แบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ คือ

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนกลุ่มการเมือง มีประเด็นที่จะสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. สถานะทางการเมืองหรือการดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปัจจุบัน
2. การก้าวเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง
3. ปัจจัยในการการสร้างกลุ่มฐานเสียง (หัวคะแนน) และการสนับสนุน
4. การให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในระดับต่างๆ
5. รูปแบบการให้การสนับสนุน
6. ผลที่คาดหวังจากการสนับสนุนทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง
7. แนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ

2.2.2. **กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับการสนับสนุน** มีประเด็นที่จะสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. เหตุและปัจจัยใดในการตัดสินใจสมัครรับเลือกตั้ง
2. ในการเมืองระดับท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือไม่
3. เคย/ไม่เคย/ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใด อย่างไร
4. การสนับสนุนโดยกลุ่มการเมืองส่งผลต่อการเลือกตั้งหรือ เอื้อประโยชน์ในด้านอื่น
5. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จากปัญหาการซื้อเสียง
6. สาเหตุสำคัญที่ต้องรับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมือง และพันธกิจที่ต้องมีต่อกัน
7. แนวทางหรือมาตรการในแก้ไขปัญหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงเหตุและปัจจัยในการให้การสนับสนุนระหว่างกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบไปด้วยกลุ่มการเมืองในตระกูล อังคสกุลเกียรติ กับกลุ่มการเมืองในตระกูลเครือรัตน์ เขตเลือกตั้งที่ 1 (อำเภอเมืองศรีสะเกษ) กับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก/สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ความสัมพันธ์ในเชิงการเมือง ตลอดจนผลจากการสนับสนุนและสภาพปัญหาตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงจัดเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์รายบุคคลอย่างละเอียดและครอบคลุมทุกประเด็น เพื่อให้สามารถตอบคำถามของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยจัดเก็บข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการแสดงทัศนคติของกลุ่มตัวแทนกลุ่มการเมือง 2 กลุ่ม และกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอย่างเจาะลึก

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้านกลุ่มการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง ตลอดจนระบบอุปถัมภ์ในทางการเมือง กับทั้งข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ แล้วนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ พิจารณาความเป็นไปได้และความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนรายงานตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่อไป

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาดำเนินการตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการพิจารณาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความเป็นไปได้ของข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล เพื่อนำเสนอในเชิงพรรณนา



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ : กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ทำการวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลทางการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ข้อมูลเฉพาะกลุ่มการเมือง “ตระกูลอังกศกุลเกียรติ” กับ “ตระกูลเครือรัตน์”

ตอนที่ 3 รูปแบบการให้การสนับสนุนแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่มีขึ้นของกลุ่มการเมือง และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการให้การสนับสนุน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษา

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ผลการศึกษา

1. ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ทำการวิจัย

อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 ตำบล จำนวน 165 หมู่บ้าน คือ ตำบลเมืองเหนือ ตำบลเมืองใต้ ตำบลคูซอด ตำบลชำ ตำบลทุ่ม ตำบลจาน ตำบลตะดอบ ตำบลหนองครก ตำบลโพนเขวา ตำบลโพนข่า ตำบลโพนค้อ ตำบลหญ้าปล้อง ตำบลหนองไฮ ตำบลหนองแก้ว ตำบลน้ำคำ ตำบลโพธิ์ (นอกเขตเทศบาล) ตำบลหมากเจียบ และ ตำบลหนองไผ่ โดยมีพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 13 ตำบล ที่ได้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้น เนื่องจากสภาพมหาดวาระ มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งพื้นที่วิจัย จำนวน 13 ตำบล มีจำนวนหน่วยเลือกตั้ง/หมู่บ้านดังนี้

1.1 ตำบลคูซอด จำนวน 10 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 20 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.2 ตำบลชำ จำนวน 14 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 28 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.3 ตำบลทุ่ม จำนวน 13 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 26 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.4 ตำบลจาง จำนวน 12 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ 24 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.5 ตำบลหนองครก จำนวน 9 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 18 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.6 ตำบลโพนป่า จำนวน 10 หมู่บ้าน/หน่วยเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 20 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.7 ตำบลโพนค้อ จำนวน 6 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ 12 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.8 ตำบลหญ้าปล้อง จำนวน 8 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 16 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.9 ตำบลหนองไฮ จำนวน 7 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ 14 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.10 ตำบลหนองแก้ว จำนวน 12 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 24 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.11 ตำบลโพธิ์ (นอกเขตเทศบาล) จำนวน 6 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 12 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.12 ตำบลหมากเจียบ จำนวน 11 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 22 คน มีนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

1.13 ตำบลหนองไผ่ จำนวน 11 หมู่บ้าน/เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 22 คน มีนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มการเมืองที่มีอิทธิพลในจังหวัดศรีสะเกษ

ตระกูล วิสมหมาย

ตระกูล “วิสมหมาย” โดยนายบุญขง วิสมหมาย ได้เข้าสู่วงการเมืองโดยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะได้รับเลือกตั้งหลายสมัย สมรสกับนางกรองกาญจน์ วิสมหมาย รับราชการเป็นนายแพทย์ ไม่มีบุตรด้วยกัน นายบุญขง วิสมหมาย ได้สมัครรับเลือกตั้งระดับประเทศ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดศรีสะเกษ หลายสมัยด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 เป็นสมัยแรก ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2535-2538 ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 2 ได้รับการเลือกตั้งสมัยที่ 3 ในระหว่าง ปี พ.ศ.2538-

2539 และต่อมาได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 4 ในระหว่างปี พ.ศ.2539-2543 และสมัยที่ 5 ได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ.2543 ในขณะเดียวกัน นางกรรณิกาญจน์ วิสมหมาย คู่ชีวิตก็ได้ลาออกจากงานประจำเข้าสู่วงการเมืองเช่นเดียวกัน ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมัยแรกใน พ.ศ.2531 สังกัดพรรคกิจสังคม สมัยที่ 2 ในปี พ.ศ.2535/1 พรรคความหวังใหม่ ได้เข้าสภาไปพร้อมกับสามีคือ นายบุญชง วิสมหมาย ที่ได้รับการเลือกตั้งเช่นเดียวกันและพรรคเดียวกัน ก่อนที่ต่อมา นางกรรณิกาญจน์ วิสมหมาย จะยุติเส้นทางของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เปิดทางให้กับ นายบุญชง วิสมหมาย แต่เพียงผู้เดียว และต่อมายังได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาอีก 1 สมัย นายบุญชง วิสมหมาย กับนางกรรณิกาญจน์ วิสมหมาย ถือได้ว่าเป็นนักการเมืองรุ่นแรกของจังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้เข้าไปมีบทบาทที่โดดเด่นในสภา จนได้รับตำแหน่งทางการเมืองเป็นถึงเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในสมัยที่ พลเอกชเวตดิช ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี กระทั่งต่อมาในสมัยสุดท้าย นายบุญชง วิสมหมาย ได้เสียชีวิตเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2546 ขณะที่ยังคงดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสูญเสียของชาวจังหวัดศรีสะเกษ เพราะเหตุที่ท่านเป็นบุคคลทรงคุณค่าของจังหวัด ระหว่างการดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ได้สร้างคุณประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างค่าน้ำประปาตามระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ทำให้จังหวัดศรีสะเกษ มีสนามกีฬาที่มาตรฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสมาคมฟุตบอลของจังหวัด ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รวมใจของประชาชนชาวศรีสะเกษ ถึงปัจจุบัน ทั้งยังได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สำคัญขึ้น คือ สถาบันราชภัฏศรีสะเกษ กระทั่งได้มีการจัดตั้งและดำเนินการด้านการเรียนการสอนได้ในปี พ.ศ.2542

ในด้านการเมือง นายบุญชง วิสมหมาย และ นางกรรณิกาญจน์ วิสมหมาย เป็นนักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลทางการเมืองที่สำคัญ ได้มีส่วนผลักดันและสนับสนุนคนในตระกูล “อังกศกุลเกียรติ” และ ตระกูล “เครือรัตน์” เข้าสู่เส้นทางการเมือง และนอกจากนี้ยังผลักดันให้เลขานุการส่วนตัว คือ นายจิตติพนธ์ วิริยะ โรจน์ ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดศรีสะเกษ อีกหลายสมัย ในปัจจุบันถึงแม้ว่านายบุญชงฯ จะได้จากโลกนี้ไปแล้ว แต่นางกรรณิกาญจน์ วิสมหมาย ภรรยา ยังคงมีอิทธิพลทางการเมืองพอสมควร จากการที่ท่านได้ร่วมกันกับสามีทำงานรับใช้ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ และได้สร้างประโยชน์ไว้มากมาย จึงเป็นที่นับถือของประชาชน และกลุ่มการเมืองกลุ่มอื่นอยู่กระทั่งปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะไม่มีทายาทโดยตรงก็ตาม

ตระกูลวัชรภรณ์

ตระกูล “วัชรภรณ์” โดย นายสง่า วัชรภรณ์ เป็นกลุ่มการเมืองหรือตระกูลที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ที่จะไม่กล่าวถึงมิได้ เพราะเหตุที่ตระกูลดังกล่าวได้มีการสืบทอดตำแหน่งหรือ

ทายาททางการเมือง กระทั่งเป็นตระกูลการเมืองที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งนักการเมืองดังในตระกูลนี้คือ “นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์” กับ “นายคณัยฤทธิ วัชรภรณ์”

นายสง่า วัชรภรณ์ เข้าสู่เส้นทางนักการเมือง จากการที่ประกอบอาชีพทางธุรกิจมาก่อน จนประสบผลสำเร็จทางธุรกิจ ก่อนสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อปี พ.ศ.2499 และ ยังได้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องกันหลายสมัย ขณะดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นก็ได้สร้างทายาททางการเมืองลำดับที่ 2 คือ นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ซึ่งนายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ วันที่ 13 เมษายน 2492 จากการร่วมงานกับบิดาในการหาเสียงเลือกตั้ง การรับใช้ประชาชนในฐานะที่เป็นทนายความชื่อดังของจังหวัด ทำให้มีการกล่อมเกลாதทางการเมืองจนมีประสบการณ์ขึ้นเป็นลำดับ จึงกลายเป็นทายาทคนสำคัญที่สร้างชื่อเสียงทางการเมืองให้กับตระกูลวัชรภรณ์ ในเวลาต่อมา

นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยแรกเมื่อปี พ.ศ. 2518 และยังได้รับการเลือกตั้งต่อเนื่องกันคือ ปี 2518, 2519, 2522, 2526, 2529, 2531, 2535/1, 2535/2, 2538, 2539 รวมทั้งสิ้น 10 สมัย พร้อมกันนั้นยังได้รับตำแหน่ง ทางการเมืองที่สำคัญดังนี้ คือ

- 1) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2518
- 2) เลขานุการรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2519
- 3) รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ปี 2526
- 4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2534
- 5) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2535, 2538

ในส่วนตำแหน่งในพรรคการเมืองนั้น นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ยังมีบทบาทสำคัญในพรรคหลายพรรค คือ สังกัดพรรคธรรมสังคม พรรคเสรีธรรม พรรคชาติไทย พรรครวมไทย พรรคเอกภาพ พรรคความหวังใหม่ และพรรคไทยรักไทย โดยเฉพาะพรรคเอกภาพนั้น นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ เป็นถึงรองหัวหน้าพรรค ในระหว่างการดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ นั้น นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ได้เป็นนักการเมืองผู้มากด้วยประสบการณ์ เป็นดาวสภา และเป็นนักพูดปากกล้า ไม่ว่าจะอยู่ร่วมกับพรรคการเมืองในฝ่ายค้านหรือพรรครัฐบาล มีความสำคัญต่อพรรคการเมือง จนได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ถึง 2 สมัย ก่อนที่จะวางมือทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ.2546 เพราะเหตุที่ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์อย่างรุนแรง ระหว่างการเดินทางกลับจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จากอุบัติเหตุหนักดังกล่าวทำให้นายปิยะฉัฐ วัชรภรณ์ ขาดความสามารถทางการเมืองมองเห็น กระทบตาบอดในเวลาต่อมา ทำให้จำเป็นต้องลดบทบาททางการเมืองและหายไปวงการเมืองของประเทศ และของจังหวัดศรีสะเกษ

นายคณัฏฐ์ วัชรภรณ์ ถือได้ว่าเป็นทายาททางการเมืองรุ่นที่ 3 ของตระกูลวัชรภรณ์ เกิดเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2496 เป็นบุตรชายของนายสง่า วัชรภรณ์ และเป็นน้องชายคนรองของ นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ ด้วยเหตุที่เป็นทายาทของนักการเมือง และเป็นตระกูลของนักกฎหมาย ทำให้นายคณัฏฐ์ฯ ได้ถูกกล่อมเกลา และวางรากฐานทางการเมืองจากนายสง่าฯ ผู้เป็นบิดา โดยภายหลังจากศึกษาจบนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเกริกแล้ว ก็ได้ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นทนายความ ตามแบบอย่างของพี่ชาย ต่อมาได้ถูกวางตัวให้ลงสมัครเป็นสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในนามพรรคกิจสังคม เมื่อปี พ.ศ.2535/1 ได้รับการเลือกตั้งตามรอยบิดาและพี่ชาย และ 2535/2 ซึ่งเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองขึ้น ก็ได้รับการเลือกตั้งอีกครั้ง กระทั่งสมัยที่ 3 ได้ย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทย ของนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้รับการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2538 และสมัยที่ 4 ได้ย้ายมาร่วมรัฐบาลกับ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในนามพรรคความหวังใหม่ ทำให้ได้รับการเลือกตั้ง และ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรค ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2539 กระทั่งสมัยที่ 5 ได้ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทย ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จนได้รับการเลือกตั้ง และ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2544 ซึ่งในสมัยเดียวกันนั้นก็ได้รับใบเหลืองจากคณะกรรมการเลือกตั้ง ทำให้ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพราะถูกกล่าวหาว่าทุจริตการเลือกตั้ง โดยในการเลือกตั้งใหม่นี้ นายคณัฏฐ์ วัชรภรณ์ พ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง จนต้องยุติบทบาททางการเมือง ไม่สามารถเจาะสนามเลือกตั้งได้อีกในสมัยต่อมา เพราะพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งหลายครั้ง จึงทำให้ทายาททางการเมืองในตระกูลวัชรภรณ์ จบสิ้นลง แต่เพียงนายคณัฏฐ์ วัชรภรณ์ เท่านั้น

ตระกูลเครือรัตน์

ตระกูล “เครือรัตน์” โดย นายไพโรจน์ เครือรัตน์ ได้สร้างทายาททางการเมืองมาเป็นลำดับ ได้รับการเลือกตั้งต่อเนื่องมาทุกสมัย โดยมีทายาททางการเมืองคนดังที่สำคัญ คือ “นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์” กับ “นายธนศ เครือรัตน์” ซึ่งจะได้กล่าวถึงประวัติและเส้นทางการเข้าสู่การเมือง การดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญของบุคคลในตระกูลดังกล่าวพอสังเขป ดังนี้

นายไพโรจน์ เครือรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2466 เป็นลูกเกษตรกรชาวจังหวัดศรีสะเกษ ที่ตำบลละเอาะ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ บิดาคือ นายภู เครือรัตน์ มารดาคือนางนกแก้ว เครือรัตน์ บิดามารดาประกอบอาชีพทำนา และประกอบธุรกิจส่วนตัว มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 4 คน ได้รับการศึกษาเบื้องต้นเมื่อปี พ.ศ.2473 ที่โรงเรียนประถมศึกษาบ้านละเอาะ ตำบลละเอาะ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ กระทั่งจบชั้นประถมปีที่ 4 จึงได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีชื่อเสียงคือ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2483 การเรียนอยู่ในชั้นดัตจนได้รับคำชม ในปี พ.ศ.2484 ได้สอบชิงทุนเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ที่โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา) กรุงเทพมหานคร จนสำเร็จการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2486 ระดับการศึกษาสอบได้ประโยคครูประถม (ป.ป.)

นายไพโรจน์ เกรือรัตน์ ได้สอบแข่งขันจนได้รับการบรรจุเป็นครูในปีต่อมา บรรจุตำแหน่งครั้งแรกที่โรงเรียนบ้านขนวน ตำบลละเอาะ ใกล้บ้านเกิดอันเป็นภูมิลำเนา ก่อนที่หน้าที่ราชการครู จะประสบผลสำเร็จ ก้าวหน้าตามลำดับ จนได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นครูใหญ่ บ้านขนวน ในเวลาไม่นานนัก และได้โยกย้ายมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านจี้เหล็ก ตำบลละเอาะ อำเภอหน้าถี้ลิ่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนสุดท้ายก่อนตัดสินใจเข้าสู่วงการธุรกิจ แล้วได้เข้าสู่เส้นทางด้านการเมือง ในเวลาต่อมา

ในด้านชีวิตครอบครัว นายไพโรจน์ เกรือรัตน์ ได้สมรสกับ นางอุทัยวรรณ โปะเงิน มีบุตรด้วยกันรวม 8 คน ดังนี้

- 1) นายโกศล เกรือรัตน์ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว
- 2) นางเอมอร ลิขิตสุวรรณ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว
- 3) นางนิตยา อนุสรณ์ศักดิ์ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว
- 4) นายณรงค์สิทธิ์ เกรือรัตน์ สมาชิกวุฒิสภา/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- 5) นางทิพวรรณ สกุลคณานวัฒน์ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว
- 6) นางสาวรัชณี เกรือรัตน์ อาชีพ รับราชการ
- 7) นางศิริพร เกรือรัตน์ อาชีพ พนักงานของรัฐ
- 8) นายชเนศ เกรือรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1

ในด้านธุรกิจ ภายหลังจากนายไพโรจน์ฯ ประสบความสำเร็จในอาชีพครู แล้วจึงได้ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพธุรกิจ โดยเบื้องต้นได้จัดซื้อรถยนต์สองแถว รับส่งคนจากต่างอำเภอเข้าสู่ตัวเมือง รับส่งสินค้าจำหน่ายอะไหล่รถยนต์ กระทั่งต่อมาได้เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ยี่ห้อโตโยต้า และเป็นตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้า ประจำจังหวัดศรีสะเกษ โดยที่เบื้องต้นงานด้านธุรกิจจะประสบปัญหาอยู่บ้าง แต่ต่อมาเมื่อสามารถสร้างความคุ้นเคยกับงานใหม่ กลุ่มธุรกิจของนายไพโรจน์ฯ ได้ประสบผลสำเร็จจนสร้างความร่ำรวยมาสู่ตระกูล กลายเป็นคหบดีคนสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ และธุรกิจดังกล่าวนี้ขยายท่วงต่อมาได้ร่วมกันสร้างสรรค์และต่อยอดจนเป็นนักธุรกิจชั้นนำของจังหวัดศรีสะเกษ กระทั่งถึงปัจจุบัน

การทำงานด้านการเมือง ภายหลังจากการที่ประสบผลสำเร็จในทางธุรกิจเกินคาด สร้างรายได้อย่างมหาศาลแล้ว ทำให้นายไพโรจน์ เกรือรัตน์ ซึ่งเป็นลูกชานาจากชนบท มีความ

ประสงค์จะเข้าเป็นตัวแทนรับใช้ประชาชน ทั้งในตัวเมืองและต่างอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาส และต้องการความช่วยเหลือ จึงได้หันเหตัวเองเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยเริ่มจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น แล้วผันไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ จนประสบความสำเร็จทางด้านการเมือง ดังมีรายละเอียดการดำรงตำแหน่งดังนี้

- 1) เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พ.ศ.2502-2515
- 2) เป็นประธานสภาเทศบาลเมืองศรีสะเกษ (2 สมัย) พ.ศ.2513-2514
- 3) เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2517-2520
- 4) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 1 พ.ศ.2522
- 5) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 2 พ.ศ.2525
- 6) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 3 พ.ศ.2529
- 7) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 4 พ.ศ.2532
- 8) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 5 พ.ศ.2535
- 9) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคชาติไทย) สมัยที่ 6 พ.ศ.2538

นอกจากนี้ยังได้รับตำแหน่งในทางการเมืองอีกหลายตำแหน่งที่สำคัญ คือ เป็นที่ปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2530 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 เป็นกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายการศึกษา ปี พ.ศ.2538 และ เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (นายบรรหาร ศิลปอาชา) ปี พ.ศ. 2538

วาระสุดท้าย นายไพโรจน์ เครือรัตน์ ได้จากโลกและเวทีการเมืองของจังหวัดศรีสะเกษ ไปเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2545 ด้วยวัย 80 ปี โดยได้มอบทายาททางการเมืองเพื่อรับช่วงในการรับใช้ประชาชนชาวจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นบุตรชาย 2 คน คือ นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ และ นายชเนศ เครือรัตน์ โดยที่บุคคลทั้งสองได้รับการถ่ายทอดทางการเมืองในฐานะทายาทโดยธรรม ได้รับการกล่อมเกลามาก่อนจนสามารถได้รับการเลือกตั้งในตำแหน่งสำคัญของการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ ทายาทคนที่ 4 ในจำนวน 8 คนของนายไพโรจน์ เครือรัตน์ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ได้เป็นผู้สืบทอดธุรกิจของบิดา คือการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โตโยต้า ศรีสะเกษ ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์โตโยต้า แต่เพียงผู้เดียวในจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการปรับปรุงการดำเนินการทางธุรกิจ มีการขยายสาขาไปตามอำเภอต่าง ๆ จนถือได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับสูง และเป็นฐานเศรษฐกิจการเงินของตระกูลที่สำคัญ จากการประสบผลสำเร็จดังกล่าวสร้างความมั่งคั่ง และเสริมอิทธิพลทางการเมืองให้กับ นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ ขึ้นมาตามลำดับ และเหตุที่เป็นทายาททางการเมืองที่สำคัญ จึงทำให้ นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ ถูกวางตัวให้เป็นทายาททาง

การเมืองในระดับประเทศแทนนายไฟโรจน์ เกรือรัตน์ ที่เริ่มจะมีอายุมากขึ้น แต่เส้นทางการเมืองของนายณรงค์สิทธิ์ เกรือรัตน์ ถือได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จในทางการเมืองมากนัก ตำแหน่งทางการเมืองสูงสุดที่ได้รับคือ การได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา 1 สมัย ในปี พ.ศ.2543

นายชเนศ เกรือรัตน์ บุตรคนสุดท้องของนายไฟโรจน์ เกรือรัตน์ ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2507 เรียนจบชั้นสูงสุดจากมหาวิทยาลัยฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุที่เป็นบุตรชายนักการเมืองและเป็นนักธุรกิจ นายชเนศ เกรือรัตน์ จึงได้เข้ารับผิดชอบธุรกิจประจำตระกูลคือ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไฟโรจน์ พาณิช ศรีสะเกษ ตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ฮอนด้า ประจำจังหวัดศรีสะเกษ กับทั้งดำเนินการด้านธุรกิจพลังงาน (สถานีน้ำมัน) ควบคู่กันไป ด้วยเหตุที่เป็นทายาทคนสุดท้าย จากสายเลือดนักการเมือง ประกอบกับการได้ท่องเที่ยวไปกับนายไฟโรจน์ เกรือรัตน์ บิดาที่ได้ไปช่วยเหลือประชาชนตามสถานที่ต่าง ๆ ก่อให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการเข้ามารับใช้ประชาชน และเมื่อถึงเวลาอันสมควร ก็ได้เข้าสู่การเมืองท้องถิ่น โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ ในปี 2539

ในเวลาต่อมา ด้วยแรงสนับสนุนจากนายไฟโรจน์ เกรือรัตน์ ผู้เป็นบิดา นายบุญขง วิสมหมาย นางกรองกาญจน์ วิสมหมาย และ นายณรงค์สิทธิ์ เกรือรัตน์ พี่ชาย ได้ผลักดันให้นายชเนศ เกรือรัตน์ เข้าสู่การเลือกตั้งในระดับประเทศ เป็นครั้งแรกในนามพรรคไทยรักไทย เมื่อปี 2544 ผลการเลือกตั้งทำให้นายชเนศ เกรือรัตน์ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยแรก ซึ่งรัฐบาลไทยรักไทย ได้รับการสนับสนุนจนท่วมท้น ส่งผลให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรี นายชเนศ เกรือรัตน์ ได้เข้าสู่สภาในฐานะผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ หลังประสบผลสำเร็จทางการเมืองเบื้องต้นแล้ว นายชเนศ เกรือรัตน์ ได้สร้างภูมิคุ้มกันทางการเมือง โดยการออกเยี่ยมเยียนประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้ง พบผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองและตระกูลมีความมั่นคง ในการเลือกตั้งสมัยที่ 2 ปี พ.ศ.2548 นายชเนศ เกรือรัตน์ ก็ได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่สภาเป็นสมัยที่ 2 ติดต่อกัน

ต่อมาในปี 2549 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองส่งผลให้การเลือกตั้งสมัยที่ 3 ของนายชเนศ เกรือรัตน์ ที่ได้รับคะแนนเสียงท่วมท้น เป็นโมฆะ พรรคไทยรักไทย ถูกยุบตัดสิทธิทางการเมืองของกรรมการบริหารพรรค 111 คน โดยเมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว นายชเนศ เกรือรัตน์ ได้เข้าสังกัดพรรคพลังประชาชน จนสามารถชนะการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 4 ในปี 2550 ส่งผลให้นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรค ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี

จะเห็นได้ว่านายชเนศ เกรือรัตน์ เป็นทายาททางการเมืองของนายไฟโรจน์ เกรือรัตน์ ที่ประสบผลสำเร็จสูงสุด โดยได้รับเลือกตั้งติดต่อกันจำนวน 4 สมัย แสดงให้เห็นฐานการเมืองที่

มั่นคง ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในเขตพื้นที่เลือกตั้ง ผ่านอุปสรรคทางการเมืองจนสร้างความเข้มแข็งทางการเมืองให้แก่ นายชเนศ เครือรัตน์ โดยปัจจุบันภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้พิพากษาให้ยุบพรรคพลังประชาชนอีกคำรบหนึ่ง นายชเนศ เครือรัตน์ ได้เข้าสังกัดพรรคเพื่อไทย เพื่อรับใช้ประชาชนตามที่ได้รับ ความไว้วางใจ และเชื่อว่าอนาคตทางการเมืองของ นายชเนศ เครือรัตน์ จะทะยานขึ้นสูงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญเฉกเช่นเดียวกันกับ นายไพโรจน์ เครือรัตน์ ผู้เป็นบิดา

ตระกูลอังกศกุลเกียรติ

ตระกูล “อังกศกุลเกียรติ” โดยนายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ ประวัติส่วนตัว นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ เกิดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2498 ในตระกูลพ่อค้าคนจีน ซึ่งมีสกุลเดิมว่า แซ่ตั้ง สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อถึงวัยอันสมควร ได้ดำเนินธุรกิจประจำตระกูล คือ โรงสีข้าวไทยเจริญ ซึ่งเป็นโรงสีข้าวขนาดใหญ่และเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาชั้นสูงสุด นายฉัฐมงคลฯ สำเร็จปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในด้านชีวิตครอบครัว นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ได้สมรสกับนางสกุลทิพย์ อังกศกุลเกียรติ มีบุตรชาย 3 คน ซึ่งหนึ่งในจำนวนบุตรชายที่นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ภาคภูมิใจคือ นายสิริพงศ์ อังกศกุลเกียรติ

นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ได้เริ่มเข้าสู่การเมืองและเติบโตใหญ่ในทางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ มาโดยตลอดเริ่มจากสมาชิกเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ในปี 2523 และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ ในปี พ.ศ.2526 และนับจากนั้นก็ได้รับตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ ต่อเนื่องกันมาจำนวน 7 สมัย กระทั่งถึงปัจจุบัน จากผลการเลือกตั้งที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในเขตเมืองศรีสะเกษ ต่อเนื่องยาวนาน แสดงให้เห็นความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ของนายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ผลจากการได้รับตำแหน่งสำคัญของจังหวัดต่อเนื่องกันนี้ ทำให้ตัวนายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ เองกลายเป็นผู้มีบารมีและมากด้วยอิทธิพลทางการเมือง มีหัวหน้าพรรคการเมืองหลายพรรคพยายามโน้มน้าวจิตใจเพื่อให้เข้าร่วมงานในด้านการเมืองระดับประเทศ แต่นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ยังคงแน่วแน่ที่จะทำงานเพื่อประชาชนเขตเมืองศรีสะเกษ ผลงานสำคัญที่ทำให้ นายฉัฐมงคล อังกศกุลเกียรติ ได้รับความไว้วางใจมีอยู่มากมาย พอที่จะยกตัวอย่างได้ดังนี้

1) ขยายเขตเทศบาลในปี พ.ศ.2530 จากพื้นที่เดิม 3.26 ตารางกิโลเมตร เป็น 36.66 ตารางกิโลเมตร

- 2) ก่อสร้างและปรับปรุงตลาดสด ตลาดโต้รุ่ง ในเขตเทศบาล
- 3) ก่อสร้างปรับปรุงสวนสาธารณะ เช่น สวนสาธารณะหนองอุทัย สวนราชสักการะ สวนเฉลิมพระเกียรติข้างทางรถไฟ
- 4) ก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากญี่ปุ่น ในพื้นที่ 200 ไร่ ตั้งอยู่เขตตำบลหนองครก จังหวัดศรีสะเกษ
- 5) ก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร เพื่อให้บริการกับประชาชน วงเงิน 40 ล้านบาท
- 6) ปรับปรุงพัฒนาสวนสาธารณะห้วยน้ำคำ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสันทนาการ แก่ชาวจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดใกล้เคียง

การสร้าง **ฐานทางการเมือง** นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ได้วางรากฐานทางเศรษฐกิจให้กับครอบครัว จนเกิดความมั่งคั่งและมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการธุรกิจเดิมของครอบครัว คือโรงสีไทยเจริญ ก็ยังได้จัดตั้งบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เพื่อดำเนินโครงการบ้านจัดสรร คือบ้าน “สิริมงคล” ที่ได้มีการดำเนินการมากระทั่งประสบผลสำเร็จสูงสุด มียอดการจองบ้านในโครงการดังกล่าวสูงเป็นประวัติการณ์ จนต้องขยายโครงการเป็น “สิริมงคล 4” เพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้แล้วก็ได้มีการจัดตั้งบริษัทรับเหมาก่อสร้างเพื่อรองรับงานก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นถนนหรือโครงการด้านสาธารณูปโภค โดยให้บุตรชายทั้งสามคนดูแลและควบคุมกิจการ ก่อให้เกิดรายได้มหาศาลแก่ตระกูลอังคสกุลเกียรติ จนถือได้ว่าเป็นตระกูลการเมืองที่มั่งคั่งที่สุดของจังหวัดศรีสะเกษ

ในทางการเมือง ด้วยเหตุที่เป็นพ่อค้า นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ จึงมีพันธมิตรทางการเมืองที่เป็นคนบดีที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ โดยเห็นได้ชัดจากการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองศรีสะเกษ สมัยล่าสุด ก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่ม “มิตรประชา” เพื่อลงสมัครเลือกตั้งจนได้รับการเลือกตั้ง โดยที่ในการเลือกตั้งนั้นได้มีการรวบรวมเอาคนในตระกูล “มหาสุวีระชัย” มาร่วมงานเพื่อสร้างฐานเสียง คือ นายมาโนช มหาสุวีระชัย น้องชายนายมานะ มหาสุวีระชัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีตำแหน่งเป็น รองนายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ นอกจากนี้แล้วน้องชายของนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ คือ นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ ยังได้เข้าสู่เส้นทางการเมือง ในการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ จนได้รับการเลือกตั้งและมีตำแหน่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีนายวิจิต ไตรสรณกุล นั่งแทน เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะคนคุ้นเคยกัน นอกจากนี้แล้วยังมีสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ ในเครือข่ายตระกูลอังคสกุลเกียรติ ที่ได้รับเลือกตั้งและเป็นฐานเสียงสำคัญคือ นายฤทธิชัย ชาลากุลพุดติ กับ นายบูรณ ไสยสมบัติ โดยต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ทายาททางการเมืองของตระกูลอังคสกุลเกียรติ ดังที่ได้กล่าวไว้แต่ต้นแล้วว่า นายฉัตรมงคล อังคสกุลเกียรติ มีบุตรชายรวม 3 คน มีนายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางการเมืองและมีความสนใจทางการเมืองมากกว่าบุตรคนอื่น จึงได้รับการวางตัวทางการเมือง ด้วยวัยเพียง 30 ปีเศษ นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ภายหลังจากที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการจัดการ จากมหาวิทยาลัยโคโรลาโด ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน ให้เข้าสู่การเมืองระดับประเทศ สังกัดพรรคชาติไทย ซึ่งเป็นพรรคที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น กับคนในตระกูลอังคสกุลเกียรติ มาโดยตลอด กระทั่งได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 สร้างความภาคภูมิใจให้กับตระกูลอังคสกุลเกียรติ รวมทั้งนายฉัตรมงคล อังคสกุลเกียรติ ผู้เป็นบิดา

ด้วยเหตุที่เป็นนักการเมืองคนรุ่นใหม่ มีไฟทางการเมืองแรงกล้า ประกอบกับมีฐานะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นที่ยอมรับ นายบรรหาร ศิลปอาชา จึงได้มอบตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคชาติไทย ให้แก่นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ เพื่อหวังเปิดตลาดทางการเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้กว้างขึ้น โดยอาศัยนายฉัตรมงคล อังคสกุลเกียรติ และ นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ช่วยผลักดัน ด้วยความคาดหวังดังกล่าว ส่งผลให้นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ มีส่วนต้องรับผิดชอบทางการเมือง ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิพากษาให้ยุบพรรคชาติไทย จากเหตุที่มีการทุจริตการเลือกตั้ง เส้นทางทางการเมืองของนายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ จึงหยุดลง เนื่องจากถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปีตามกฎหมาย กระนั้นก็ตาม นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ก็ยังคงมีอิทธิพลทางการเมือง โดยอยู่ในฐานะที่เป็นบุตรชายนายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ ได้ช่วยเหลือบิดาในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานหอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ มีหน้าที่ประสานงานด้านการค้า และเป็นผู้สนับสนุนฐานการเมืองสำคัญอันจะส่งผลต่อการเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ตระกูลแซ่จิ้ง

ตระกูล “แซ่จิ้ง” โดยนายปรีณ แซ่จิ้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เส้นทางทางการเมืองของคนในตระกูลแซ่จิ้ง มีความน่าสนใจเพราะเหตุที่เป็นตระกูลใหญ่ เดินทางจากจีนแผ่นดินใหญ่โดยทางเรือ ล่องแม่น้ำมูล มาขึ้นฝั่งที่ตำบลเมืองคง ซึ่งกลายเป็นอำเภอรามิ์ไสลในปัจจุบัน แบ่งแยกออกเป็นหลายสาขาตระกูล แต่มีความสัมพันธ์กัน มีความเชื่อมโยงกันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะกล่าวเฉพาะคนในตระกูลแซ่จิ้ง โดยที่มีนายปรีณ แซ่จิ้ง เป็นแกนนำที่สำคัญ

นายประวิณฯ เกิดเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2492 สมรสกับนางฟ่องศรี แซ่จิ่ง มีบุตรด้วยกัน 4 คน เส้นทางธุรกิจ นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นพ่อค้าคหบดีคนสำคัญของอำเภอรามิไสล มีธุรกิจที่สำคัญในตระกูลคือการทำท่าทราย เพื่อส่งจำหน่ายให้แก่ลูกค้าทั่วจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีธุรกิจ ด้านพลังงานเชื้อเพลิง โดยเป็นเจ้าของสถานบริการน้ำมันบางจากรามิไสล ร่วมสร้างฐานะครอบครัวกับนางฟ่องศรีฯ ภรรยาซึ่งรับราชการเป็นครู จนประสบผลสำเร็จทางธุรกิจอย่างงดงาม

การเข้าสู่การเมือง ด้วยเหตุที่นายประวิณ แซ่จิ่ง และนางฟ่องศรี แซ่จิ่ง เป็นคนจริงใจกับชาวบ้าน และมีความเป็นกันเองกับทุกคน จึงทำให้เกิดความนิยมนักใคร่ เมื่อเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น จึงได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ปี 2517-2547 หลายสมัยต่อเนื่องกัน และต่อมายังได้นั่งแท่นเป็นประธานสภาและตามด้วยการได้รับตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นลำดับสุดท้ายในการเมืองท้องถิ่นระดับจังหวัด

ในการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2544 ด้วยเหตุที่นายประวิณ แซ่จิ่ง ยังคงครองตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษอยู่ และพิจารณาแล้วเห็นว่าฐานเสียงมีความเพียงพอ จึงได้ให้นางฟ่องศรี แซ่จิ่ง ผู้เป็นภรรยาลาออกจากราชการครู สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคชาติไทยจนได้รับการเลือกตั้งสมใจ เป็นเหตุให้นางฟ่องศรี แซ่จิ่ง ได้เข้าสู่สภาในวันที่ 6 มกราคม 2544 และครองตำแหน่งกระทั่งสิ้นสุดวาระในปี 2548 จึงเปิดทางให้นายประวิณ แซ่จิ่ง ผู้เป็นสามีลงสมัครในนามพรรคไทยรักไทย และได้รับความไว้วางใจเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเป็นสมัยแรกเมื่อปี 2548 กระทั่งเมื่อมีการยุบสภาจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในปี 2549 นายประวิณ แซ่จิ่ง ก็ได้รับการเลือกตั้งอีกวาระหนึ่ง แต่ต่อมาศาลได้ตัดสินให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ส่งผลให้มีการยุบพรรคไทยรักไทยในเวลาต่อมา และเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง ซึ่งเมื่อเหตุการณ์สงบได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 3 ในนามพรรคพลังประชาชน และได้รับการเลือกตั้งเช่นเดียวกัน

การสร้างฐานทางการเมืองและการสร้างทายาททางการเมือง นายประวิณ แซ่จิ่ง นอกจากจะมีนางฟ่องศรี แซ่จิ่ง ภรรยาผู้เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยหาเสียงและเป็นเจ้าของฐานเสียงเดิมแล้ว ยังได้มีการวางตัวทายาททางการเมืองไว้หลายคน ไม่ว่าจะเป็นนายอภิศักดิ์ แซ่จิ่ง หลานชาย ก็ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษเขตอำเภอรามิไสล บุตรสาวคนที่ 3 นางสาวภัทรธัญญา แซ่จิ่ง ได้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ เขตอำเภอกิตติลาต เพื่อเป็นฐานเสียงในท้องถิ่น

เพราะเหตุที่ตระกูล “แซ่จิ่ง” เป็นตระกูลใหญ่ ในอำเภอรามิไสล จึงมีเครือข่ายโยงใยกันที่สำคัญมีคนในตระกูลดังกล่าวที่เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญดังนี้

- 1) นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัดหลายสมัย และเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 1 สมัย
- 2) นางผ่องศรี แซ่จิ่ง ภรรยา นายประวิณ แซ่จิ่ง เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย เป็นสมาชิกวุฒิสภา 1 สมัย และปัจจุบันเป็นประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอราษีไศล
- 3) นายอภิศักดิ์ แซ่จิ่ง หลานชาย นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ เขตราษีไศล
- 4) นางสาวภัทรธัญ แซ่จิ่ง บุตรสาว นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ เขตอำเภอศีลาลาด
- 5) นายไพบุลย์ แซ่จิ่ง เครือญาติ เคยเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเมือง อำเภอราษีไศล หลายสมัย
- 6) นายธนัญชัย แซ่จิ่ง หลานชาย นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นรองประธานสภาหอการค้าจังหวัดศรีสะเกษ
- 7) นายสมชาย แซ่จิ่ง น้องชาย นายประวิณ แซ่จิ่ง เป็นคนหัดดีที่มีคนนับถือ และประสบความสำเร็จทางธุรกิจ และทางสังคม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนในตระกูล “แซ่จิ่ง” ซึ่งเป็นตระกูลการเมืองท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีเครือข่ายโยงใยในเขตอำเภอราษีไศลและอำเภอใกล้เคียง ส่งผลให้เกิดเป็นกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง ฐานคะแนนที่สร้างจากท้องถิ่นส่งผลต่อการเลือกตั้งในระดับประเทศได้

ตระกูล ไตรสรณกุล

ตระกูล ไตรสรณกุล โดยนายวิจิต ไตรสรณกุล นักการเมืองท้องถิ่นคนสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ โดยสร้างฐานทางการเมืองและเศรษฐกิจจากระดับท้องถิ่นคืออำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งเป็นอำเภอขนาดใหญ่ของจังหวัดศรีสะเกษ จนสามารถผลักดันคนในตระกูลให้เข้าสู่อำนาจการเมืองในระดับประเทศ เส้นทางการเมืองเริ่มต้นของนายวิจิต ไตรสรณกุล เริ่มในปี พ.ศ.2533-2538 โดยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ.2543 ถึงปัจจุบัน ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และยังคงได้รับการเลือกตั้งอีกหลายสมัยต่อเนื่องกัน คนในครอบครัวของนายวิจิต ไตรสรณกุล ซึ่งนายวิจิต ไตรสรณกุล ได้มีส่วนผลักดันให้เข้าสู่อำนาจการเมืองระดับชาติ คือน้องชายร่วมบิดามารดา คือ นายธีระ ไตรสรณกุล โดยเมื่อเริ่มแรกเข้าสู่อำนาจการเมือง นายธีระ ไตรสรณกุล ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง สำเร็จบัญชีบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจบการศึกษาสูงสุด

ระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ได้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ หลายสมัย ก่อนที่จะได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรกในปี พ.ศ.2550 ในนามพรรคพลังประชาชน ก่อนที่จะสังกัดพรรคเพื่อไทย ในเวลาต่อมา

ทายาททางการเมืองคนสำคัญซึ่งเป็นน้องสาวของนายวิจิต ไตรสรณกุล คือ นางอุดมลักษณ์ เฟ็งนรพัฒน์ (ไตรสรณกุล) ภายหลังสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด สาขาพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง จากวิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา ได้เข้ารับราชการเป็นพยาบาล ก่อนที่จะได้พบกับแพทย์หนุ่มอนาคตไกล คือ นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ กระทั่งได้สมรสเป็นสามีภรรยาหันต่อมาจากการผลักดันของนายวิจิต ไตรสรณกุล ประกอบอุดมการณ์ทางการเมืองอันแรงกล้าของนายแพทย์จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ ทำให้หันหน้าเข้าสู่เส้นทางการเมือง โดยได้ลงสมัครในนามพรรคชาติไทย จนได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมัยแรกในปี 2539 ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2544 นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ ได้เข้าสังกัดพรรคไทยรักไทย ของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร แล้วได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 2 และการเลือกตั้งทั่วไปปี 2548 ก็ได้รับความไว้วางใจต่อเนื่องกันให้เข้าสภาเป็นคาร์บที่ 3 แต่ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมัยที่ 4 ในปี 2549 การเลือกตั้งดังกล่าวถูกศาลพิจารณาพิพากษาว่าเป็นโมฆะ มีการยกเลิกการเลือกตั้ง และได้มีการยุบพรรคไทยรักไทย นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ จึงได้ยุติบทบาททางการเมืองลงเนื่องจากถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี ด้วยเหตุที่เป็นกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ซึ่งในห้วงที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ ได้เป็นนักการเมืองที่ทรงคุณภาพ เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ จนได้รับตำแหน่งทางการเมืองเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และยังเป็นคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล

เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในปี 2550 ภายหลังเกิดการรัฐประหารยึดอำนาจทางการเมืองโดยฝ่ายทหาร นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ ได้ให้ทายาททางการเมืองคือ นางอุดมลักษณ์ เฟ็งนรพัฒน์ ซึ่งเป็นภรรยา ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แทน ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ของนายสมศักดิ์ เทพสุทิน จนชนะการเลือกตั้ง ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แทนสามี กระทั่งต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำพิพากษายุบพรรคประชาธิปัตย์ นางอุดมลักษณ์ เฟ็งนรพัฒน์ จึงได้เข้าสังกัดพรรคภูมิใจไทย ของนายเนวิน ชิดชอบ และได้ดำรงตำแหน่ง และทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับ นายแพทย์ จาตุรงค์ เฟ็งนรพัฒน์ ผู้เป็นสามีจนถึงปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า ตระกูล “ไตรสรณกุล” เป็นตระกูลการเมืองที่สำคัญ มีฐานเสียงหลากหลาย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ การทำงานด้านการเมืองสอดประสานกัน ทำให้เชื่อได้ว่าจากอิทธิพลทางการเมืองของคนในตระกูลดังกล่าว จะทำให้มีทายาทสืบสานงานด้านการเมืองให้ต่อเนื่องยาวนานต่อไป

นอกจากนี้แล้ว ยังมีกลุ่มการเมืองที่สำคัญอีกหลายกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ แต่ก็ยังถือได้ว่ามีอิทธิพลทางการเมืองอยู่จำกัดอยู่ในพื้นที่ฐานเสียงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักก็มี “ตระกูลจักรวรรดพร” มีฐานเสียงสำคัญในเขตอำเภอขามเฒ่า “ตระกูลชาญประดิษฐ์” มีบทบาทและฐานการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติในเขตอำเภอกันทรารมย์ “ตระกูลอินฉัตร” ในเขตอำเภอวังหิน และอำเภอปรังค์ภู “ตระกูลตั้งพูนผลสวัสดิ์” ในเขตอำเภออุทุมพรพิสัย และ “ตระกูลปัญญาสุภวงศ์” ในเขตอำเภอบึงบูรพ์

วิธีการเข้าสู่ทางการเมืองของทายาททางการเมือง 10 ลักษณะ

ความสัมพันธ์สืบทอดทายาททางการเมือง ประกอบด้วย

1. การสืบทอดจากบิดามารชาวยังบุตรชายและบุตรสาว เนื่องจากบุตรเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด เป็นความสัมพันธ์ทางครอบครัวซึ่งเป็นพื้นแรกของความสัมพันธ์ทั้งหมด เช่น ทายาทตระกูล “ศิลปอาษา” เป็นต้น เนื่องจากมีโอกาสในการหล่อหลอมทางอุดมการณ์มากกว่าบุคคลภายนอก

2. การสืบทอดจากพี่ชายน้อง ส่วนใหญ่จะเกิดจากบุคคลที่เป็นพี่ เข้าสู่การเมืองก่อนแล้วบุตรที่เป็นทายาทโดยตรงยังมีความพร้อมไม่เพียงพอจะเข้ามาสู่การเมือง เพื่อให้การขยายฐานทางการเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงนำน้องมาสานต่อทางการเมืองก่อน และเมื่อบุคคลที่เป็นทายาทโดยตรงพร้อมที่จะเข้าสู่การเมือง ก็จะนำมาลงสมัครในการเลือกตั้งครั้งต่อไป เช่น ทายาทตระกูล “วัชรภรณ์” เป็นต้น

3. การสืบทอดจากสามีมายังภรรยา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเมื่อสามีเป็นนักการเมืองและภรรยาต้องเข้ามาช่วยเหลือพื้นที่ พบปะประชาชนพร้อมสามี และเมื่อมีโอกาสก็จะลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับสามี หรือสามีไปลงรับสมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อแล้วภรรยาก็จะลงสมัครรับเลือกตั้งแทน เช่น ทายาทตระกูล “จิตชอบ” เป็นต้น

4. การสืบทอดจากอามายังหลาน เป็นการสืบทอดในลักษณะเครือญาติเมื่อบุคคลที่เป็นนักการเมืองอยู่ไม่มีน้องหรือบุตรที่มีความสนใจทางการเมือง ก็จะนำบุคคลในตระกูลเดียวกันที่เป็นเครือญาติมาลงสมัครรับเลือกตั้งแทน หรือเกิดจากการที่บุคคลในตระกูลมีความสนใจทางการเมืองตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเอง เช่น ทายาทตระกูล “นิมมานเหมินท์” เป็นต้น

สาเหตุการสร้างทายาททางการเมือง

ทายาททางการเมือง ตามคำนิยามทั่วไป หมายถึง บุคคลผู้สืบสกุลในตระกูลหรือครอบครัว หรือสกุลเดียวกัน ที่อยู่ในฐานะที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองต่อจากบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัวหรือสกุลเดียวกัน ซึ่งได้แก่ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้สืบสกุล บิดามารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวมทั้งพี่น้องที่ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ในขณะที่นิยามปฏิบัติการ หมายถึง บุคคลในตระกูล หรือครอบครัว หรือสกุลเดียวกันที่ได้รับการจัดวางให้สานต่อการดำเนินงานทางการเมือง จากบุคคลในตระกูลหรือครอบครัวหรือสกุลเดียวกัน ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไปในอนาคต ทั้งนี้สาเหตุในการสร้างทายาททางการเมือง มีหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น เพื่อเป็นการสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง เช่น ทายาทตระกูล “มาศดิตถ์” เป็นต้น หรือเพื่อขยายฐานทางการเมืองและธุรกิจ เช่น ทายาทตระกูล “ศิลปอาษา” เป็นต้น

1. ครอบครัว หรือ เครือญาติ
2. สถาบันการศึกษา
3. สถาบันศาสนา
4. สื่อสารมวลชน
5. สถาบันทางการเมือง

กระบวนการกล่อมเกลாதการเมือง ความสนใจทางการเมืองของทายาทตระกูล เกิดจากการเรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ทั้งทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการเมือง โดยอาศัยสื่อกลาง คือบุคคลในครอบครัวเป็นการเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง

1. วิธีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น

เป็นที่ทราบกันดีว่า การเมืองของไทยนั้น เป็นการเมืองแบบอุปถัมภ์ โดยมีลักษณะเป็นโครงข่ายเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มจากการเมืองในระดับท้องถิ่น นำไปสู่ฐานเสียงในการเมืองระดับชาติ เพราะฉะนั้นการสร้างฐานเสียงหรือฐานคะแนนในระดับท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้ทั้งสองตระกูลจึงได้มีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นฐานเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติ การสนับสนุนมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่มีหัวข้อใหญ่เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้แยกให้ทราบดังนี้

การสนับสนุนในทางตรง

หมายถึงการสนับสนุนที่เน้นลงไปยังตัวผู้สมัครโดยตรง ไม่ได้มีการผ่านกระบวนการหรือขั้นตอนใด ๆ ไม่มีความซับซ้อนในการช่วยเหลือ เมื่อตัวผู้ได้รับการสนับสนุนได้รับการช่วยเหลือแล้วก็จะมีการดำเนินการไปตามแต่จะเห็นสมควร เพื่อหวังผลจะได้รับการเลือกตั้ง การสนับสนุนทางตรงดังกล่าวก็คือการให้การช่วยเหลือเป็นเงิน

การสนับสนุนในทางอ้อม

หมายถึง การให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่นที่มีใช้การมอบเงินสดให้แก่ผู้รับการสนับสนุน มีรูปแบบที่ซับซ้อน ยกแก่การเอาผิดทางกฎหมาย แต่ก็เป็นรูปแบบที่นักการเมืองทุกระดับนิยมทำกัน และประชาชนก็จะยอมรับการช่วยเหลือในทางอ้อมจนไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรในทางการเมือง ในทางกลับกันกลับมองว่าเป็นสิ่งที่นักการเมืองพึงกระทำ การสนับสนุนทางอ้อมดังกล่าวก็คือ การให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ ยานพาหนะ ให้ความคุ้มครอง หรือการกระทำอื่นใดที่เป็นไปในทางให้มีการเปลี่ยนแปลงการเลือกตั้งได้

การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการจัดการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเขตเลือกตั้งอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ทั้งกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” กับกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ต่างได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ในการจัดการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าว เป็นการเลือกตั้งเนื่องจากสภาพมหาดวาระ มีการจัดการเลือกตั้งทั้งสิ้น 13 องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง องค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ องค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ม องค์การบริหารส่วนตำบลชำ องค์การบริหารส่วนตำบลจาน และ องค์การบริหารส่วนตำบลกุซอด

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์กลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” และกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” จนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าการสนับสนุนได้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน โดยยอมรับว่าได้มีการสนับสนุนจริง ดังมีรายละเอียดในคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ตระกูลอังคสกุลเกียรติ”

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ ตัวแทนกลุ่มตระกูลอังคสกุลเกียรติ ได้รายละเอียดเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

“ต้องยอมรับว่าได้มีการให้การสนับสนุนจริง ไม่ว่าจะเงินและการให้การสนับสนุนในรูปแบบอื่น เพราะเราเองก็ต้องยอมรับว่าฐานเสียงหรือฐานคะแนนในระดับท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องสร้างฐานให้มั่นคง องค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มบุคคลที่จะมาเป็นฐานคะแนนให้เราในอนาคต และถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นฐานคะแนนโดยตรง แต่เมื่อเข้ามาขอความช่วยเหลือ ก็ต้องช่วยเหลือกันไป แต่ก็ต้องมีการดูคนก่อนว่ามีแววหรือไม่ที่จะลงสมัคร การให้การช่วยเหลือในส่วนเงินสคนั้นไม่ได้ให้การช่วยเหลือเพื่อไปซื้อเสียง แต่ให้ไปเพื่อเป็นค่าดำเนินการ เช่น ค่าสมัคร ค่าน้ำมันรถ ค่าเบี้ยเลี้ยง กลุ่มคนที่ช่วยดำเนินการ แต่ก็ให้ไม่มากนัก ส่วนการช่วยเหลืออย่างอื่นก็มีบ้างแต่ส่วนใหญ่จะเป็นหลังจากที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว” (ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ ตัวแทนกลุ่มตระกูล อังคสกุลเกียรติ ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

“ให้การสนับสนุนจริง ส่วนใหญ่ให้เป็นเงิน แต่ไม่มากนัก เพราะเราเป็นก็เป็นเจ้าของพื้นที่หรือมีฐานคะแนนเสียงในเขตอำเภอเมือง ผู้ที่ลงสมัครทั้งที่เป็นนายกและสมาชิกส่วนใหญ่แล้วก็จะรู้จักกันมาก่อนและเคยให้การช่วยเหลือกันมาในด้านต่างๆ จึงต้องให้การช่วยเหลือ และหากว่าเข้าได้รับการเลือกตั้งแล้วก็มีพวกเพิ่มมากขึ้น การติดต่อสื่อสารหรือการลงพื้นที่ฐานเสียงในอนาคตก็จะทำได้สะดวกและสนิทใจ” (มานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูล อังคสกุลเกียรติ ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ดังนี้

“ส่วนใหญ่คุณพ่อจะเป็นคนดำเนินการในการให้การช่วยเหลือดังกล่าว เนื่องจากทราบกลุ่มบุคคลที่มาขอรับการสนับสนุนมากกว่าผม ซึ่งการช่วยเหลือส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการให้การช่วยเหลือในทางตรง คือการให้เงินเป็นทุนในการดำเนินการก่อนการเลือกตั้ง และในบางครั้งเมื่อเขาได้รับการเลือกตั้งแล้วก็จะพากันมาเข้าพบ ซึ่งก็จะมีกรให้รางวัลเป็นเงินทุนหรือมีการจัดเลี้ยงให้ เพื่อบอกถึงความเป็นกลุ่มการเมืองกลุ่มเดียวกันและหวังจะให้ช่วยเหลือกันในการเป็นฐานเสียงในอนาคต” (สิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่า กลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ยอมรับว่าได้มีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จริง ส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนทางตรงคือให้เงิน สุดแต่ผู้รับจะนำไปใช้ในกิจการใด แต่ให้จำนวนไม่มาก และเหตุผลในการสนับสนุนก็เพื่อหวังผลในทางการเมืองคือสร้างฐานการเมืองในระดับท้องถิ่น อันจะมีส่วนช่วยผลักดันกันเมื่อมีการส่งเสริมการเมืองในระดับชาติ

ตระกูล “เครือรัตน์”

ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ ตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการสนับสนุนดังนี้

“ทราบว่าในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งก็มักจะมีการเข้าพบเพื่อขอการสนับสนุน โดยเฉพาะด้านเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการเลือกตั้ง แต่ตัวผมเองไม่เคยให้การสนับสนุนใครหรือกลุ่มการเมืองในระดับท้องถิ่นกลุ่มใด เพราะเหตุที่ไม่ได้ลงไปเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น และไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน จึงไม่มีฐานเสียงทางการเมืองในระดับตำบลหรือหมู่บ้าน แต่ก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะมีการสนับสนุนโดยบุคคลอื่นในกลุ่มตระกูลเดียวกัน เพราะเป็นการสร้างฐานคะแนนจากระดับหมู่บ้าน เพื่อผลการเลือกตั้งในอนาคต (นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายธเนศ เครือรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1 พรรคเพื่อไทย ตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูลเครือรัตน์ ได้ทราบถึงรายละเอียดและวิธีการในการให้การสนับสนุนผู้สมัครเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นดังนี้

“ทางเราจะให้การสนับสนุนเป็นเงินเสียส่วนใหญ่ เพื่อใช้เป็นทุนในการหาเสียง ไม่ได้มีจุดประสงค์ในการไปซื้อสิทธิซื้อเสียง เพราะเป็นเงินที่ไม่มากนัก แต่ก็จำเป็นต้องสนับสนุนกันไป เพราะเหตุที่คนที่ลงสมัครส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนในโครงข่ายทางการเมืองที่รู้จักกัน หรือมีผู้พามาแนะนำตัว ส่วนการช่วยเหลือในด้านอื่นนั้นมักจะกระทำหลังทราบผลการเลือกตั้ง เช่น การจัดเลี้ยงหรือพาไปเลี้ยงฉลองให้ พาไปเที่ยวเพื่อพักผ่อนหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยจากการเลือกตั้ง” (ธเนศ เครือรัตน์, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นางอมอร ลิขิตสุวรรณ ซึ่งเป็นทายาทนายไพโรจน์ เครือรัตน์ และเป็นพี่สาวของ นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ และนายธเนศ เครือรัตน์ ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการในการให้การสนับสนุนผู้สมัครเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ทั้งที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ได้นำสนใจดังนี้

“เราได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นกลุ่มฐานเสียงซึ่งลงสมัคร ไม่ว่าจะ เป็นนายกและสมาชิก โดยรูปแบบเป็นการให้เงินเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นวิธีการที่สะดวก แต่ก็ เป็นเงินไม่มากนัก เพื่อเป็นทุนในการลงเลือกตั้ง แต่การให้ก็ต้องพิจารณาถึงผลได้ผลเสียที่จะตามมา เพราะเหตุที่ว่าในการเลือกตั้งนั้นจะมีคนมาหาเราเป็นจำนวนมาก บางที่รู้จักบางที่ก็ไม่รู้จัก แต่ส่วนใหญ่แล้วจะทำให้เราคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าในการลงเล่นการเมืองทุกระดับต้องมีการใช้เงินในการใช้จ่าย หากหวังจะชนะในการเลือกตั้ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่มีการต่อสู้ทางการเมืองที่สูง ต่างฝ่ายต่างหวังในชัยชนะ ต้องใช้เงินมาก พี่ก็จะช่วยเหลือในลักษณะแนะนำแหล่งเงินทุน โดย

นำสินทรัพย์มูลค่าประกันเพื่อนำเงินไปใช้จ่าย และหากได้รับการเลือกตั้งก่อนชำระหนี้ที่หลัง อาจจะเป็นหนี้ปลอดดอกเบี้ย เพื่อให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เราสนับสนุนไม่ลำบากนัก” (เอมอร์ ลิขิตสุวรรณ, สัมภาษณ์ 2552)

จากคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยสรุปได้ว่าทั้งตระกูลอังคสกุลเกียรติ และ ตระกูลเครือรัตน์ ต่างยอมรับว่าได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจริง โดยเป็นการให้การช่วยเหลือในทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงจะมีการมอบ “เงิน” ให้ไปใช้จ่ายเพื่อเป็นทุนในการเลือกตั้ง โดยกลุ่มตัวแทนให้รายละเอียดสอดคล้องกันในรูปแบบ ส่วนการสนับสนุนทางอ้อมจะเป็นการแนะนำแหล่งเงินทุนให้เพื่อนำเงินไปใช้จ่าย แต่ไม่ได้เป็นการให้เปล่า ต้องมีสิ่งประกันเพื่อที่จะได้รับหนี้คืนในภายหลัง ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวก็จะเชื่อมโยงไปถึงภาระผูกพันที่ผู้สนับสนุนกับผู้ได้รับการสนับสนุนจะมีต่อกันในอนาคต ภายหลังจากที่ได้รับเลือกตั้ง

ผู้รับการสนับสนุนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการเลือกตั้งทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ ที่จัดขึ้นในวันที่ 6 กันยายน 2552 มีการเลือกตั้งทั้งสิ้น 13 ตำบล แยกเป็นการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 12 ตำบล (ตำบลหมากเจียบ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง) และเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 13 ตำบล ผลการเลือกตั้งปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก โดยได้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 12 คน จาก 12 ตำบล และได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น จำนวน 258 คน จาก 13 ตำบล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 ท่าน เพื่อหาข้อมูลว่าได้รับการเลือกตั้งมาโดยมีการสนับสนุนจากตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” และจากตระกูล “เครือรัตน์” หรือไม่ และรูปแบบวิธีการในการสนับสนุนเป็นอย่างไร เหตุและปัจจัยใดทำให้ต้องได้รับการสนับสนุน ผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่ภาคสนามในการออกสัมภาษณ์ในลักษณะเจาะลึกกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายถวิล สุรนารถ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 โดยได้ทราบรายละเอียดในการสนับสนุนคือ

“ผมได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายการเมืองหรือกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” เนื่องจากคุ้นเคยกันมาก่อนโดยส่วนตัวเป็นเวลานาน ตั้งแต่รุ่นคุณพ่อของ ส.ส. ธเนศ เครือรัตน์ การสนับสนุนจะเป็นไปในรูปการให้คำแนะนำ ให้ทุนเป็นเงินสดบางส่วน แต่รายจ่ายในการ

เลือกตั้งส่วนใหญ่มาจากตัวผมเองในการที่จะหาทุนมาดำเนินการในด้านหาเสียงและการสร้างคะแนนนิยม หรือการซื้อเสียงหากมีความจำเป็น ซึ่งแล้วแต่วิธีการ และผมเองก็ยังเป็นผู้สนับสนุนลูกทีมในการลงสมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกส่วนหนึ่งต่างหาก เพราะเหตุนี้ในการลงสมัครจำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องมีการเตรียมไว้ ส่วนการช่วยเหลือจากกลุ่มการเมือง เป็นแต่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่ก็ได้สร้างความมั่นใจเนื่องจากมีกลุ่มการเมืองหลักหนุนหลังอยู่” (ถวิล สุรนารถ, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายลือศักดิ์ วิเศษสังข์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ผู้ได้รับการเลือกตั้ง ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลือกตั้งจากกลุ่มการเมืองไว้ที่น่าสนใจดังนี้

“ได้รับการสนับสนุนเป็นเงิน จากนายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการลงเลือกตั้ง เพราะเหตุที่เขตพื้นที่ฐานเสียงของนายฉัฐมงคลฯ ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตตำบลหนองไผ่ ผมเองเป็นเครือข่ายของตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” มานาน เมื่อลงแข่งขันกับนายกคนเดิม ซึ่งเป็นคนของตระกูลเครือรัตน์ จึงต้องวัดกันด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เงินก็เป็นปัจจัยหลักที่นำมาซึ่งชัยชนะในครั้งนี้ และด้วยแรงสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ จากตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” จึงทำให้ผมชนะเลือกตั้ง และโค่นนายกคนเก่าลงได้” (ลือศักดิ์ วิเศษสังข์, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายศรีสำราญ คำภาษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ได้ให้รายละเอียดในรูปแบบการสนับสนุนของกลุ่มการเมืองไว้ดังนี้

“เพียงยอมรับว่าได้รับการสนับสนุนจากคนในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” โดยให้การสนับสนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และเมื่อประสงค์จะชนะคู่แข่งที่เป็นคนของตระกูล “เครือรัตน์” จึงจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการซื้อเสียง เพื่อเกทับกันจึงต้องมีการแจกเงินแข่งกัน ทางตระกูลได้ช่วยเหลือในการเติมส่วนที่ขาดโดยการหาให้นำหลักทรัพย์ไปประกันเงินเพื่อนำมาใช้ในการเลือกตั้ง ซึ่งพี่เองก็มีภาระในการที่จะชำระหนี้คืนหลังการเลือกตั้ง ไม่ทราบว่าจะใช้หมดเมื่อไหร่” (ศรีสำราญ คำภาษา, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายสุพิศ โดตรพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว ได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ดังนี้

“ผมเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมือใหม่ การสมัครรับเลือกตั้งมาจากแรงสนับสนุนของประชาชนทุกหมู่บ้านของตำบลหนองแก้วที่ต้องการจะให้มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากไม่พอใจนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนเก่า ที่ไม่ใส่ใจในการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อทราบว่าคนเก่าเป็นคนของตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ผมและทีมงานจึงได้ถูกชักจูงให้ไปหาคนในตระกูล “เครือรัตน์” โดยได้ไปพบท่านธนศ เครือรัตน์ ส.ส.ศรีสะเกษ เพื่อขอรุณสนับสนุนในการเลือกตั้ง ซึ่งก็ได้รับการ

ช่วยเหลือเป็นเงินสดมาเล็กน้อย และได้ไปพบคุณนายแดง (เอมอร ลิขิตสุวรรณ) ที่ หจก.ฟ้าลิขิต เพื่อปรึกษาเรื่องทุนในการหาเสียง ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนพอสมควร แต่ไม่ได้เป็นการให้เปล่า โดยได้มีการนำโฉนดมาวางค้ำประกันเงินกู้เอาไว้ ก่อนที่จะได้รับเงินไปใช้จ่ายในการเลือกตั้ง” (สุพิศ โคตรพันธ์, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายระวี สัมฤทธิ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลห้วยปลอั้ง ซึ่งก็ได้รายละเอียดเกี่ยวกับการสนับสนุนจากกลุ่มตระกูลการเมือง ที่สำคัญ ดังนี้

“ผมเองเป็นนายกมา 2 สมัยแล้ว ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มตระกูล “เครือรัตน์” มาก่อน และผมเองก็เป็นฐานเสียงที่สำคัญของตระกูลนี้ ทำให้การเลือกตั้งที่ผ่านมา ทางท่าน ส.ส.ชเนนศฯ และญาติ จึงกล้าที่จะให้การสนับสนุนผมอย่างต่อเนื่อง และได้ให้ทุนสนับสนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายมาพอสมควร เนื่องจากมั่นใจในศักยภาพของผมที่จะสามารถชนะการเลือกตั้งได้” (ระวี สัมฤทธิ์ , สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายเพิ่ม อนันเทพา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพนข่า ที่ชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ได้สาระสำคัญของการสนับสนุนการเลือกตั้งโดยกลุ่มการเมือง โดยมีสาระดังนี้

“พี่ได้รับสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” เพราะเหตุที่ว่าได้ลงสมัครแข่งกับนายกองค้การบริหารส่วนตำบลคนเก่า ที่เป็นคนของตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” จึงต้องหาแหล่งเงินทุนในการสนับสนุน ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นเงินของตัวเอง แต่เพื่อให้มีবারมีทางการเมืองจากผู้มีอิทธิพลทางการเมือง จึงต้องเข้าหากกลุ่มการเมืองใหญ่ดังกล่าว ซึ่งก็ได้รับการ สนับสนุนจำนวนเงินพอสมควร จนสามารถชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้” (เพิ่ม อนันเทพา, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายณัฐกิตติ กองรักษา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ ทำให้ทราบรูปแบบการสนับสนุนที่แตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

“ท่านसारวัตรเองก็รู้จักคุ้นเคยกับพี่มาก่อนเป็นอย่างดี ทราบว่าพี่เป็นนักธุรกิจ และเป็นคนในพื้นที่ตำบลโพธิ์ สาเหตุที่ลงเลือกตั้งก็เพื่อจะโค่นนายคนก่อน และพี่ทราบว่าเขาเป็นคนของกลุ่มการเมืองตระกูล “เครือรัตน์” จึงทำให้พี่ได้รับความสนใจจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ไปโดยปริยาย เนื่องจากทั้งสองกลุ่มก็เป็นคู่แข่งทางการเมืองกันมาโดยตลอด แต่ตัวพี่มีทุนส่วนตัวอยู่แล้วจึงไม่ได้เข้าไปขอรับการสนับสนุนจากผู้ใด แต่หลังการเลือกตั้งเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็เป็นที่แน่นอนว่าการเมืองท้องถิ่นจะต้องอิงการเมืองระดับจังหวัดหรือระดับชาติ พี่จึงเข้าไปเป็นพวกเดียวกันกับนายกฐมมงคลฯ เพื่อหวังการสนับสนุนในด้านงบประมาณที่จะมาลงในเขตพื้นที่และประสานงานกัน ในทางพื้นที่ เนื่องจากตำบลโพธิ์นั้นมีเขตพื้นที่ทั้งที่เป็นเขตเทศบาลและเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะเหตุนี้พี่จึงเห็นว่าการเป็นพวกเดียวกันกับฝ่าย

นายกฤษฎมงคลฯ จะเป็นประโยชน์ทางการเมืองท้องถิ่นของตำบลโพธิ์ มากกว่า” (ณัฐกิตติ์ กองรักษา, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นางพจณี พรหมชาติ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ม ที่ชนะการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมา ได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้งดังต่อไปนี้

“พี่เองสนิทสนมและคุ้นเคยกับคนในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” มาก่อน จึงไม่เป็นการยากที่จะมีการติดต่อกันเมื่อมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ม การสนับสนุนที่ได้รับจะเป็นการสนับสนุนมีทั้งแบบให้เปล่าเป็นเงินสดเพื่อนำไปใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง กับการให้กู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการให้ห้วคะแนนนำไปแจกให้กับผู้มีสิทธิลงคะแนน เพราะถึงแม้ว่าเราจะมั่นใจว่าจะได้รับการเลือกตั้ง แต่เพื่อความไม่ประมาทจึงต้องมีการแจกเงินเพื่อจูงใจให้ไปเลือกตั้งเราเป็นนายก เพราะชาวบ้านในปัจจุบันนี้มีความคิดเป็นของตนเอง รับเงินเราแล้วอาจจะไปเลือกคนอื่น เพราะเหตุนี้จึงต้องมีการวางแผนการในการจ่ายเงินล่วงหน้าเสมอ” (พจณี พรหมชาติ, สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นางวันทา บุรากรณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจาน ที่ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการสนับสนุนไว่น่าสนใจ ดังนี้

“ พี่ยอมรับว่าได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” จริง โดยได้ให้เป็นเงินสด ในครั้งแรกที่ได้เข้าไปขอความช่วยเหลือ โดยเงินที่ได้รับนั้นเป็นจำนวนประมาณ 10,000 บาท ซึ่งก็ไม่เพียงพอที่จะสามารถดำเนินการอย่างอื่นได้นอกจากใช้เป็นทุนในการสมัครการทำป้ายหาเสียง ซึ่งเมื่อเงินที่ได้รับการสนับสนุนหมดแล้วก็ก็เป็นหน้าที่ของเราเองที่จะหาเงินมาใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง และเพื่อที่จะเลี้ยงดูห้วคะแนน ซึ่งตอนนี้ก็ต้องใช้เงินของตนเอง และหากไม่พอก็จะไปยืมจากกลุ่มตระกูลที่ให้การสนับสนุน โดยมีเงื่อนไขจะชำระหนี้คืนเมื่อได้รับการเลือกตั้งหรือหลังการเลือกตั้ง จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางการเมือง” (วันทา บุรากรณ์ , สัมภาษณ์ 2552)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายอนุตร คำเนตร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ดังนี้

“ผมเป็นคนของตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” มาก่อน เคยร่วมกิจกรรมทางด้านการเมืองมาด้วยกัน และเคยเป็นห้วคะแนนให้กับนายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ และ นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ เมื่อครั้งมีการเลือกตั้งในห้วงที่ผ่านมา และเมื่อทั้งหมดทราบว่าผมลงสมัครเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงได้ให้การสนับสนุนเป็นเงินสดแบบให้เปล่ามาจำนวนหนึ่ง พร้อมจัดคนร่วมในการหาเสียง สนับสนุนรถแห่ คนงานและแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งผลการสนับสนุนทำให้ผม

ได้รับการเลือกตั้ง เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ ซึ่งบุญคุณในครั้งนี้จะต้องทดแทนกัน ในภายหลัง” (อนุตร คำเนตร, สัมภาษณ์ 2552)

บริหารส่วนตำบล ในการเลือกตั้งเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 และได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างยอมรับว่าได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล โดยการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะ “ให้เงิน” เพื่อนำมาใช้จ่ายในการหาเสียงหรือดำเนินการอื่นใดก่อนการเลือกตั้ง หรือหลังการเลือกตั้งเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็จะมีการ “ให้เงิน” เพื่อเป็นรางวัลแห่งความสำเร็จ กับทั้งยังเป็นแหล่งเงินทุนในการที่จะทุ่มลงไปในการ “ซื้อเสียงเลือกตั้ง” โดยกลุ่มการเมืองทั้ง “ตระกูลอังคสกุลเกียรติ” กับ “ตระกูลเคีอรัตน์” ได้ให้เงินทุนหรือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ ในรูปแบบการให้ “กู้ยืมเงินโดยมีหลักทรัพย์ประกัน” เพื่อหลีกเลี่ยงข้อกฎหมายอันจะไปสู่การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ กกต. การสนับสนุนก่อให้เกิดเป็นภาวะผูกพันกัน ก่อเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองร่วมกันเมื่อได้มีการเข้ามาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นต้องหาเงินทุนเพื่อที่จะนำมาชำระหนี้คืนให้กับกลุ่มการเมืองที่ได้มอบเงินทุนให้ หรือเพื่อการใช้จ่ายอย่างอื่น ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม

จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง กรณีของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 10 คน นั้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตสรุปได้ว่า เป็นฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” จำนวน 6 คน และเป็นฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เคีอรัตน์” จำนวน 4 คน

ผลที่ได้รับจากการสนับสนุนของกลุ่มการเมือง

ในกรณีของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล นายกฯ จะเป็นผู้กำหนดทิศทางในด้านการบริหารว่าต้องการจะให้เป็นไปในทิศทางใด โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฝ่ายข้าราชการที่จะทำหน้าที่บริหารงานให้ เป็นไปตามที่ทางนายกฯ และทางสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้วางกรอบไว้

การที่กลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูลได้ให้การสนับสนุนในรูปแบบของ “เงินทุน” ให้แก่ผู้สมัครฝ่ายที่ตนสนับสนุน จะส่งผลโดยตรงต่อผลการเลือกตั้งหรือไม่ หรือมีเหตุปัจจัยใดที่ชี้ขาดผลการเลือกตั้ง ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 ท่าน ทำให้ได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกันดังที่จะกล่าวต่อไป

“ไม่มีผลโดยตรงต่อผลการเลือกตั้งว่าจะได้หรือไม่ได้ เพราะเงินที่กลุ่มการเมืองสนับสนุนมานั้น มีจำนวนน้อยมาก และถึงแม้ว่าจะมีเงินในการซื้อเสียงมากเพียงใดก็ตาม หากว่าไม่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน ก็ยากที่จะได้รับการเลือกตั้ง”(ถวิล สุรนารถ, สัมภาษณ์ 2552)

“การได้รับการสนับสนุนเป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นในการสร้างความมั่นใจ ผลการเลือกตั้งขึ้นอยู่กับตัวของเราเองเป็นหลัก ไม่ว่าจะเงินส่วนใหญ่ที่ใช้ในการเลือกตั้งหรือการสร้างผลงานก่อนที่จะได้รับการยอมรับ เพราะเหตุนี้ ผลการเลือกตั้งกับการสนับสนุนไม่สัมพันธ์กัน” (ลือศักดิ์ วิเศษสังข์, สัมภาษณ์ 2552)

“หากว่าจะมีการซื้อเสียงเพื่อให้คนมาลงคะแนนให้เรา ก็เป็นเงินที่เราต้องหามาเอง ไม่ใช่เงินที่ได้มาจากการสนับสนุน ผลงานในอดีตต่างหากที่จะชี้ขาดผลการเลือกตั้ง” (ศรีสำราญ คำภาษา, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมไม่แจกเงินเพราะไม่มีเงินที่จะแจก เหตุที่ได้รับการเลือกตั้งเนื่องจากชาวบ้านเบื่อหน่ายนายกคนเก่า ที่ไม่สนใจเสียงของชาวบ้าน จึงต้องการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ส่วนการสนับสนุนนั้นไม่ทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกแต่อย่างใด” (สุพิศ โคตรพันธ์, สัมภาษณ์ 2552)

“พี่ว่ามันก็มีส่วนเหมือนกันนะ เพราะว่าหากไม่มีเงินหรือมีอิทธิพลทางด้านการเมืองของกลุ่มการเมืองที่มาสนับสนุน ก็อาจทำให้กลุ่มที่เป็นฝ่ายคู่แข่งเหนือเราได้ และที่สำคัญสมัยนี้ หากไม่มีเงินแล้วก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จทางด้านการเมือง ไม่ว่าจะป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ” (เพิ่ม อนันเทพา, สัมภาษณ์ 2552)

“ในส่วนผมคิดว่าได้รับการเลือกตั้งมาด้วยตนเอง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งหรือค่าจัดเลี้ยงอาหารแก่กลุ่มคนที่สนับสนุน หรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่น เป็นทุนทรัพย์ของตนเอง เพราะเปรียบเทียบกับนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับผม ก็ได้ใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนพอสมควรในการซื้อเสียงชาวบ้าน แต่ก็ยังพ่ายแพ้การเลือกตั้งได้ เพราะเหตุนี้ผมคิดว่าตนเองสำคัญที่สุด คือจะต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นคนติดตามที่สังคมนั้นต้องการ” (ณัฐกิตติ์ กองรักษา, สัมภาษณ์ 2552)

“ไม่มีผลแต่อย่างใด เพราะเงินที่ได้รับสนับสนุนมานั้นน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่นที่เราได้ใช้จ่ายด้วยเงินส่วนตัว เพราะหากว่าจะได้รับการเลือกตั้งเพราะเหตุผลเรื่อง การใช้จ่ายซื้อเสียง ก็น่าจะเป็นคนของตนเองมากกว่าเงินที่ได้รับการสนับสนุนมาจากกลุ่มการเมือง” (พจน์ พรหมชาติ, สัมภาษณ์ 2552)

“เงินที่เขาช่วยเรามีแค่ 10,000 บาท ไม่สามารถทำอะไรได้มาก และไม่มีผลต่อการเลือกตั้ง แต่เราก็ต้องยอมรับว่าการที่เขาให้การสนับสนุนก็ทำให้เป็นภูมิคุ้มกันให้เราว่าเป็นคนมีพวก และมีบารมีในสังคม ซึ่งเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็ทำให้เราเป็นพวกเดียวกันกับเข้าไปโดย

ปริยาย ซึ่งจะต้องมีการดูแลกันไปในอนาคต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม” (วันทา บูรากรณ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมว่าการสนับสนุนไม่มีผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง เป็นแต่เพียงทำให้มีการต่อสู้กัน ในเชิงสัญลักษณ์ว่าเราเป็นคนฝ่ายใด หากว่ากระแสการเมืองเป็นไปในทางฝ่ายที่เราสังกัดอยู่ ได้เปรียบก็ทำให้เราได้รับการเลือกตั้งได้ โดยที่ไม่ต้องใช้เงินที่ได้รับการสนับสนุนมาแจก” (อนุตร คำเนตร, สัมภาษณ์ 2552

จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนโดยกลุ่มการเมืองทั้งตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” กับตระกูล “เครือรัตน์” ไม่ส่งผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง หรือมีก็น้อยมาก การจะได้รับการเลือกตั้งมาจากการที่ประชาชนยอมรับในผลงานที่ได้สร้างมาก่อนจนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ หากว่าจะมีการใช้เงินซื้อเสียง ก็เป็นเงินของผู้สมัครเอง ไม่ได้เป็นเงินที่ได้รับจากกลุ่มการเมืองที่สนับสนุน

2. ปัญหาและอุปสรรคจากการได้รับการสนับสนุน

การวิจัยพบว่า การให้การสนับสนุนของกลุ่มการเมืองต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาปรากฏดังนี้ 1) ฝ่ายให้การสนับสนุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนในรูปแบบของเงินสด มีหน้าที่ต้องเตรียมเงินสดเป็นจำนวนมากเพื่อให้การสนับสนุนแก่ผู้สมัคร จำเป็นต้องหาเงินมากักตุนไว้เป็นทุนสำรอง ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งหรือแต่ละระดับ โดยเงินที่ได้มานั้นอาจจะมาจากการกระทำผิดกฎหมาย หรือจากแหล่งเงิน เพื่อให้เพียงพอต่อการให้การสนับสนุน 2) ฝ่ายรับการสนับสนุน เมื่อได้รับการสนับสนุนมาในรูปเงินสดแล้ว จำเป็นต้องซัดใช้คืนในรูปของเงินสด และรูปแบบอื่นเช่นการยอมตนเป็นหัวคะแนนหรือฐานเสียงในการเลือกตั้ง หรือ ผลประโยชน์ทางการค้า การรับเหมาก่อสร้างตามหน่วยงานราชการ

อุปสรรคจากการได้รับการสนับสนุนนั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในแง่ของกฎหมาย เนื่องจากในปัจจุบันในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีคณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) เข้ามามีอำนาจ จึงทำให้การให้การสนับสนุนโดยเฉพาะในรูปเงินสดเพื่อใช้ในการซื้อเสียง หรือ การหาเสียง ต้องกระทำอย่างระมัดระวัง และสุ่มเสี่ยงต่อการผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งอาจส่งผลโดยตรงต่อผู้สมัคร และ ผู้ให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นการถูกตัดสิทธิทางการเมือง และการถูกดำเนินคดีทางอาญา

ในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกิดขึ้น กลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 แห่ง ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้ให้รายละเอียดสอดคล้องต้องกันว่าต่างได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะสองตระกูลการเมืองใหญ่ และมีบทบาท มีอิทธิพลทางการเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนในลักษณะที่เป็น “เงินตรา” เพื่อเป็นทุนในการเลือกตั้ง ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับการ

สนับสนุนที่จะต้องตอบแทนกลุ่มผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งการที่ได้รับการสนับสนุนนั้นย่อมมีทั้งผลดีและผลเสียต่อโครงสร้างทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ส่วนปัญหาอุปสรรคจากการที่ได้รับการสนับสนุนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยแยกเป็นฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” และฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันออกไป

2.1 ฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองตระกูล “อังคสกุลเกียรติ”

ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งอ้างว่าได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ซึ่งมีอยู่จำนวน 6 คน ได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

“เมื่อเราได้รับการสนับสนุนจากเขาแล้ว ก็ยอมถือได้ว่าเป็นพวกหรือฝ่ายเดียวกัน เพราะเหตุนี้จึงมีหน้าที่ตอบแทนกัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบที่มีการจัดงานก่อสร้างในโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ เพราะเขามีธุรกิจด้านการก่อสร้างอยู่ เพื่อหักกลบลบหนี้เงินกู้กัน และเมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องช่วยเหลือเป็นหัวคะแนนให้” (ลือศักดิ์ วิเศษสังข์, สัมภาษณ์ 2552)

“แน่นอนว่าต้องใช้เงินหรือผลประโยชน์ในลักษณะอื่นคืนให้กับกลุ่มผู้สนับสนุน เพราะเราเป็นลูกน้องเขา จะเกี่ยงงอนไม่ได้ จนในบางครั้งขาดความเป็นอิสระในการบริหาร และเกิดปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายตรงกันข้ามที่ได้ต่อสู้กับเราในทางกันเมือง ส่วนเมื่อมีการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ที่จัดขึ้นและมีกลุ่มการเมืองฝ่ายเราลงสมัคร เราและทีมงานก็ต้องเป็นฐานคะแนนให้แก่กลุ่มการเมืองของเราหรือจะเรียกง่าย ๆ ก็คือเป็นหัวคะแนนให้” (ศรีสำราญ คำภาษา, สัมภาษณ์ 2552)

“เมื่อได้เป็นนายกแล้วหากรับเงินของเขามาก็ใช้หนี้คืน หากไม่มีเงินก็ดำเนินการโดยการให้งานก่อสร้าง โครงการของ อบต. เพื่อทดแทนกัน และขณะบริหารมีสิ่งใดติดขัดก็สามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้ เมื่อถึงการเลือกตั้งก็ต้องเป็นหัวคะแนนให้กับฝ่ายที่สนับสนุนเรา” (ณัฐกิตติ กองรักษา, สัมภาษณ์ 2552)

“ขาดความเป็นอิสระในการบริหาร ต้องติดต่อและสนับสนุนกลุ่มที่สนับสนุนคืน จนบางครั้งต้องกระทำในสิ่งที่ขัดต่อหลักการ และขัดต่อระเบียบกฎหมาย เช่น การฮั้วประมูลงานให้กับกลุ่มที่สนับสนุน และเป็นหัวคะแนนในยามเลือกตั้งใหญ่ เกิดความขัดแย้งในองค์กร” (พจณี พรหมชาติ, สัมภาษณ์ 2552)

“เป็นเรื่องธรรมดาที่ปฏิบัติกันมา เพราะเราได้รับการเลือกตั้งมาเพราะเขามีส่วนช่วยอย่างน้อยก็ต้องเป็นฐานเสียงในระดับตำบลให้กับเขาได้” (วันทา บุรากรณ์, สัมภาษณ์ 2552)

“เราเป็นฝ่ายเข้าไปหาเขาเอง จะโทษเขาก็ไม่ได้ แต่การให้การสนับสนุนก็เป็นสิ่งดี ทำให้เรารู้สึกว่ามีพวกและมีบริวารมี และการตอบแทนบุญคุณกันในทางการเมืองก็ไม่ได้มีแต่ระดับเราคงมีกันทุกระดับของการเมืองไทย จึงไม่คิดว่าเป็นปัญหาใหญ่” (อนุตร คำเนตร, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบในการสนับสนุนของกลุ่มการเมือง เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือการให้เงินสด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง มากน้อยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคล การวิจัยพบว่าปัญหาที่เกิดจากการสนับสนุนนั้น ผู้สนับสนุนได้ให้การสนับสนุนเป็นจำนวนเงินที่น้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง หากประสงค์จะได้รับการสนับสนุนมากก็ต้องทำการกุ๊ยมจากกลุ่มการเมืองที่ให้การสนับสนุน ก่อให้เกิดเป็นหนี้ผูกพัน อีกทั้งยังสัมพันธ์ต่อการตรวจสอบของคณะกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ ฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนมีหน้าที่ต้องตอบแทนบุญคุณของฝ่ายที่สนับสนุน โดยเป็นไปในรูปของ “เงิน” คือคินเงินที่อ้างว่าขีมนมาจากกลุ่มการเมืองที่สนับสนุน และบางครั้งก็จะจัดโครงการในการประมุลงานก่อสร้างให้แก่กลุ่มที่สนับสนุน และเป็นหัวคะแนนให้เมื่อมีการเลือกตั้ง ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นไปในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง คือต่างฝ่ายต่างเกื้อหนุนกัน สอดคล้องกับระบบอุปถัมภ์ในทางการเมืองไทย เนื่องจากนักการเมืองต้องสำนึกในบุญคุณของผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ ซึ่งทำให้กลายเป็นอุปสรรค สำหรับผู้ที่ได้รับการสนับสนุนโดยขาดความเป็นอิสระในการทำงาน และเกิดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์”

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ นายกองการบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดภายหลังจากที่ได้รับการสนับสนุนดังกล่าว โดยมีรายละเอียดที่แตกต่างกันดังนี้

“ต้องตอบแทนบุญคุณกัน เพราะการเมืองท้องถิ่นก็ต้องอิงการเมืองหลัก หากรับเงินมาก็ใช้คินหรือไม่กี่ทำการค้าขายกับกลุ่มตระกูลที่สนับสนุนในงบประมาณของ อบต. เมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส. ก็ต้องให้การสนับสนุนท่าน ส.ส.ชเนศ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาในทางการเมือง เป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน ไม่คิดว่าเป็นอุปสรรคในการทำงาน” (ถวิล สุรนารถ, สัมภาษณ์ 2552)

“ตอบแทนกันโดยการจัดซื้อจัดจ้างกับร้านฟ้าลิขิต ของคุณแดง (เอมอร ลิขิตสุวรรณ) ซึ่งเป็นร้านของพี่สาว ส.ส.ชเนศ ในงบประมาณของ อบต. เพื่อตอบแทนบุญคุณกัน เมื่อถึงการเลือกตั้งก็น่าจะจัดคนหรือด้วยตนเองเป็นหัวคะแนนให้ ที่สำคัญนิยมพรรค “เพื่อไทย” (สุพิศ โคตรพันธ์ , สัมภาษณ์ 2552)

“ผมต้องจัดงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. เพื่อไปให้กับกลุ่มที่ให้การสนับสนุน ในการใช้หนี้คืน เนื่องจากไม่มีเงินชำระหนี้ แต่ก็ไม่มีการกดดันกันในการทำงาน เพราะเรารู้จักคุ้นเคยกันมานาน ส่วนโครงการก่อสร้างทางกลุ่มการเมืองนี้จะไม่เข้ามายุ่ง ทำให้เรามีอิสระในการทำงาน จึงเป็นฐานเสียงให้แก่มันได้ดี” (ระวี สัมฤทธิ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ตัวท่าน ธเนศฯ ไม่ได้มีปัญหาอะไร เราต่างสนับสนุนกันในด้านฐานเสียง โดยเราเป็นฐานเสียงให้ก็หวังให้ท่านได้เป็น ส.ส. และผลักดันงบประมาณมาลงในเขตพื้นที่ ส่วนเงินที่เป็นทุนสนับสนุนในการเลือกตั้งที่ได้รับมา ก็เป็นหน้าที่ต้องใช้คืน” (เพิ่ม อนันต์เทพา, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรตัวอย่าง ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ก็ย่อมต้องทดแทนบุญคุณของฝ่ายที่สนับสนุนเช่นเดียวกัน โดยหากมีการรับเงินมาเป็นทุนในการดำเนินการเลือกตั้ง หรือมีการกู้ยืมเงินมาเพื่อ “ซื้อเสียง” ก็ต้องใช้หนี้คืน หรือไม่ก็ทำการค้ากับเครือข่ายของกลุ่มการเมือง คือ หจก.ฟ้าลิขิต ของนางเอมอร ลิขิตสุวรรณ (เครือรัตน์) เป็นการตอบแทน ส่วนการประมูลโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นใน อบต. นั้น กลุ่มการเมืองในตระกูลดังกล่าวไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว

ในส่วนของผู้สมัครที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดขึ้นนั้น มีผู้ได้รับการเลือกตั้งจาก 13 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 254 คน แยกเป็นรายสมาชิกของแต่ละตำบลได้ดังนี้

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ จำนวน 22 คน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ จำนวน 14 คน
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ จำนวน 22 คน
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก จำนวน 18 คน
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว จำนวน 24 คน
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง จำนวน 16 คน
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ จำนวน 12 คน
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า จำนวน 20 คน
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ จำนวน 12 คน
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลท่อม จำนวน 22 คน
- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลซำ จำนวน 28 คน
- 12) องค์การบริหารส่วนตำบลจาน จำนวน 24 คน
- 13) องค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด จำนวน 20 คน

ผู้วิจัยได้ออกวิจัยภาคสนามโดยสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 13 ตำบล ตำบลละ 5 คน รวมเป็นประชากรตัวอย่างทั้งสิ้น 65 ตัวอย่าง (ดังรายชื่อท้ายผนวก) ทำให้ทราบว่ากลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล ยังได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกส่วนหนึ่ง โดยการสนับสนุนหลักเป็นการสนับสนุนเป็นเงิน เพื่อนำไปใช้จ่ายในลักษณะเป็นค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการลงสมัคร และค่าจัดเลี้ยงฐานเสียงภายหลังจากการที่ได้รับการเลือกตั้ง การกระทำดังกล่าวเป็นการหาฐานสนับสนุนทางการเมืองอีกทางหนึ่งของกลุ่มการเมืองทั้งสองกลุ่ม แต่กระนั้นก็ตามก็ยังมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกส่วนหนึ่ง ที่ไม่ยอมรับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใด ได้เข้าสู่เส้นทางการเมืองโดยอาศัยผลงานและคุณงามความดีที่ได้กระทำมาก่อน เพื่อนำเสนอให้กับผู้เลือกตั้งในการพิจารณา ผลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ปรากฏข้อเท็จจริง แยกเป็น 3 กรณีดังนี้

- 1) ฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังกศกุลเกียรติ”
- 2) ฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์”
- 3) ฝ่ายที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใด

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมือง “ตระกูลอังกศกุลเกียรติ”

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ทราบว่าจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง มีผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังกศกุลเกียรติ” จำนวน 22 คน โดยมีรูปแบบในการสนับสนุนที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ทราบรูปแบบการสนับสนุน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการสนับสนุน พร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

“ได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสด ประมาณ 2,000 บาท หลังจากชนะเลือกตั้ง โดยนายกได้พาไปพบ หลังการพบกันรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ไม่มีปัญหาอุปสรรค แต่ก็ได้รับการกำชับให้ช่วยสนับสนุนกันในการเลือกตั้ง” (สุรศักดิ์ สิงหสิทธิ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้เงินสนับสนุนก่อนการเลือกตั้ง แต่ไม่มาก ไม่พอที่จะแจกให้ใคร และเมื่อได้รับการเลือกตั้งก็ได้มีการจัดเลี้ยงให้ ทำให้เป็นบุญคุณกัน เป็นกลุ่มการเมืองกลุ่มเดียวกัน ต้องตอบแทนด้วยการเป็นหัวคะแนนให้เมื่อจำเป็น” (จันดี ปกป้อง, สัมภาษณ์ 2552)

“นายกนำเงินมาให้โดยแจ้งว่าท่านรัฐมนตรีฯ มอบให้เพื่อเลี้ยงฉลอง จำนวน 3,000 บาท หลังการเลือกตั้ง ซึ่งก็รับไว้” (จีพภิรมย์ ศีลาวงศ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้ไปขอเงินจากคุณสิริพงศ์ ก่อนลงสมัคร ได้รับการสนับสนุนมาไม่มาก ได้ใช้เป็นค่าสมัคร และจัดทำแผ่นป้ายหาเสียง ส่วนค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ได้หาเงินมาใช้จ่ายเอง รู้สึกเป็นบุญคุณกัน และต้องตอบแทนกันในอนาคต” (สมชัย คำตัน, สัมภาษณ์ 2552)

“นายกพาไปพบท่านนายกฉัฐมงคลฯ เพื่อแนะนำตัว แล้วได้รับการสนับสนุนเป็นเงิน 2,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วได้พาไปเลี้ยงฉลอง และรับเป็นพวกกัน เกือบทุกคนในทางการเมืองท้องถิ่น” (ท่านอง หาจักร, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้เงิน 3,000 บาท จากกลุ่มนายกฉัฐมงคล เพื่อนำไปใช้จ่ายในตอนหาเสียงเลือกตั้ง โดยท่านไม่ได้หวังสิ่งใดตอบแทน เพียงแต่บอกว่าให้ดูแลกัน” (ประพันธ์ ผลบุญ, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมกับพวกไปพบท่านสิริพงศ์ยังที่ทำงาน ได้ขอรับการสนับสนุน ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุน แต่เป็นเงินไม่มากนัก ท่านบอกว่าฝากดูแลคนตระกูลอังคสกุลเกียรติ ด้วย” (วิชัย พวงแก้ว, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับเงินสนับสนุนก่อนการเลือกตั้ง แต่ไม่มาก และหลังเลือกตั้งเมื่อได้เป็นสมาชิก อบต. แล้วก็ได้เงินรางวัล พร้อมกับพาไปเลี้ยงฉลอง ทำให้เกิดความภูมิใจ ที่มีผู้ใหญ่ในบ้านเมืองให้ความสำคัญ จึงต้องตอบแทนบุญคุณ” (สายชล บุญตาโลก, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมอยู่คนละฝ่ายกับกลุ่มนายกที่ได้รับการเลือกตั้ง จึงได้ไปขอเงินสนับสนุนด้วยตนเอง โดยได้มาเบื้องต้น 3,500 บาท ได้ใช้จ่ายหมดไปกับการรณรงค์หาเสียง และประชาสัมพันธ์ตนเอง และได้รับคำสั่งให้เป็นฐานเสียงในเขตตำบลโพนข่าด้วย” (มนัส สะโสดา, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับการช่วยเหลือผ่านนายกเหม็น (ฉัฐกิตติ์ กองรักษา) คนละ 2,500 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการเลือกตั้ง หลังได้รับการเลือกตั้งก็ได้พาไปเลี้ยงฉลอง พร้อมกับแนะนำตัว เมื่อได้รับการช่วยเหลือดังกล่าวทำให้รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ต้องดูแลกันในการเลือกตั้งใหญ่” (หอมสิน ดวงเสนาะ, สัมภาษณ์ 2552)

“รับเงินเขามา 2,000 บาท เพื่อใช้จ่ายในการเลือกตั้ง แต่ไม่พอดึงนำเงิน ที่สะสมเอาไว้ออกมาใช้จ่าย ก่อนที่จะได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งกลุ่มการเมืองได้วานผ่านนายกเหม็น ให้เป็นหัวคะแนนให้กับคนในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” (สุริยา มูลสาร, สัมภาษณ์ 2552)

“คนเราต้องมีพวกจึงจะสง่า โดยเฉพาะในทางการเมืองซึ่งมีการต่อสู้จะต้องมีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน เมื่อผมเป็นคนของคนตระกูลอังคสกุลเกียรติ ก็ต้องรับการช่วยเหลือเป็นธรรมดา และผมก็มีหน้าที่ต้องตอบแทนบุญคุณนั้น” (วิจิตร ใจธรรม, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับเงินหลังจากชนะการเลือกตั้ง โดยได้ไปขอกับพวกเพื่อนำมาจัดฉลองชัยชนะ ซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่มากนัก รายจ่ายหลักจะมาจากเงินของตัวเอง แต่ก็ดีใจที่เขารับเข้าเป็นพวกเดียวกัน ส่วนการตอบแทนก็อยู่กับนายกที่จะพาดำเนินการ” (สยาม แก้ววิฑูรย์, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมเคยเป็นหัวหน้าคณะให้กับกลุ่มตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” เมื่อลงเลือกตั้งจึงได้ไปขอรับการสนับสนุน ได้เงินมาจำนวน 5,000 บาท จึงได้ไปใช้จ่ายเป็นทุนในการหาเสียง ส่วนการตอบแทนนั้นก็จะหัวหน้าคณะให้ต่อไป” (ครรชิต ศรีไชยญาติ, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับการสนับสนุนจำนวน 2,000 บาท จากท่าน อติต ส.ส.สิริพงศ์ ได้นำไปใช้จ่ายในการเลี้ยงสุราเพื่อนบ้านขณะหาเสียง และรู้สึกที่ท่านมีบุญคุณและจะต้องดูแลกันไปในอนาคต หากว่าท่านได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส.อีก” (ไพฑูย์ จันทาทอง, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านนายก อบต. ได้พาไปแนะนำตัวหลังจากที่ได้รับการเลือกตั้ง เราเป็นทีมงานของนายก ก็ต้องไปด้วยกัน ต่อมาก็ได้รับเงินสนับสนุน แต่ไม่มากนักไม่พอกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง แต่ก็เต็มใจที่จะรับไว้ และไม่คิดมาก ยินดีที่จะมีคนดังคุ้มครองในการเล่นการเมือง” (วิชัย นัยนิคย์, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับการช่วยเหลือจริงค่ะ จำนวนเงินแค่ 3,000 บาท ให้ก่อนการเลือกตั้งเพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการหาเสียง โดยเราได้พากันเข้าไปหาเขาที่สำนักงาน พร้อมกับแจ้งเรื่องที่จะลงสมัคร ส.อบต. ให้ทราบ ซึ่งก็ไปกันหลายคน แต่ไม่ได้ทุกคนนะค่ะ” (ดวงดา คำโต, สัมภาษณ์ 2552)

“เป็นหัวหน้าคณะมาก่อนในอดีต จึงได้รับความอนุเคราะห์เล็กน้อย เป็นเงิน 5,000 บาท เพื่อให้หาเสียงและดำเนินกิจกรรมก่อนการเลือกตั้ง เขาบอกว่าได้เป็นอย่าลืมหันและขอให้ซื่อสัตย์ต่อกันในทางการเมือง” (ผอง บุตรภักดี, สัมภาษณ์ 2552)

“เป็นเรื่องธรรมดาครับ เมื่อเราเล่นการเมืองเราก็ต้องหาผู้มีอิทธิพลในการคุ้มครอง และตระกูลอังคสกุลเกียรติ ก็มีอิทธิพลในทางการเมืองสูง การที่เราได้เป็นกลุ่มเดียวกันก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งจะส่งเสริมตัวเราเองและคณะในการเล่นการเมืองต่อไป ซึ่งเงินที่เขาให้มานั้นไม่มีความสำคัญเท่ากับการที่เราได้รับการสนับสนุนจากเขา” (เฉลิมชัย อิ่มเต็ม, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับการสนับสนุนเป็นเงินเท่านั้น ส่วนกิจกรรมอย่างอื่นเป็นเรื่องที่เราต้องดำเนินการเอง หากประสงค์จะใช้เงินก็ต้องใช้วิธีการยืมเอาจากกลุ่มที่สนับสนุน โดยใช้โฉนดที่ดินจำนองเอาไว้ ซึ่งหากว่าได้รับเลือกตั้งก็เป็นผลดี แต่หากไม่ได้รับการเลือกตั้งก็อาจจะลำบากหน่อยในการที่จะหาเงินมาไถ่ถอนโฉนดคืน” (มงคล สังข์ขาว, สัมภาษณ์ 2552)

“เคยร่วมงานกับท่าน อติต ส.ส.สิริพงศ์ มาก่อน เมื่อได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงได้ไปพบท่านที่สำนักงาน พร้อมกับได้ขอรับการสนับสนุน ซึ่งท่านได้ช่วยมา 2,500 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย รู้สึกยินดีและจะไม่ลืมพระคุณตลอดไป” (สุพิศ เสนาง, สัมภาษณ์ 2552)

“เราเป็นคนใหม่ที่ลงเลือกตั้ง เมื่อคู่ต่อสู้อยู่ฝ่าย ส.ส.ชเนศ เราก็ต้องหันหน้ามาหาทาง ส.ส.สิริพงศ์ ซึ่งเขาเห็นว่ามิแหวที่จะชนะก็ให้เงินมาคนละ 2,000 บาท เพื่อใช้จ่าย และเมื่อได้รับการ

เลือกตั้งแล้วก็ได้ให้เงินมาเลี้ยงฉลองกันในหมู่บ้าน ซึ่งเราก็ยินดีที่จะเป็นหัวคะแนนให้กับเขา และอยู่คนละฝ่ายกับทาง ส.ส.ชเนศ” (สมัย บุญมา, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่า การสนับสนุนของกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดจะเป็นไปในลักษณะ “ให้เงินแก่ผู้สมัคร” เพื่อไปดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง และ “ให้เงินผู้ได้รับการเลือกตั้ง” เพื่อไปจัดเลี้ยงฉลองภายหลังจากที่ชนะการเลือกตั้ง ได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว เงินที่มอบให้ส่วนใหญ่ประมาณ 2,000 บาท ถึง 5,000 บาท สุดแต่ความสัมพันธ์ และความไว้วางใจ ความน่าจะเป็นว่าจะได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งสาเหตุที่ได้ให้การสนับสนุนส่วนใหญ่ กลุ่มประชากรตัวอย่างให้รายละเอียดสอดคล้องกันว่า หวังจะให้ เป็น “ฐานเสียง” หรือ “หัวคะแนน” ให้ในการเลือกตั้งซึ่งมีคนในกลุ่มตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ลงสมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการสนับสนุนจากตระกูล “เครือรัตน์”

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยอยู่ที่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนหรือเป็น ีครงข่ายทางการเมืองของตระกูล “เครือรัตน์” ซึ่งก็ได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการสนับสนุนที่คล้ายคลึงกัน โดยมีประชากรตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ให้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์ดังนี้

“ท่านนายกเป็นคนนำมาให้ละ ไม่มากนักให้คนละ 2,000 บาท เพื่อเป็นค่าสมัคร และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการเลือกตั้ง ใช้จ่ายเสียงไม่ได้หรอกค่ะ เพราะน้อยมาก หากจะซื้อต้องเอาเงินตนเองจึงจะพอ เพราะเดี๋ยวนี้การต่อสู้หนักขึ้นทุกวัน” (นารีรัตน์ สุธารศ, สัมภาษณ์ 2552)

“เป็นคนของนายก ถึงท่านไม่ได้ลงสมัครเพราะยังไม่ครบวาระ แต่ท่านก็ช่วยเหลือในด้านต่างๆ เนื่องจากอยู่ฝ่ายเดียวกัน และท่านก็นำเงินมาให้เพื่อใช้จ่าย 2,500 บาท โดยบอกว่าท่านชเนศเป็นคนดูแล และเมื่อเป็นแล้วก็อย่าลืมท่าน” (สมาน อินอุไร, สัมภาษณ์ 2552)

“มีคนช่วยจริง เพราะการต่อสู้ได้แบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน ซึ่งเมื่อเราอยู่ฝ่าย ส.ส.ชเนศ ก็ย่อมจะไม่ยอมแพ้ และเมื่อลงสมัคร ก็มีคนนำเงินมาให้ 2,000 บาท และหลังได้รับเลือกตั้งก็ได้ให้อีก 1,000 บาท ซึ่งก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี” (ประเสริฐ สุขเกษม, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมเองก็ไม่รู้จักหรือคุ้นเคยกับกลุ่มตระกูล “เครือรัตน์” มาก่อน แต่ก็ศรัทธาในอุดมการณ์ ซึ่งเมื่อลงสมัคร ท่านนายกก็ได้บอกให้เป็นทีมเดียวกัน และจะไปขอเงินสนับสนุนมาให้จากทาง ท่าน ส.ส.ชเนศ ซึ่งต่อมาก็ได้รับ 2,500 บาท แต่ก็ไม่พอหรอกครับ ต้องเอาเงินส่วนตัวมาใช้เยอะมาก แต่ก็ภูมิใจที่ได้รับการเลือกตั้ง” (ประดม เนาวรัตน์, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านนายกหวิน ท่านเป็นคนของ ส.ส. ท่านดำเนินการให้ทุกอย่าง โดยเราได้รับการช่วยเหลือคนละ 3,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเบื้องต้นในการเลือกตั้ง” (พลศักดิ์ จันทะสี, สัมภาษณ์ 2552)

“ให้เท่าไรก็ไม่พอหรอกครับ เพราะการต่อสู้สูงมาก แต่การที่เราเป็นฝ่ายท่าน ส.ส. ก็ทำให้ได้เปรียบคู่ต่อสู้ และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็คงต้องช่วยเหลือท่านในด้านคะแนนเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส. ในสมัยหน้า” (สมิง ฝนบุญ, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมยอมรับว่ารับเงินเขามาจริงจำนวน 2,500 บาท โดยผ่านเลขาส่วนตัว ส.ส. แต่ก็ไม่ต้องไปยืมเงินจากคุณนายแดง (เอมอร ลิขิตสุวรรณ) บางส่วนเพื่อนำมาใช้จ่าย จึงพอ ไม่รู้จะมีเงินใช้หนี้หรือเปล่าครับ” (สวัสดิ์ ผิงนิล, สัมภาษณ์ 2552)

“ในตำบลหนองไผ่ ได้รับการช่วยเหลือคนละ 3,500 บาท เพื่อเป็นรางวัล ส่วนอย่างอื่นให้หาเอง ซึ่งก็สู้อีกฝ่ายไม่ได้ มีเพียงผมเท่านั้นที่อยู่ในกลุ่ม ส.ส. ชเนศ ที่ได้รับการเลือกตั้งบางทีในการเลือกตั้ง เงินก็สำคัญนะครับ” (เฉลิมชัย พันธุ์คำ, สัมภาษณ์ 2552)

“เขตผมเป็นเขตของนายกัฐมงคล เมื่อผมลงจึงต้องไปขอพี่บารมีของ ส.ส. ชเนศ ซึ่งผมก็พวกได้ไปหาที่สำนักงานท่าน ซึ่งก็ได้รับความอนุเคราะห์เป็นเงินค่าสมัคร มาคนละ 2,000 บาท พร้อมกับได้แนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งและการวางตัว พร้อมนี้ท่านก็บอกว่าหากได้เป็นแล้วก็อย่าลืมท่านและพรรคเพื่อไทย” (บุญเชื้อม เสาวเวียง, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านได้ให้เลขามาพบพร้อมกับให้ค่าช่วยเหลือเป็นค่าสมัครเป็นเงิน 3,000 บาท ซึ่งต่อมาได้มายืมเงินจากพี่สาวท่าน (เอมอร ลิขิตสุวรรณ) อีก 30,000 บาท เพื่อใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ซึ่งก็เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ย” (วิไลรัตน์ ทองมวล, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับเงินโดยผ่านหัวคะแนน 3,000 บาท และเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็ได้มีเงินให้มาเลี้ยงฉลองกันอีก โดยยินดีที่จะเป็นฝ่าย ส.ส. ชเนศ และพรรคเพื่อไทย” (แสวง นัยนิตย์, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านนายกคนใหม่ ได้เรียกไปพบ พร้อมกับมอบเงินให้ 2,500 บาท แจ้งว่าเป็นเงินที่ท่าน ส.ส. ชเนศ ช่วยเหลือในการหาเสียง และได้รับการกำชับว่าหากได้แล้วก็อย่าลืมกัน และก็จะได้ช่วยเหลือต่อไปในอนาคต” (จันทร์ งามสุข, สัมภาษณ์ 2552)

“มีคนไปที่สำนักงาน ส.ส. ชเนศ หลายคน แต่ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนทุกคน ผมโชคดีที่มีผู้แนะนำ จึงได้รับการสนับสนุน โดยท่านได้ช่วยมา 2,000 บาท จึงไม่มากนัก แต่ก็น่าเห็นใจท่าน เพราะมีคนไปขอมากเหลือเกิน และไม่รู้ว่าให้ไปแล้วจะได้เป็น อบต. หรือไม่” (จอม เลื่อนฤทธิ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ที่ตำบลหญ้าปล้อง ท่านนายกระวี จะดำเนินการทุกอย่าง ไม่ว่าจะประสานกับกลุ่มการเมือง และการนำเงินมาสนับสนุน โดยผมได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่ม ส.ส.ชเนศ เป็นเงิน 3,000 บาท ซึ่งเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วเราก็จะต้องตอบแทนท่าน” (ประทวน พิทักษา, สัมภาษณ์ 2552)

“เป็นกลุ่มเดียวกันกับนายกระวี ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา โดยได้รับเงินจำนวน 5,000 บาท เพื่อใช้จ่ายหาเสียง และแจกจ่ายบางส่วน ซึ่งก็เพียงพอ” (ณรงค์ ทองทิพย์, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้รับเงินจริง แต่ก็ไม่มาก ยังคงไม่เพียงพอ ต้องหาเพิ่มอีกหลายหมื่น แต่การที่เราได้เป็นกลุ่มการเมืองเดียวกันกับท่าน ส.ส.ชเนศ ก็นับว่าเป็นการเพิ่มบารมีทางการเมืองให้กับตนเอง และกลุ่มการเมืองของตนเอง” (สนอง นามธรรม, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมได้รับเงินสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองตระกูล “เครือรัตน์” เป็นเงินจำนวน 2,500 บาท และคนอื่นที่เป็นกลุ่มเดียวกันก็ได้รับเท่ากัน” (วิรัตน์ ลาลูน, สัมภาษณ์ 2552)

“ก่อนเลือกตั้งได้รับผ่านท่านนายกเพิ่ม เป็นเงิน 2,000 บาท และหลังชนะเลือกตั้ง ท่านก็ได้ให้อีกคนละ 3,000 บาท เพื่อเป็นรางวัล โดยได้พาไปเลี้ยงฉลอง และแนะนำตัวให้รู้จักกัน พร้อมกับบอกให้สนับสนุนกันในการเลือกตั้ง และจะดูแลอีก” (สายันต์ ลาลูน, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านนายกเพิ่ม ได้ให้เงินคนละ 2,500 บาท เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายหาเสียง โดยแจ้งว่าท่าน ส.ส.ชเนศ ให้การช่วยเหลือ และหากเลือกตั้งได้ก็จะเลี้ยงฉลองให้ และบอกว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน และหาเสียงช่วยกันเมื่อมีการเลือกตั้ง” (เจวิยน หนองม่วง, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมได้เงิน 2,000 บาท ก่อนการเลือกตั้ง และได้อีก 3,000 บาท หลังชนะเลือกตั้ง จากท่าน ส.ส. ซึ่งรับได้กับการที่เราต้องตอบแทนเขา เพราะการเมืองก็เป็นอย่างนี้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงแจกเงินเช่นเดียวกัน” (วิชาญ อนันเทพา, สัมภาษณ์ 2552)

“เราเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมือใหม่ เมื่อมีคนให้ความสำคัญเราก็ต้องคบเขา และหวังเป็นที่พึ่ง ซึ่งเมื่ออยู่ในกลุ่ม ส.ส. ยิ่งทำให้เรามั่นใจในการหาเสียง จนสามารถชนะการเลือกตั้ง และท่านก็ได้พาไปเลี้ยงฉลองพร้อมให้เงินรางวัล” (พนม จันทานิตย์, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่าน ส.ส.ให้มา 3,000 บาท ก่อนการเลือกตั้ง เพราะเราเป็นลูกน้องเก่า และเคยทำงานให้ท่าน และพวกเดียวกันก็ได้รับการช่วยเหลือเช่นเดียวกัน” (สุรศักดิ์ อินทะนา, สัมภาษณ์ 2552)

“ได้มาก็ไม่พอหรอกครับ เงิน 2,000 บาท จะทำอะไรได้ เดี่ยวนี้เขาเล่นกันเป็นแสนกว่าจะได้รับการเลือกตั้ง แต่ก็ดีก็ไม่ได้” (ทองมาก ดวงตา, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมเองรับเงินผ่านหัวคะแนนจำนวน 3,000 บาท ซึ่งไม่มากนัก แต่ก็เห็นใจฝ่ายที่ช่วยเหลือมา เพราะว่ามีคนสมัครรับเลือกตั้งเยอะเหลือเกิน ไม่รู้ว่าจะช่วยเหลือใครบ้าง ซึ่งก็จะต้องตอบแทนในการเลือกตั้งที่จะมาถึง เพื่อให้ท่านได้เป็น ส.ส.อีกสมัย” (สมหวัง ศรีวิชัย, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมอยู่ในเขตฐานเสียงของพรรค เพื่อไทย ของ ส.ส.ชเนศ จึงต้องพึ่งพาอาศัยท่าน และทางท่านก็ต้องพึ่งพาอาศัยเราเช่นเดียวกัน เงินที่ท่านได้ช่วยเหลือมาก็ถือว่าคุ้มค่า ถึงแม้ว่าจะไม่เพียงพอที่จะใช้แจกก็ตาม” (บุญสอน ศรีประหลาด, สัมภาษณ์ 2552)

“เงินเป็นสิ่งที่มีความจริง แต่ก็ไม่ใช่ค่าเท่ากับศรัทธาหรือความรัก เพราะเราชอบพรรคเพื่อไทยอยู่แล้ว ถึงท่านไม่ช่วยเหลือเราในการเลือกตั้ง แต่เราก็คงจะสนับสนุนท่านอยู่ดี แต่การที่ท่านให้คนมาให้การช่วยเหลือ มันก็สร้างความมั่นใจให้เราในการเลือกตั้ง ซึ่งก็คงต้องเลือกท่านเป็น ส.ส.อีกสมัย” (องอาจ ชิดชม, สัมภาษณ์ 2552)

“ท่านเลขา ส.ส. ได้นำเงินมาให้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเบื้องต้น 3,000 บาท ซึ่งก็เต็มใจรับไว้ เพราะเราเป็นเครือข่ายเดียวกัน ส่วนค่าใช้จ่ายอย่างอื่นผมหาเอง” (คำปิ่น พงษ์พิละ, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมเป็นคนใหม่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพราะเหตุนี้จึงต้องหากลุ่มที่จะคุ้มครองเรา ได้ จึงได้อยู่ในกลุ่มของนายก ซึ่งก็ได้รับเงินสนับสนุน 3,500 บาท โดยท่านนายกบอกว่ากลุ่มท่าน ส.ส.ชเนศ ให้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียง ไม่ได้ให้ไปซื้อเสียง หากได้รับเลือกตั้งแล้วก็อย่าลืมท่าน และอย่าหักหลังกันก็พอ” (ประสงค์ ศรีภิรมย์, สัมภาษณ์ 2552)

“เขตตำบลคูซอด เป็นเขตอิทธิพลท่าน ส.ส.ชเนศ อยู่แล้ว เมื่อเราลงสมัครก็ต้องไปพบเพื่อแนะนำตัวกับท่าน ซึ่งท่านก็ได้ช่วยเหลือมาเบื้องต้น 2,000 บาท ก่อนที่จะให้อีกเมื่อเราได้รับการเลือกตั้ง 2,000 บาท เป็นรางวัล” (ธีระนันท์ พันธุ์ไฟ, สัมภาษณ์ 2552)

“รับครับว่าได้เงินช่วยเหลือจริง รายละเอียด 2,500 บาท เพื่อเป็นค่าดำเนินการ ซึ่งท่านนายกได้เป็นผู้นำมามอบให้ และบอกว่าหากได้เป็นแล้วก็อย่าลืมตระกูล “เครือรัตน์” ซึ่งผมก็คงจะเป็นหัวคะแนนให้กับท่านอย่างแน่นอน” (นวน เกษพันธ์, สัมภาษณ์ 2552)

“ตำบลโพนคือ การต่อสู้สูงมาก เพราะเหตุนี้จึงต้องได้รับการช่วยเหลือ ผมได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นเพียง 2,000 บาท ไม่พอจึงได้รับคำแนะนำให้ไปเยี่ยมกับคุณแดง ร้านฟ้าลิขิต ที่เป็นพี่สาวของท่าน ส.ส.ชเนศ ซึ่งท่านก็ให้มา 50,000 บาท” (พิชิตชัย อินทอง, สัมภาษณ์ 2552)

“เราต้องยอมรับความเป็นจริงว่า การเมืองทุกระดับต้องมีการซื้อเสียง เพราะเหตุนี้จึงต้องมีเงินทุนมาใช้จ่าย และหนึ่งในจำนวนแหล่งทุน เราก็ต้องเอานักการเมืองระดับชาติ ซึ่งเมื่อเราได้รับการสนับสนุนแล้วก็ต้องทำหน้าที่คือเป็นฐานเสียงให้กับเขา โดยอาศัยการที่เราได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล” (สถิต คำผิง, สัมภาษณ์ 2552)

“มีคนเสนอตัวลงสมัครเป็น ส.อบต.เยอะมาก ไม่รู้ว่าเขาเอาเงินมาจากไหนไปช่วยเหลือ เฉพาะเขตผมหากว่าให้คนละ 2,000 บาท หากช่วย 10 คน ก็เป็นเงิน 20,000 บาท แล้ว

แต่เขาก็ทำได้โดยให้การช่วยเหลือเกือบทั้งอำเภอ ซึ่งเชื่อว่าจะสร้างฐานะเสียให้ได้มากที่สุด” (บุญ รักษาติ, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มตระกูล “เครือรัตน์” ก็ให้รายละเอียดและรูปแบบการให้การช่วยเหลือในการเลือกตั้งไปในลักษณะเดียวกันกับกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” นั่นก็คือ การให้ “เงิน” สนับสนุนก่อนการเลือกตั้ง โดยวิธีการในการให้เงินก็คือ การที่ผู้สมัครพากันเข้าพบด้วยตนเอง เพื่อแนะนำตัว และมีผู้พาเข้าไปพบ หรือ กลุ่มการเมืองได้ให้การสนับสนุนโดยผ่านนายกองการบริหารส่วนตำบล ทั้งที่เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ และเป็นผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกวาระหนึ่ง โดยเชื่อว่ามาจากคนที่รู้จักและคุ้นเคยกันมาก่อน ทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ ในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง จึงกล้าที่จะให้การสนับสนุน โดยจุดประสงค์ในการให้การสนับสนุนก็เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วก็ต้องตอบแทน กลุ่มการเมืองที่ให้การสนับสนุนตนเอง โดยการเป็นหัวคะแนนในการเลือกตั้งใหญ่ระดับชาติ ซึ่งจะมีขึ้นในอนาคต

กลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใด

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยยังได้ยังได้พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใด และไม่ประสงค์จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือเป็นพันธมิตรกับกลุ่มการเมืองใด โดยการได้รับการเลือกตั้งมาจากแรงศรัทธา ที่ผู้ลงคะแนนมีต่อตัวผู้สมัครเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้แนวความคิดและเหตุผลซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ที่น่าสนใจดังนี้

“ผมว่าเราวิ่งไปหาเขาเองมากกว่า ในระดับท้องถิ่นนั้นพูดตามจริงมันเป็นเรื่องของชุมชนว่ากันเอง ผมไม่เห็นความจำเป็นที่เราจะต้องเขาไปเป็นฝ่ายใดหรือกลุ่มการเมืองใด เราสมัครใจมาเพื่อรับใช้พี่น้องประชาชนเอง และเมื่อเขาตัดสินใจเลือกเราก็ได้ หากเขาไม่เลือกเราก็ไม่ได้” (จิตต์ เกษีสังข์, สัมภาษณ์ 2552)

“มันก็อาจจะเป็นที่ผมเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมือใหม่ ที่ไม่รู้จักรใครเป็นการส่วนตัว ก็เลยไม่สนใจในเรื่องดังกล่าว และเห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับการเมืองท้องถิ่น การที่เราเข้าไปเป็นปากเสียงแทนก็เป็นการนำเอาปัญหาสังคมเข้าไปในสภา ไม่ต้อง อาศัยผู้ใดสนับสนุนก็ได้ และในเรื่องเงินทองที่จะแจกหากว่าเราเป็นคนดีก็ไม่มีใครความจำเป็นที่จะต้องแจกเพื่อชื่อเสียง” (บุญธรรม บุญถ่วง, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมเชื่อมั่นว่าผมเป็นคนดีครับ เพราะเหตุนี้จึงไม่ต้องไปพึ่งพาใคร ได้ก็ได้อะไรก็ได้ก็ไม่ได้ก็ไม่ได้เป็นไร ไม่เห็นจะต้องไปวิ่งตามใคร หากเราไม่สร้างสามัญลักษณ์ทางการเมืองมาแต่ต้น แล้วถูกหลานเราจะเอาใครเป็นแบบอย่างล่ะครับ” (ดำรง อินทรบุตร, สัมภาษณ์ 2552)

“ไม่จำเป็นต้องทำตามคนอื่นก็ได้รับการเลือกตั้งได้ หากว่าเราเป็นคนดีมีผลงาน ชาวบ้านที่เขาเลือกเราเขาจะรู้ว่าเราเป็นคนอย่างไร อีกอย่างก็ไม่ต้องไปคอยเป็นหัวคะแนนให้กับใคร ทำให้ไม่มีเวลาทำงานให้กับประชาชน” (ถนอม น้อยมิ่ง, สัมภาษณ์ 2552)

“ไม่โทษใครหรอกครับ การเมืองไทยก็เป็นอย่างนี้แหละ ในอนาคตผมอาจจะเป็นเหมือนอย่างคนอื่นที่ไปหาทางการเมืองใหญ่ก็ได้” (สุพิศ มีมานะ, สัมภาษณ์ 2552)

“กรรมคือการกระทำของบุคคล หากเราเชื่อว่าเราทำกรรมดี ความดีนั้นก็จะส่งผลดีกับเราเอง โดยไม่ต้องไปพึ่งพาคนอื่น” (อุดม สร้อยทอง, สัมภาษณ์ 2552)

“เพราะพวกเราเป็นกันแบบนี้ การเมืองไทยถึงไม่พัฒนา มัวแต่เล่นพรรคเล่นพวก เมื่อได้รับเลือกเข้าไปแล้วก็แบ่งแยกกว่าเป็นพวกพรรคการเมืองโน้น พรรคการเมืองนี้ วุ่นวายกันทุกที เมื่อมีการประชุมหรือผลประโยชน์ไม่ลงตัว ผมจึงเลือกที่จะเล่นการเมืองแบบอิสระ ซึ่งสบายใจในการทำงานมากกว่า” (ผ่องศรี ทำบุญ, สัมภาษณ์ 2552)

“เหตุที่ดิฉันไม่เข้าไปพึ่งพาผู้ใดหรือกลุ่มใด ก็เพราะเห็นว่ามีความพร้อมมากกว่าคนอื่น จึงไม่มีความจำเป็น และหากว่าเราเล่นการเมืองด้วยความสร้างสรรค์ ก็คงไม่ต้องหันหน้าไปหากลุ่มการเมืองใด ก็สามารถดำเนินกิจกรรมกันได้ในตัวของเรา” (แสงดาว คันศรี, สัมภาษณ์ 2552)

เห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ให้เหตุผลไว้ว่าไม่มีเหตุผลความจำเป็นของการเมืองท้องถิ่นจะต้องไปพึ่งพาอาศัยขบารมี หรืออาศัยทุนสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองใหญ่ เพราะเป็นการเมืองท้องถิ่นภายในตำบลหรือหมู่บ้านเท่านั้น และประการสำคัญการพึ่งพากลุ่มการเมืองเป็นเรื่องไม่สร้างสรรค์ และอาจสร้างความแตกแยกกันได้หากมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก

การสนับสนุนส่งผลต่อผลการเลือกตั้งหรือไม่

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” และ กลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” รวมทั้งกลุ่มที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล ได้ให้รายละเอียดถึงผลการเลือกตั้งว่า ไม่ได้เป็นผลมาจากการช่วยเหลือหรือสนับสนุนโดยตรงจากกลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ให้การยืนยันตรงกันดังนี้

“ไม่มีผลต่อผลการเลือกตั้งแต่อย่างใด” (สมาน อินอุไร, สัมภาษณ์ 2552)

“ไม่ส่งผลต่อการได้รับการเลือกตั้งครับ” (สุรศักดิ์ สิงห์สิทธิ์, สัมภาษณ์ 2552)

“แทบจะไม่มีผลเลยครับ เหตุที่ได้เพราะความดีของผมเอง” (สวัสดิ์ ฝั่งนิล, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมว่าไม่เกี่ยวข้องกัน เพราะเป็นเงินที่น้อยมากๆ” (สมชัย คำตัน, สัมภาษณ์ 2552)

“ไม่น่าจะมีผลต่อการเลือกตั้งมากนัก เพราะไม่ได้ให้เงินมาแจก” (วิชัย พวงแก้ว, สัมภาษณ์ 2552)

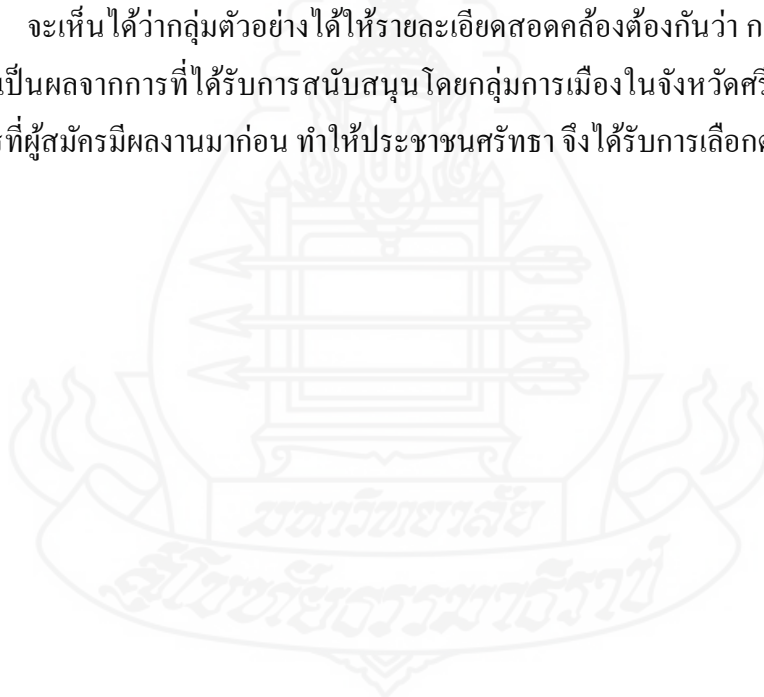
“ก็อาจจะมีส่วนสนับสนุน แต่ก็ไม่ใช่ผลโดยตรง การได้รับการเลือกตั้งมาจากคุณงามความดีและความศรัทธาที่ชาวบ้านมีให้ผม” (บุญเชื่อม เสาวเวียง, สัมภาษณ์ 2552)

“ความดีที่เราสร้างทำให้เราได้รับความไว้วางใจ ไม่เกี่ยวกับเงินที่เข้าไปมาหรือครับ” (จันทร์ งามสุข, สัมภาษณ์ 2552)

“ผมว่าไม่มีผลเลยครับ เพราะช่วยน้อยมาก” (สนอง นามธรรม, สัมภาษณ์ 2552)

“เขาให้ผมตอนได้เป็น ส.อบต.แล้ว เพื่อเอาเป็นพวก เพราะเหตุนี้จึงไม่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งแต่อย่างใด” (สายชล บุญตาโลก, สัมภาษณ์ 2552)

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้รายละเอียดสอดคล้องต้องกันว่า การได้รับการเลือกตั้งนั้น ไม่ได้เป็นผลจากการที่ได้รับการสนับสนุนโดยกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ หากแต่เป็นผลจากการที่ผู้สมัครมีผลงานมาก่อน ทำให้ประชาชนศรัทธา จึงได้รับการเลือกตั้ง



บทที่ 5

สรุป การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัย การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยในห้วงที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ซึ่งจัดให้มีขึ้นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยในการเลือกตั้งดังกล่าวนี้มีกลุ่มหรือตระกูลการเมืองที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายของตน คือ ตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” กับ ตระกูล “เครือรัตน์”

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาวิธีการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีรูปแบบและวิธีการอย่างไร

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการให้การสนับสนุน ทั้งฝ่ายที่ให้การสนับสนุน (กลุ่มการเมือง) และฝ่ายที่ได้รับการสนับสนุน (ผู้สมัครรับเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ประชากรวิจัยคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบไปด้วย ตัวแทนกลุ่มการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 55 คน ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” จำนวน 3 คน ตัวแทนกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” จำนวน 3 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 10 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 39 คน รวมเป็น 55 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม โดยนำเอาแนวคิดว่าด้วย กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งตามวาระ จำนวน 13 ตำบล ได้มีกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบด้วยกลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” กับ กลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองใหญ่ และมีอิทธิพลในทางการเมืองอยู่ในปัจจุบัน กับทั้งยังเรียกได้ว่าเป็นพรรคคู่แข่งทางการเมืองกัน ได้เข้าไปมีส่วนสนับสนุนแก่กลุ่มผู้สมัครเพื่อรับการเลือกตั้งเป็นนายก และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 13 ตำบล กลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มการเมืองทั้งสองกลุ่ม ได้ให้การยอมรับว่าได้ให้การสนับสนุนเป็นเงินสด จำนวน 2,000 บาท ถึง 5,000 บาท การให้การช่วยเหลือได้กระทำก่อนและหลังการเลือกตั้ง โดยการให้การสนับสนุนก่อนนั้นเป็นการให้เงินเพื่อนำมาใช้จ่าย ส่วนหากว่ามีกรให้เงินในภายหลังทราบผลการเลือกตั้ง มีลักษณะเป็นเงินรางวัล ซึ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายในส่วนที่เป็นนายก และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว ต่างก็ยอมรับว่าได้รับการช่วยเหลือจริง ในจำนวนเงินตามที่กล่าวข้างต้น การช่วยเหลือสนับสนุนนั้น มีทั้งเป็นการให้เปล่า และการให้ยืมเงินไปใช้จ่ายในการเลือกตั้ง แต่กระนั้นก็ตามก็ยังมีตัวแทนกลุ่มผู้ที่ได้สมัครและได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจาก กลุ่มการเมืองกลุ่มใด

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ได้ให้การสนับสนุนนั้นคือ หวังให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นฐานเสียงหรือห้วคะแนน ในการเลือกตั้งใหญ่ ซึ่งเชื่อว่าจะมีชื่อของคนในตระกูลการเมืองทั้งสองซึ่งได้ให้การสนับสนุนลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุผลอื่นเช่น การชนะประมูลงานตามโครงการภายใต้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล การค้าตรง การจัดซื้อจัดจ้าง ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน การสนับสนุนเป็นสิ่งที่ยินยอมพร้อมใจของทั้งผู้ให้และผู้รับ เป็นลักษณะการอุปถัมภ์กันในทางการเมือง การสนับสนุนเน้นที่การให้ตัวเงินเป็นประเด็นสำคัญ และเงินที่ให้การสนับสนุนนั้นมีจำนวนไม่มากพอที่จะใช้ซื้อสิทธิหรือซื้อเสียงจาก ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง การสนับสนุน ไม่มีผลเป็นตัวแปรสำคัญต่อการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งที่เกิดมาจากการที่ผู้สมัครได้กระทำความดีมีผลงานมาก่อน และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

2.1 วิเคราะห์ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางการเมือง เป็นหนึ่งในโครงสร้างทางการเมืองของไทย เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้างนั้นเป็นไปในลักษณะ “ระบบ

อุปถัมภ์” และ “กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง” โดยระบบการเมืองไทยโดยทั่วไปมักจะเป็นการ แสดงฐานะของบุคคลผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มักจะให้ความอนุเคราะห์หรือ สนับสนุนแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมน้อยกว่า การแสดงออกของบุคคลทั้งสองกลุ่มเป็นไปใน ลักษณะเกื้อหนุนกัน ประสานกัน และรวมชอมกัน โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ถึงแม้บางครั้ง จะเกิดการเอาเปรียบกัน ก็เป็นที่ยอมรับกันได้ในการเมืองของไทย

ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่กลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ อันประกอบด้วย กลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” ที่มี นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองศรีสะเกษ นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และนายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 1 เป็นแกนนำในกลุ่มการเมือง กลุ่มดังกล่าว กับกลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” ที่มี นายธนศ เครือรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1 นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา และเป็นสมาชิกพรรค เพื่อไทย นางเอมอร ลิขิตสุวรรณ (สกุลเดิม เครือรัตน์) เป็นแกนนำ ได้เข้ามามีส่วนในการ สนับสนุนแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552 โดยสามารถวิเคราะห์ถึงเหตุและปัจจัย ในการสนับสนุนได้ดังนี้

2.1.1 กลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล เป็นกลุ่มการเมืองใหญ่ที่มีคะแนนนิยม และมี อิทธิพลทางการเมืองสูง ในเขตเลือกตั้งที่ 1 โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ จึงทำให้เกิดการ ต่อสู้เพื่อหาฐานเสียงสนับสนุนในทางการเมือง จึงทำให้เกิดการแข่งขันกัน และการหาฐานคะแนน นั้นเชื่อว่าหวังผลทางการเมืองในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นเมื่อครบวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทั้งตระกูลเครือรัตน์ โดยนายธนศ เครือรัตน์ ก็เป็นเจ้าของพื้นที่ปัจจุบัน ส่วน นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ก็เคยเป็นเจ้าของพื้นที่มาก่อน จึงทำให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองเพื่อหาผู้ชนะ เลือกตั้ง ซึ่งในการเลือกตั้งในอนาคตนั้น ได้มีการจัดทำเขตการเลือกตั้งใหม่ เป็นเขตเดียวเบอร์เดียว จึงทำให้มีผู้ชนะได้เพียงคนเดียวเท่านั้น

2.1.2 รูปแบบและวิธีการในการสนับสนุนนั้น จากการศึกษาพบว่าทั้งสองกลุ่ม การเมืองได้มีการให้ “เงิน” ในการสนับสนุนผู้สมัครคล้ายกัน ไม่มีรูปแบบอื่น วิเคราะห์ได้ว่า การ ให้เงินแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น สามารถ กระทำได้ง่าย กระทำที่ใดก็ได้ ไม่สู้เสี่ยงต่อการผิดกฎหมายเลือกตั้ง และผู้รับสามารถนำไป ดำเนินการใดก็ได้ในทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นใช้จ่ายในการหาเสียงและเพื่อ “ซื้อเสียง” ซึ่งหากว่า เป็นการให้เงินเป็นจำนวนมากในกรณีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะเป็นการให้กั

ในลักษณะ “เงินยืม” โดยมีการนำหลักทรัพย์มาวางประกัน เพื่อให้ไม่เป็นการผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และตรวจสอบได้ยาก

2.1.3 การสนับสนุนเป็นเงินหากเป็นการให้เปล่าจะช่วยเหลือรายละไม่เกิน 5,000 บาท โดยมีการให้เงินสนับสนุนทั้งก่อนและหลังเลือกตั้ง ซึ่งประเด็นดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า ในการเลือกตั้งนั้น มีผู้ลงสมัครเป็นจำนวนมาก ทำให้การสนับสนุนไม่เพียงพอ เป็นปัญหาแก่ผู้สนับสนุน เพราะเหตุนี้จึงต้องมีการคัดกรองบุคคลที่จะได้รับการสนับสนุน โดยผ่านหัวหน้าคะแนนหรือคนที่ไว้วางใจได้ เช่น นายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่เคยเป็นฐานคะแนนหรือหัวหน้าให้แก่กันมาก่อน ส่วนการให้เงินหลังเลือกตั้งเป็นการง่ายที่จะให้การสนับสนุน เนื่องจากทราบตัวบุคคลผู้ได้รับการเลือกตั้งแล้ว สามารถดึงตัวเข้ามาเป็นกลุ่มทางการเมืองได้ง่ายขึ้น

2.1.4 การศึกษาได้พบว่ากลุ่มการเมืองในตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” มีอิทธิพลทางการเมืองในส่วนของผู้บริหารคือนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เหนือกว่ากลุ่มการเมืองในตระกูล “เครือรัตน์” โดยจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ตัวอย่างที่เป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่ได้ชนะการเลือกตั้งนั้น ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองตระกูลอังคสกุลเกียรติ จำนวน 6 ตำบล และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในตระกูลเครือรัตน์ 4 ตำบล ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการเมืองในตระกูลเครือรัตน์สามารถเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มการเมืองตระกูลอังคสกุลเกียรติ วิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มการเมืองทั้งสองตระกูล จะยังคงเป็นกลุ่มการเมืองที่ต้องแข่งขันกันในการเลือกตั้งในอนาคต โดยกลุ่มตระกูลอังคสกุลเกียรติ ได้เปรียบในส่วนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนกลุ่มตระกูลเครือรัตน์ ได้เปรียบในส่วนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.5 วัตถุประสงค์ที่ให้การสนับสนุน จากการศึกษาวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มการเมืองหวังจะให้ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายก และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น “หัวหน้าคะแนน” เพื่อชิงฐานเสียงในท้องถิ่นไว้ในกลุ่มคนของตนเอง

2.1.6 การสนับสนุนของทั้งสองกลุ่มการเมืองดังกล่าว ก่อนให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างชัดเจน ในส่วนของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยหากว่าฝ่ายใดได้เป็นฝ่ายบริหาร อีกฝ่ายก็จะได้เป็นฝ่ายค้านในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อให้เกิดความแตกแยกทางการเมืองในท้องถิ่นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในระยะยาว

2.1.7 การสนับสนุนก่อให้เกิดการซื้อเสียงในการเลือกตั้ง อันเป็นวงจรอุบาทว์ในทางการเมืองของไทย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับใด จากข้อมูลวิจัยจะเห็นได้ว่า กลุ่มการเมืองได้ให้การสนับสนุนทั้งที่เป็นเงินให้เปล่า และเป็นเงินยืม ซึ่งก็เห็นได้ว่าเป็นการนำเงินมาเพื่อใช้ในการซื้อเสียง และประเด็นสำคัญ การที่ผู้สมัครมีกลุ่มหรือตระกูลการเมืองให้การสนับสนุน

ย่อมก่อให้เกิดความมั่นใจในการที่จะกระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ส่งผลต่อการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์และไม่ยุติธรรม ในเขตใดหากว่ามีการแข่งขันทางการเมืองสูง ก็ย่อมจะทำให้ผู้สมัครนำเงินมาใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการหาคะแนนนิยม ก่อให้เกิดเป็นหนี้สินหลังการเลือกตั้ง และเมื่อได้รับตำแหน่งแล้วก็จะมีการ “ถอนทุนคืน” ด้วยประการใด ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อให้รัฐได้รับความเสียหาย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสารัตน์ วัชรวิงส์ ณ อยุธา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 : ศึกษาเฉพาะกรณีของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. การปฏิบัติงานเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง มีลักษณะเป็นการสั่งการจากเบื้องบนลงมา รูปแบบและวิธีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนดเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้รับผิดชอบ และชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่จึงขาดความเป็นอิสระในการกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงในการปกครองท้องถิ่นที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับเทศบาล

2. การทำงานซ้ำซ้อนกับอำเภอเมืองเชียงใหม่และนอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของจังหวัดเชียงใหม่ โดยอำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในเขตพื้นที่ของอำเภอเมืองซึ่งรวมถึงพื้นที่เขตเทศบาล แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 เทศบาลนครเชียงใหม่ต้องเข้าไปดำเนินการตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านซึ่งถือว่าอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ และคงเป็นปัญหาเดียวกันกับเทศบาลเมืองอื่น ๆ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวรรณ จงสุทธานามณี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมของกลุ่มหนุ่มสาวในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 : กรณีศึกษา จากการศึกษาพบว่า กลุ่มหนุ่ม สาวในเขตอำเภอเมืองเชียงราย เลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกิดในจังหวัดเชียงรายและพูดภาษาท้องถิ่นได้ กลุ่มหนุ่มสาวมีความคิดเห็นที่ต่อต้านการรับอามิสสินจ้างในการลงคะแนน มีแนวโน้มที่จะพิจารณาเลือกพรรคและบุคคล ส่วนใหญ่มีการตัดสินใจจากสื่อต่าง ๆ มากกว่าการชักจูง และมีความ กระตือรือร้นที่จะไปเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่จะเกี่ยวข้อง ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในการเลือกตั้ง ให้มาก และในการทำการศึกษาวรรให้กลุ่มตัวอย่างที่มากและครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวะพร ปัญจมาลา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน : ศึกษากรณี การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขต 1 พ.ศ. 2537 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนมากที่สุด คือ พรรคการเมือง คุณสมบัติผู้สมัคร รับเลือกตั้ง และหัวหน้าเขต ตามลำดับ นอกจากนี้จากการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งพบว่า ประชาชนมีความสนใจในการเลือกตั้งค่อนข้างมาก และจากการศึกษาพบว่าพรรคการเมืองมีบทบาทมากที่สุดในการเลือกตั้ง รองลงมาคือ คุณสมบัติผู้รับสมัครเลือกตั้ง และหัวหน้าเขต

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ ศรีประเสริฐ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล อาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับจากเทศบาล ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำปลายมาศ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอุดมการณ์ประชาธิปไตย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล พุกประเสริฐ (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการกล่อมเกลாதองการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โทรททัศน์เป็นหน่วยการเรียนรู้ ที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการกล่อมเกลาทองการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด โดยประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจจะรับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ และโทรทัศน์ก็มีผลต่อการเรียนรู้เพิ่มความรู้ความเข้าใจของประชาชนอีกด้วย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ แม้นมาศ โอสถ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยแปรผันตามความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่กลุ่มการเมืองท้องถิ่นได้หยิบยื่นให้แก่ชุมชนย่อย ในชุมชนย่อยที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมาก สมาชิกชุมชนจะให้การเคารพนับถือแก่นักการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน โดยชาวบ้านเห็นว่าความช่วยเหลือดังกล่าวเป็นความช่วยเหลืออย่างจริงจัง แม้ในตอนแรกชาวบ้านจะคิดว่าความช่วยเหลือที่กลุ่มการเมืองหยิบยื่นจะเป็นความช่วยเหลือที่หวังผลทางการเมือง แต่การเข้าพบปะเยี่ยมเยียนชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอได้ขาด จนเกิดความสนิทสนมกันทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ

สามารถปรึกษาหารือกันได้ทุกเรื่อง ขอมรับนักการเมืองเป็นเสมือนคนในครอบครัวเลยทีเดียว ในขณะที่ชุมชนย่อยที่มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นน้อย มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นน้อย มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น รูปแบบของความสัมพันธ์ยังคงอยู่ในฐานะนักการเมืองกับชาวบ้าน แม้จะมีการพบปะทักทายกันตามงาน ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนได้รับการเคารพนับถือแต่ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเสมือนคนในครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบว่า การที่ชาวบ้านมีความเข้าใจในระบบการเมืองมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของคนในระบบการเมืองว่าเป็นผู้ที่สามารถกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปเป็นคณะผู้บริหารเทศบาลได้ ดังนั้นการที่คนจะเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งให้เข้าไปทำงานในฐานะตัวแทนของประชาชน จะต้องเลือกผู้ที่ทำงานเพื่อชุมชนจริง ๆ และชุมชนย่อยจะต้องได้รับการดูแลจากนักการเมืองเป็นอย่างดี ชาวบ้านจึงจะพิจารณาจากบุคคลที่ทำงานให้กับชุมชนย่อยได้อย่างสม่ำเสมอทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง กลุ่มการเมืองท้องถิ่นจึงต้องทำงานให้มากขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นถึงผลงานและความตั้งใจจริง โดยการให้ความช่วยเหลือชุมชนย่อยในทุกเรื่องที่ชุมชนย่อยได้ร้องขอเข้ามา

โดยองค์ประกอบของประชากรที่มีผลต่อระดับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ได้แก่

1) ผู้นำชุมชน ในชุมชนย่อยที่ผู้นำชุมชนใกล้ชิดกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมาก ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยมาก

2) ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกในชุมชน ชุมชนย่อยที่สมาชิกมีฐานะยากจน ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมากกว่าชุมชนย่อยที่สมาชิกมีฐานะดี ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่มากกว่าด้วย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ รอดไพฑูรย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

1. การเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถามมาจากเหตุผลจูงใจเรื่องการรักษาประโยชน์ของท้องถิ่น รองลงมาคือจากเหตุผลจูงใจเรื่องต้องการพัฒนาท้องถิ่น

2. ปัจจัยด้านผลประโยชน์ส่วนรวมมีผลต่อการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าปัจจัยด้านผลประโยชน์ส่วนตัว

3. เปรียบเทียบผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมในการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น

3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น โสัด หย่าร้าง หรือม่าย และมีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่า

3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่การศึกษาสูงกว่า มีอาชีพค้าขาย มีรายได้สูงกว่า และมีตำแหน่งเป็นประธานสภา อบต. มีแนวโน้มจะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุตม์ เจตย์ภัทรนาท (2541 : 65) ได้ศึกษาเรื่อง ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับพรรคการเมือง ผลการศึกษาพบว่า พรรคการเมืองได้เข้าไปเกี่ยวข้องับกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่กลับไม่ยอมให้นักการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลและไม่เห็นด้วยที่จะสังกัดพรรคการเมืองเพราะเกรงจะเกิดความขัดแย้งความแตกแยก ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแบบผู้อุปถัมภ์กับผู้ใ้อุปถัมภ์ในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่พรรคการเมืองไม่มีอิทธิพลใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผลกระทบของความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงบวก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชฐ ศรีประศาสตร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนในจังหวัดตรังที่มีสิทธิเลือกตั้งนักการเมืองในจังหวัดตรัง จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในจังหวัดตรังมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงนอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และสถานที่อยู่ในปัจจุบันต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน และคุณลักษณะของนักการเมืองที่ดีที่ประชาชนตัดสินใจเลือกมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ทุจริต คอร์รัปชัน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย การให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของกลุ่มการเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาวิจัยมีความครบถ้วนและเกิดความเข้าใจในกลุ่มการเมืองซึ่งให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และมีการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในหัวข้อดังนี้

1. อิทธิพลทางการเมืองในระดับท้องถิ่นส่งผลต่อการเลือกตั้งในระดับชาติ
2. กลุ่มการเมืองกับการสร้างทายาททางการเมือง
3. กระบวนการขัดเกลาทางการเมืองของกลุ่มการเมืองในจังหวัด
4. เงินกับผลการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น
5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เห็นได้ว่ามีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกตั้ง อันประกอบไปด้วย ตัวแทนกลุ่มการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.2.1 กลุ่มการเมือง ควรเรียนรู้ถึงรูปแบบและวิธีการให้การสนับสนุน ที่ได้ให้ต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าควรอยู่ในกรอบของระเบียบและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง การให้การสนับสนุนควรดำเนินการอย่างสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ควรสร้างความแตกแยกหรือแบ่งฝายจากการเลือกตั้ง

3.2.2 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรเคารพต่อผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการตัดสินใจของประชาชน การหาเสียงควรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ การได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง แต่สิ่งสำคัญคือการได้รับการยอมรับจากประชาชนในการเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน และสร้างความศรัทธาที่มีต่อผู้สมัคร

3.2.3 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องเรียนรู้ถึงสิทธิทางการเมืองของตนเอง ในการที่จะตัดสินใจเลือกตั้ง ไม่ควรคำนึงถึงกลุ่มการเมืองที่ให้การสนับสนุนแก่ตัวผู้สมัคร แต่ควรตระหนักถึงผลงานของผู้เสนอตัวเข้ามาเป็นตัวแทนในการเข้าบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2.4 คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรใช้ผลการศึกษาวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อทราบถึงรูปแบบและวิธีการที่กลุ่มการเมืองได้ให้การสนับสนุนแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

และดำเนินการทางด้านกฎหมายแก่ผู้เกี่ยวข้องในการเลือกตั้งหากมีการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้ง

3.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หากประสงค์จะให้มีการดำเนินการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นให้เกิดความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และผลการเลือกตั้งเกิดจากเสียงของประชาชนผู้บริสุทธิ์ ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับชาติ หรือการสนับสนุนของกลุ่มการเมืองอันเป็นเครื่องชี้นำหรือส่งผลต่อการเลือกตั้ง เห็นควรให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐเองควรเข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบายของฝ่ายบริหาร ที่ได้ทำการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดกรอบ และการนำนโยบายไปดำเนินการ ภายใต้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐ และเป็นงบประมาณจากการจัดเก็บภาษีอากรภายในเขตท้องที่ตำบลนั้น ไม่ปล่อยให้กลุ่มการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลทางด้านธุรกิจ หรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มทุนในเขตพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ ซึ่งอาจทำให้เกิดการทุจริต หรือแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ควรมีการออกกฎหมาย เพื่อวางกฎเกณฑ์ควบคุมการดำเนินการ ให้สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีกลไกภาคประชาชนเข้ามามีส่วนในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีมาตรการที่ชัดเจนในการกำหนดกฎเกณฑ์และการบังคับใช้กฎเกณฑ์ว่าด้วยจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น

3.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ คณะกรรมการเลือกตั้งควรเข้ามามีส่วนในการควบคุมและดูแลในการจัดการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ เพราะเหตุที่ว่าในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นการแข่งขันและต่อสู้ทางการเมืองที่มีการแข่งขันสูง เพราะเหตุนี้เงินจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการเสริมสร้างความมั่นใจในการเลือกตั้ง และการสนับสนุนของกลุ่มการเมืองส่วนใหญ่เป็นไปในแนวทางที่ให้เงินทุนสนับสนุนแก่ผู้สมัคร โดยเชื่อว่ามิจุดประสงค์เพื่อที่จะนำไปแจกจ่ายอันเป็นการเข้าข่ายในลักษณะ “ซื้อเสียง” เพราะเหตุนี้หากมีการวางมาตรการควบคุมในการจัดการเลือกตั้ง และมีการลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ก็อาจทำให้การสนับสนุนผู้สมัครจากกลุ่มการเมืองหรือตระกูลการเมือง ก็อาจจะเป็นไปในลักษณะอื่นซึ่งเป็นแนวทางสร้างสรรค์ อันเป็นการวางรากฐานการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนก็จะเป็นไปในแนวทางที่เสมอภาคกัน คือการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งที่แนวนโยบาย หรือคุณงามความดี มากกว่าที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ใดหรือกลุ่มบุคคล



บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน (2530) *การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ (2531) *การปกครองและการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2542) *คู่มือการปฏิบัติงานการ
จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล* กรุงเทพมหานคร
- จรรยา สุภาพ (2535) *หลักรัฐศาสตร์* พระนคร สำนักพิมพ์ □ ไทยวัฒนาพานิช
- จาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ (2549) *ปัญหาความน่าเชื่อถือในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง : กรณีศึกษาการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549* วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
ส่วนร่วมของประชาชนในสื่อเพื่อชีวิตและสังคมท้องถิ่น. เชียงใหม่
คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จิราวรรณ จงสุทธนามณี (2539) *พฤติกรรมของกลุ่มหนุ่มสาวในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2538
กรณีศึกษา จากการศึกษาพบว่า กลุ่มหนุ่ม สาวในเขตอำเภอเมืองเชียงราย
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- จุมพล หนิมพานิช (2545) *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย* พิมพ์ครั้งที่ 1 สำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์ (2545) *การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานของบุคลากรขอนแก่น* มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฐปนรรต พรหมอินทร์ (2549) *หลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองกับระบบพรรคการเมือง
ไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) *การเมืองและการปกครอง* พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพมหานคร
- ณัฐพล พุกประเสริฐ (2545) *การกล่อมเกลாத่างการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
ในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ตระกูด มีชัย (2538) *การกระจายอำนาจ* พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพมหานคร
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ (2537) *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม :*

- ศึกษากรณี โบราณสถาน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ทินพันธ์ นาคะตะ (2546) *วิถีชีวิตไทย : วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่*
 กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
- นิสารัตน์ วัชรวิงศ์ ณ อุทยาน (2535) *การรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 : ศึกษาเฉพาะกรณีของเทศบาลนครเชียงใหม่*
 วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บุรินทร์ หิรัญบุรณะ (2527) *การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อ*
การพัฒนาการเมือง พิมพ์ลักษณ์ กรุงเทพมหานคร
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) *การวิจัยเบื้องต้น กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น*
- ปริญญา นาคันตรีย์ (2547) *การจัดการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. ปัญหาและแนวทางแก้ไข. นนทบุรี*
 สถาบันพระปกเกล้า
- ประหยัด หงส์ทองคำ (2520) *การปกครองท้องถิ่นของไทย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช*
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2549) “แนวคิดเสรีนิยมของอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 19” *รัฐศาสตร์สาร 4, 2*
 (พ.ย.20) 29-46
- พิชาย รัตนคิดถก ณ ภูเก็ต 2549 *องค์การและการบริหารจัดการ บริษัท ซีอีเคยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)*
- พิเชฏฐ ศรีประศาสน์ (2545) *คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชน*
ในจังหวัดตรัง วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการ
ปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัฒน์ บุญรัตพันธุ์ (2549) *การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร*
เลิฟแอนด์ลิฟเฟิล
- พงศธร จันทร์แก้ว (2535) *ผลกระทบของการใช้เงินซื้อเสียงต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง :*
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527) *"เด็กกับความมั่นคงของชาติ"* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงศ์เพ็ญ สกุนตลาภัย (2547) *ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่* สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ และ ปิยะนุช เงินคล้าย (2543) *รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการปกครอง*
ท้องถิ่นของเขตเมืองที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี
 (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- เมธี ครองแก้ว (2520) *รัฐบาลกับช่องว่างทางรายได้ของประชาชน เชียงใหม่ เชียงใหม่บู๊ต*
แม่นมาศ โอสถ (2548) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่นกับชุมชนย่อยในเขตเทศบาล
นครเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการ
ปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หน้า 112 ถึง 116 เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก
 ราชกิจจานุเบกษา 24
- ลิขิต ชีรวะดิน (2546) *ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร*
 สำนักพิมพ์แม็ค
- วรุฒม์ เจดีย์ภัทรนาท (2541) *ความเกี่ยวข้องของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล*
กับพรรคการเมือง วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2546) *รัฐธรรมนูญกับการเมืองการปกครองไทย นนทบุรี สำนักพิมพ์*
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิสูตร จำปานิชย์ (2542) *การกระจายอำนาจการคลังสู่เทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองนครปฐม*
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ (2521) *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ กรุงเทพมหานคร*
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิทยากร เชียงกุล (2540) *ปฏิรูปการเมือง กรุงเทพมหานคร มิ่งมิตร*
- เสรษฐพร กุศรีพิทักษ์ (2531) *ถ้าอยากเป็นผู้แทน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต*
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร
- ศิวะพร ปัญจมาลา (2538) *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ*
ประชาชน : ศึกษากรณี การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดนครพนม เขต 1 พ.ศ. 2537 วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศราวุธ ศรีประเสริฐ (2543) *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปลาย*
มาศ จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2542) *ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร*
กรุงเทพมหานคร : มปท

- สมศักดิ์ โส่สถาพรพิพิธ (2547) *วิธีการหาเสียงเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดตรัง* วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย (2546) *ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุจิต บุญบงการ (2542) *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย* กรุงเทพมหานคร อมรการพิมพ์
- สุดาพร พัดแสง (2548) *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป*
พ.ศ. 2548 *ศึกษาระดับเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี 2548*
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุภัทรา ชัยเทวารัตน์ (2545) *กระบวนการเข้าสู่การเมืองของทายาททางการเมือง กรณีศึกษา*
ทายาทตระกูล ไชยรัตน์ กับ คุณปลื้ม วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุรเดช ครองแก้ว (2550) *รูปแบบและวิธีการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน*
ราษฎร *ศึกษาระดับเทศบาลตำบลพบพระ จังหวัดตาก* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต แผนกวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุรพล ศิวานนท์ (2540) *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีอายุระหว่าง 18-19 ปี ในเขต*
วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2540) *องค์การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สันติ รอดไพฑูรย์ (2549) *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหาร*
ส่วน จังหวัดเชียงใหม่ *การค้นคว้าอิสระ* รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2525) *การพัฒนาบุคคล กลุ่ม และชุมชน* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อิสระ สุวรรณบด (2532) *การบริหารรัฐวิสาหกิจไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก



รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัย

1. นายฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ
2. นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
3. นายสิริพงษ์ อังคสกุลเกียรติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1
4. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์ อดีตสมาชิกวุฒิสภา
5. นายชเนศ เครือรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1
6. นางอมอร ลิขิตสุวรรณ (เครือรัตน์) ผู้สนับสนุนนายชเนศ เครือรัตน์ และพรรคเพื่อไทย
7. นายถวิล สุรนารถ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ
8. นายล้อมศักดิ์ วิเศษสังข์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่
9. นายศรีสำราญ คำภาษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก
10. นายสุพิศ โคตรพันธ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว
11. นายระวี สัมฤทธิ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง
12. นายเพิ่ม อนันเทพา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า
13. นายณัฐกิตต์ กองรักษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์
14. นางพจณี พรหมชาติ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ม
15. นางวันทา บุรากรณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจาน
16. นายอนุตร คำเนตร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพนคือ
17. นางสาวนารีรัตน์ สุธารส สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ หมู่ที่ 2
18. นายสมาน อินอุไร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ หมู่ที่ 3
19. นายประเสริฐ สุขเกษม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ หมู่ที่ 4
20. นายประถม เนาวรัตน์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ หมู่ที่ 8
21. นายจิตต์ เกษีสังข์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมากเจียบ หมู่ที่ 9
22. นายพลศักดิ์ จันทะสี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ หมู่ที่ 1
23. นายสมิง ผลบุญ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ หมู่ที่ 2
24. นายสวัสดิ์ ฝิ่งนิล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ หมู่ที่ 4
25. นายสุรศักดิ์ สิงห์สิทธิ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ หมู่ที่ 5
26. นางขันตี ปกป้อง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ หมู่ที่ 6
27. นายเฉลิมชัย พันธุ์คำ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ หมู่ที่ 9
28. นายชีพภิรมย์ ศีลาวงศ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ หมู่ที่ 2

29. นายสมชัย คำตัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ หมู่ที่ 5
30. นายทำนอง หาจักร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ หมู่ที่ 5
31. นายบุญธรรม บุญลวง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ หมู่ที่ 7
32. นางวิไลลักษณ์ ทองมวล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก หมู่ที่ 1
33. นายบุญเชื่อม เสาเวียง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก หมู่ที่ 3
34. นายวิชัย พวงแก้ว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก หมู่ที่ 4
35. ร.ต.ท.ประพันธ์ ผลบุญ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก หมู่ที่ 6
36. นายสายชล บุญตาโลก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองครก หมู่ที่ 8
37. นายแสวง นัยนิคย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 1
38. นายจันทร์ งามสุข สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 2
39. นายไพบูลย์ จันทาทอง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 5
40. นายศรชิต ศรีไชยญาติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 6
41. นายจอม เลื่อนฤทธิ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว หมู่ที่ 7
42. นายประทวน พิทักษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง หมู่ที่ 3
43. นายณรงค์ ทองทิพย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง หมู่ที่ 4
44. นายสนอง นามธรรม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง หมู่ที่ 5
45. นายดำรง อินทรบุตร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง หมู่ที่ 6
46. นายถนอม น้อยมิ่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหญ้าปล้อง หมู่ที่ 7
47. นายวิรัตน์ ลาลุน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า หมู่ที่ 7
48. นายสายันต์ ลาลุน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า หมู่ที่ 8
49. นายเลวียน หนองม่วง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า หมู่ที่ 8
50. นายวิชาญ อนันเทพา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า หมู่ที่ 9
51. นายมะนัส สะโศดา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนข่า หมู่ที่ 9
52. นายหอมสิน ดวงเสนาะ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ หมู่ที่ 1
53. นายสุริยา มูลสาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ หมู่ที่ 1
54. นายวิจิตร ใจธรรม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ หมู่ที่ 4
55. นายวิชัย นัยนิคย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ หมู่ที่ 5
56. นายสุพิศ มีมานะ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ หมู่ที่ 6
57. นายพนม จันทานิตย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม หมู่ที่ 10
58. นายสุรศักดิ์ อินทนา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม หมู่ที่ 11

59. นายทองมาก ดวงตา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห่ม หมู่ที่ 12
60. นายสมหวัง ศรีวิชัย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห่ม หมู่ที่ 12
61. นายพิทักษ์ บุญสมศรี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห่ม หมู่ที่ 12
62. นางสาว ดวงดาว คำโต สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชำ หมู่ที่ 2
63. นายพอง บุตรภักดิ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชำ หมู่ที่ 4
64. นายบุญสอน ศรีประหลาด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชำ หมู่ที่ 10
65. นายองอาจ ชิดชม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชำ หมู่ที่ 12
66. นายวันทอง สาลี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชำ หมู่ที่ 14
67. นายเฉลิมชัย อิ่มเต็ม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจาน หมู่ที่ 1
68. นายสยาม แก้ววิฑูรย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจาน หมู่ที่ 2
69. นายมงคล สังขาว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจาน หมู่ที่ 5
70. นายผ่องศรี ทำบุญ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจาน หมู่ที่ 7
71. นายอุดม สร้อยทอง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจาน หมู่ที่ 9
72. นายคำป็น พงษ์พิละ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด หมู่ที่ 7
73. นายประสงค์ ศรีภิรมย์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด หมู่ที่ 8
74. นายธีรนนท์ พันธุ์ไผ่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด หมู่ที่ 9
75. นายนวน เกษพันธ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด หมู่ที่ 10
76. นางแสงดาว คันศรี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคูซอด หมู่ที่ 10
77. นายพิชิตชัย อินทอง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ หมู่ที่ 1
78. นายสถิตย์ คำผาง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ หมู่ที่ 2
79. นายบุญ รักษาดี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ หมู่ที่ 4
80. นายสุพิศ เสนาง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ หมู่ที่ 5
81. นายสมัย บุญมา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพนค้อ หมู่ที่ 6

หมายเหตุ : ตำแหน่งบุคคลที่ปรากฏ เป็นตำแหน่งภายหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2552

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พันตำรวจโทรุ่งนรินทร์ ทองเกษมสกุล
วัน เดือน ปี เกิด	10 กันยายน 2512
สถานที่เกิด	อำเภอคูบัว จังหวัดยโสธร
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถานีตำรวจภูธร โพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	สารวัตรหัวหน้าสถานี

